

FAŞİZME, EMPERYALİZME, FEODALİZME, ŞOVENİZME VE HER TÜRDEN GERİCİLİĞE KARŞI

PARTIZAN

Eylül-Ekim 2004

Sayı: 54

İki Aylık Siyasi Dergi

FİYATI: 2.000.000 TL (KDV dahil)

ISSN: 1303-0078

Emperyalizme karşı savaş TERÖRİZM DEĞİLDİR!

Emperyalist Saldırganlık; Halkların
Mücadele Birliğiyle Püskürtülecektir!
Sayfa: 2

Kahraman
Kadınlar
Sayfa: 58

Yeni Demokratik
Gençlik Hareketi İçin
Deneyimi Birikime
Dönüştürüp
Daha Büyük Devrimci
Pratiklere Cüret Edelim!
Sayfa: 52

"Enternasyonalle
Kurtulur İnsanlık"
Sayfa: 13

Göçlerin Tarihsel
Gelişimi Üzerine
Sayfa: 23

Kimin İçin
Nükleer Enerji
Sayfa: 45

UMUT YAYIMCILIK VE BASIM SANAYİ LTD. ŞTİ

Yönetim yeri: Gureba Hüseyin Ağa Mah.
İmam Murat Sok. No:14/1
Aksaray-Fatih/İSTANBUL.
Tel: (0212) 531 48 53
FAKS: (0212) 621 61 33
Sahibi ve Yazışmaları Müdürü:

Numan BOZER

Baskı: Kayhan Matbaa

ISSN. 1303-0078

email: umutyayimcilik@superonline.com

BÜROLAR

♣ **KARTAL:** İSTASYON CAD. DÖRTLER APT.
NO: 4/2 KARTAL, TEL: (0216) 306 16 02

♣ **ANKARA:** TUNA CAD. ÇANAĞCI İŞHANI
NO:11 KAT:3 DAİRE: 32 ÇANKAYA/ANKARA
TEL: (0312) 432 23 01 Cep: 0 535 562 33 72

♣ **İZMİR:** GAZİOSMANPAŞA BULVARI, KOÇAŞ
İŞHANI NO: 87, DAİRE: 318 KONAK
TEL: (0232) 445 09 73 Cep: 0 537 252 16 70

♣ **MALATYA:** DABAKHANE MAHALLESİ,
BOZTEPE CAD., BABACAN İŞHANI NO:9
KAT:1/16 MALATYA
TEL: (0422) 325 78 13 Cep: 0 536 697 94 19

♣ **BURSA:** SELÇUK HATUN MAHALLESİ, ÜNLÜ
CAD, SÖNMEZ İŞ SARAYI KAT:2 NO: 185
HEYKEL
TEL: (0224) 224 09 98 Cep: 0 536 613 81 98

♣ **SAMSUN:** KALE MAH., YUSUF KEFELİ
İŞHANI, KAT: 6 NO: 9
TEL: (0362) 435 64 57 Cep: 0 537 597 69 84

♣ **MERSİN:** ÇANKAYA MAH. SİLİFKE CAD.
ÜZÜM İŞHANI KAT: 1 NO: 47 MERSİN
TEL: (0324) 238 06 89 Cep: 0 535 516 79 47

Yurtdışı Hesap Numaraları Emriye Demirkır

Ziraat Bankası İstanbul/Aksaray Şubesi

Euro Hesabı: 0751 0067 5731 0000 009

TL Hesabı: 0751 0067 5743 0000 009

İş Bankası İstanbul/Aksaray Şub.

Euro Hesabı: 1002 1130549-TL Hesabı: 1002
1180043

Vakıfbank Valide Sultan Şubesi

Euro Hesabı: 00158 048 000 213746

Merhaba;

Emperyalizmin, “terör” borusunu tüm gücüyle üfleme hız verdiği bugünlerde, dünyanın ezilenleri de bu çığırkanlık içinde saf tutmaya çağırılıyor. Rusya’da yaşanan rehine eylemi ve ardından Rusya devletinin “müdahalesi” ile katliama dönüşen gelişmeler, emperyalistlerin terör borusunu yeniden ve daha “güçlü” üflemesine vesilesi yapıldı. “Dünyanın her yerinde öldürülmeye mecburlar”, “Rusya’nın 11 Eylül’ü”, “teröre karşı ABD taktiği” gibi ifadelerle lanse edilen gelişmeler, “terörle mücadele”de ortak anlaşma ve görüşmelerin hız verildiği bir dönemi daha beraberinde getirdi.

Eylemi kimlerin, neden yaptığı tartışmalarını bir kenara bırakarak, desteklenemeyecek bu tarz eylem biçimleri, emperyalist haydutların ezilenlere yönelik saldırılarını şaha kaldıranın da bir aracı haline geldi. Tabii bu vesileyle her türden reformist ve revizyonistler de, nasıl ve neden olursa olsun savaşların tümüne lanet okumaya başladılar. Haklı ve onurlu mücadelelere karşı olan kinlerini de bu vesileyle bir kez daha kustular.

Bu gelişmelere paralel, dünya egemenliğini tesis etmenin sınavını Irak’ta veren ABD’nin kanlı katliamlarına paralel Ortadoğu’da büyüyen direnişlere tanık olduğumuz bir dönemi yaşıyoruz. **Felluce** ve **Necf** başta olmak üzere Irak’ın sokaklarına yayılan direnişi, her türlü saldırısıyla engellemeye çalışan emperyalist haydutların, Irak’ta yaşadığı yenilginin ve çıkmazın bilançosunu görüyor ve okuyoruz. Irak’ta her ay yapılan saldırılar sonucunda **3 bin çocuk** yaşamını yitiriyor. Ancak tüm bu katliamlarına rağmen engellenemeyen ve üstü örtülemeyen gerçek, ABD’nin Irak’ta büyüyen ve gelişen direnişi yok etme pahasına saldırmasına rağmen **engellemediğidir**.

Ülkemizde ise bu gelişmelere paralel gelişmeler yaşanmaktadır. Irak’ta rehine eylemlerinin yaşanmasının ardından, bölgedeki ABD askerlerine malzeme taşıyan nakliyat firmaları anlaşmalarını geri çektiler. Bunların yanında Konya’da yapılan NATO tatbikat çalışmaları önemli gelişmeler arasında. Bu, önümüzdeki dönemde Türkiye’ye biçilen rolün ve bölge açısından nasıl kullanılacağı hedeflendiğinin de önemli sinyallerini veriyor. Bunlara paralel ezilenlere yönelik saldırılar her dönem olduğu gibi kesintisiz devam etmektedir. Yoksulluk ve açlık oranının her gün katlanarak büyüdüğü ülkemizde birçok bölgede bu saldırılara irili ufaklı direnişlerle yanıt verilmektedir.

28-29 Haziran sıcak çatışma günlerinin ardından tarihe düşülen anlamlı ve önemli notlardan çıkarılan tarihi tecrübe ve derslerle yarınları hükmetme mücadelesi devam ediyor. Başkan Mao’nun ölümünün 28. yılında **Nepal**’in başkenti **Katmandu**’da yaşanan **Maoist** kuşatmanın etkisi ve Halk Savaşı’nın kurtuluşu sağlayacak **tek güç** olduğu gerçeğinin ispatıyla sınıf mücadelesi ilerliyor. Dünyanın çatışmadaki bu kuşatma, emperyalizmin ve işbirlikçi-uşaklarının yenilmez denilen gücünü ayaklar altına almıştır. Şimdi bu kuşatmayı ve gıdasını aldığı gücü dünyanın dört bir yanında emperyalistleri rüsva eden diğer direniş ateşleriyle birleştirerek büyümenin zamanıdır. Dünya ezilenleri bizden bunu istiyor ve bekliyor.

Bir sonraki sayımızda buluşmak üzere...

İÇİNDEKİLER

Emperyalist Saldırganlık	2
“Enternasyonal Kurtulur İnsanlık”	13
Göçlerin Tarihsel Gelişimi Üzerine	23
Kimin İçin Enerji	45
Yeni Demokratik Gençlik Hareketi	52
Kahraman Kadınlar	58

Emperyalist Saldırganlık; Halkların Mücadele Birliğiyle PÜSKÜRTÜLECEKTİR!

Tasfiyecilik, Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm karşısında inkarı seçtiği için, olgunun sadece tek yönünü görüyor, bütün ruhuyla ve düşünsel melekeleriyle bu ege-men yönün karşısında huşu içerisinde eğilerek ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerinin bittiğini ilan ediyordu. Tek tek ülkelerde devrimci durumun gerilemesi, genel bir eğilim olarak dünya çapında devrim rüzgarlarının cılız, zayıf esintileri nasıl ki son yirmi yılın realitesiyse, emperyalist-kapitalizmin derinleşen krizi, yoğunlaşan sömürü ve talanı ve özellikle son yıllarda Maoist KP'lerin halk savaşında kat ettikleri mesafe de günümüz dünyasının bir realitesidir. Bu iki gerçeğin tanımı sınıflar mücadelesinin keskinleştiği ve üst bir noktaya evrildiğidir.

1980'lerin sonuna doğru TKP şöyle diyordu: "Ulusal kurtuluş mücadeleleri dönemi bitmiştir, devrimler çağı kapanmıştır, şimdi toplumsal uzlaşma dönemidir." Özetlediğimiz bu değerlendirmelerin üzerinden fazla zaman geçmemiş, TKP-TİP birleşmesinden TBKP (veya o günkü yakıştırmayla TövBeKP) oluşmuş, legal parti çabaları dönemin koşullarında faşizmin duvarlarına toslamış, en nihayetinde yok olup gitmişti.

TKP'nin sonu ve sosyalist kisveli Rusya'nın dağılması aynı süreçlerin eseridir. Her ikisi de artık taşıyamayacakları kadar ağırlık haline gelmiş maskelerini atarak, gerçek kimlikleriyle tarih içindeki yerlerini almışlardı. Evet, sonuç böyle olmuştur. Fakat hem **bu sonuca götüren nedenler** ve hem de **bu sonucun yarattığı başlangıçlar** enternasyonal proletaryanın tarihi tecrübelerine ve geleceği adımlamadaki yönelimine büyük dersler bırak-

mıştır.

Dikkat ederseniz TKP'nin ama ondan önce de Gorbaçov'un ulusal kurtuluş savaşları, sınıf mücadeleleri ve toplumsal uzlaşmacılık üzerine geliştirdikleri söylemler batılı emperyalist sermayenin karargahlarında da yeni ideolojik saldırı dalgasının temelini ve ilham kaynağını oluşturmuştur. "Yeni tip" tasfiyecilik Gorbaçov ve hem-palarının sosyalizm ve Marksist-Leninist-Maoist ideolojiye olan düşmanlıklarıyla, emperyalist karargahların tarihi derslerinin harmanlanması sonucu "birey", "özgürlük", "demokrasi", "uzlaşma" vb. kavramlar üzerinden geliştirilmişti. "Yeni tip tasfiyecilik" derken böylesine apaçık ve bütünsel, ve böylesine doğrudan olarak önceki süreçlerde çok az rastlanmış olmasını kastetmektedir. İdeolojik-siyasal-örgütsel-kültürel alanlarda karşıt bir çıkış, rüzgar her yanı sarmıştı. Latin Amerika'daki gerilla hareketlerine, devrimci yapılan-

malara, sendikal hareketlere ağır bir tasfiyecilik sinmişti. Her bir alanda hedef tahtasına ulusal ve sosyal kurtuluş mücadeleleri, devrim ve sosyalizm idealleri konulmuş, en bayağısından, en iğrenç saldırılar buralara yöneltilmişti.

İnce tarz ve biçimlere gerek duymaksızın doğrudan ve en üst boyutta kendisini açığa

Bugün Amerikan ve İngiliz emperyalizmi ve onların besleme köpeği olan Siyonist İsrail karşıtlığı ekseninde gelişen, ama genel olarak anti-emperyalist bir aşamaya evrilmenin, sıçramanın güçlü dinamiklerini taşıyan bir dalganın varlığını tespit etmek subjektif olmayacaktır.

vuran tasfiyecilik nasıl bir politik iklimde yeşermiştir ve bu cüretini nereden almıştır? Bir kere devrim dalgasının gerilediği ve buna karşılık emperyalizmin neo-liberal politikalarla kapsamlı bir saldırıya geçtiği koşullardan, Rus Sosyal Emperyalizmi'nin (RSE) "kible" bellenmesi, RSE'nin çöküşüyle birlikte "ideolojilerin sonu" ve "sosyalizm öldü" ile demokrasi cenneti ABD ve onun Yeni Dünya Düzeni'nin (YDD) yeni kible olarak benimsenmesinden...

Son 15-20 yıllık zaman diliminde dünyadaki politik durumda esaslı değişiklikler oluşmamışsa da, yaşanan gelişmeler ve bunların seyri 90'lardaki histeriyi kesmeye, boğmaya yetmiştir. Ulusal, sosyal kurtuluş savaşlarının döneminin kapandığına dair yaratılan kuru gürültü dinmiş, şimdi "terör", "direniş", "ge-

rilla savaşı", "Vietnam" çılgınlıkları kopmaya başlamıştır. **Zamanlaması mükemmel tarihi bir ironidir bu.** Kurnaz burjuva, olgunun adını değiştirdiğinde olguyu da yok ettiğini söylemişti, hatırlayalım! Marks pek güzel alay etmişti bu bölükle.

Bugün Amerikan ve İngiliz emperyalizmi ve onların besleme köpeği olan Siyonist İsrail karşıtlığı ekseninde gelişen, ama **genel olarak anti-emperyalist bir aşamaya evrilmenin, sıçramanın güçlü dinamiklerini taşıyan** bir dalganın varlığını tespit etmek subjektif olmayacaktır.

Tasfiyecilik, Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm karşısında inkarı seçtiği için, olgunun sadece tek yönünü görüyor, bütün ruhuyla ve düşünsel melekeleriyle bu ege-men yönün karşısında huşu içerisinde eğilerek ulusal ve sosyal kurtuluş mücadeleleri-

nin bittiğini ilan ediyordu. Tek tek ülkelerde devrimci durumun gerilemesi, genel bir eğilim olarak dünya çapında devrim rüzgarlarının cılız, zayıf esintileri nasıl ki son yirmi yılın realitesiyse, emperyalist-kapitalizmin derinleşen krizi, yoğunlaşan sömürü ve talanı ve özellikle son yıllarda Maoist KP'lerin halk savaşında kat ettikleri mesafe de günümüz dünyasının bir realitesidir. Bu iki gerçeğin tanımı sınıflar mücadelesinin keskinleştiği ve üst bir noktaya evrildiğidir. Yine bu sonuca eklenecek bir diğer unsur da emperyalistlerin derinleşen krizi kadar emperyalistler arasındaki çelişkilerin de derinleştiğini gösteren gelişmelerdir.

Bu belirttiklerimiz bugünkü dünya tablosunu oluşturuyor, ama eksik, tamamlanmamış bir tablodur. Bu tabloda yer alması mutlak zorunlu olan çelişmelerden henüz bahsetmedik. Yazımız içerisinde bunlara değinecek ve durumu resmetmeye çalışacağız.

Aşırı yoğunlaşmış sermaye, daralan pazarlar ve keskinleşen pazar çelişkisi

Afganistan, 11 Eylül'ün yarattığı atmosferin bir sonucu olarak, Amerikan emperyalizminin yanında diğer emperyalistlerin de yer alması suretiyle işgal edildi. Bu işgal için "**hazırlıkları önceden yapılmış bir sürecin start alması**" diyebiliriz. Yeni süreç Amerikan emperyalizminin değişen "ulusal güvenlik

konsepti'nin bir sonucu olarak ifade edilmişse de ve bu da Amerikan devletinin güvenliğini tehdit eden unsurların ve önceliklerin değiştiği anlamına geliyorsa da, belirlenen hedefler ve açıklanan strateji, meselenin özünü değişen tehdit algılaması değil, emperyalist sermayenin içerisinde bulunduğu yapısal krizin gittikçe derinleşmesi ve bundan çıkışın zorunlu hamlelerini oluşturmaktadır.

Bu gerçek bizi bir başka gerçeğe daha götürmektedir, ki o da "ulusal güvenlik" in emperyalist sermaye ve uşaklarının çıkarlarını korumak, geliştirmek, maksimize etmek anlamına geldiği gerçeğidir. **Bu doğrunun sağlamlasını yakın sayılabilecek bir zamanda ülkemizde de ertelenen, yasaklanan lastik ve cam fabrikalarındaki grevlerde ve bunun gerekçelendirildiği nedende yapabiliriz.** Ford tekelinin Almanya'daki araç üretiminde kullanılan camlar ülkemizdeki cam fabrikalarında üretiliyordu. Paşabahçe'nin greve gitmesi demek Ford'un araç üretiminin aksaması, bu ise Ford'un kârının düşmesi demektir. Paşabahçe'deki grev uluslararası sermayenin ve ülkemizdeki acentelerinin çıkarlarını, tatlı kârlarını tehdit edince TC'nin "ulusal güvenliği" tehdit edilmiş oldu ve grevler böylece yasaklanıverdi. Kavram çerçevesinde yaratılan gizemli hava bir süre daha halkları yanıltmaya devam edecektir. Fakat **grevleri yasaklayan, özelleştirmeye işlerinden atılan işçiler gibi daha geniş kesimler kavramın arkasındaki gerçeği gö-**

receklendir.

Amerikan emperyalizminin "ulusal güvenlik" diyerek meşruiyet oluşturmaya çalıştığı Afganistan işgali, Amerikan mali sermayesinin krizi neticesinde gerçekleşmiştir. Tüketimi artırmak için tüketici kredi faizleri görülmedik biçimde düşürülmüş, nedense sembolik oranlara çekilmiştir. Tüketimi bir yaşam tarzı olarak benimseyen Amerikan halkı kredi faizlerinin cazibesine pek kapılmamış, yaşamına yansıyan ekonomik krizi ve belirsizlik durumunu en az yıkımla atlatma kaygısına düşmüştür. Amerikan borsalarındaki dalgalanma ve düşüş, yatırımların azalması, büyüyen işsizlik, iflaslar, emperyalist tekeller arası kıyasıya rekabet, içeride ve dışarıda daralan pazarlar vs... bunlarla birlikte daha fazla kâr-talep, daha yaygın ve etkin egemenlik "dürtüsü" sermayeyi yeni programlar yapmaya, bunları yaşama geçirmeye zorlamıştır. Afganistan işgalinde diğer şeylerin (jeopolitik, jeo-stratejik vb.) yanısıra bu durum başat bir rol oynar. Tam da bu nedenle yeni "güvenlik" kavramı "önleyici vuruş" olmuştur. Yani sermayenin işaret ettiği yeri işgal etme, ele geçirme vs. Rockefeller elli yıl önce Amerikan Başkanı Eisen Hower'a "**bayrak sermayeyi takip eder**" diye buyurmamış mıydı? Olan, biten tam da budur.

Afganistan işgalinde diğer emperyalistlerin pek sorun çıkarmamış olması onların henüz ABD'ye güçlü bir biçimde itiraz edemeyeceği, "hayır" diyemeyeceği bir durumda oldukları biçiminde

açıklanabilir. Bunun değerlendirmesini bir yana bırakıp şuraya dikkat çekmek istiyoruz:

Uzun bir iktidar savaşından sonra Talibanlar Kabil merkezli Afganistan'da egemenliklerini ilan ettiler. (Ayrıca Şah Mesut, Raşit Dostum gibi "yerel" güçlerin elinde bulunan bölgeler de söz konusuydu.) CIA denetiminde bir Taliban iktidarı ve uzun iktidar dalaşlarından harap olmuş bir ülke... bu gerçeklik diğer emperyalistlerin "burka hareketi"nde yer almaları için yeterli bir nedendi. Yani ABD'nin kükremesi ve diğer emperyalistlerin ardı sıra gitmesi değil, stratejik çıkarların öncelenmesi ve buna uygun koşulların varlığıdır.

Burada şunu sormak gerekiyor: Afganistan diğer emperyalistlerin denetiminde, egemenliği altında veya belli düzeylerde söz sahibi oldukları dolayısıyla ABD'nin işgal planıyla bunları yitirecekleri bir ülke değildi. Gerek coğrafik, gerek politik ve ge-

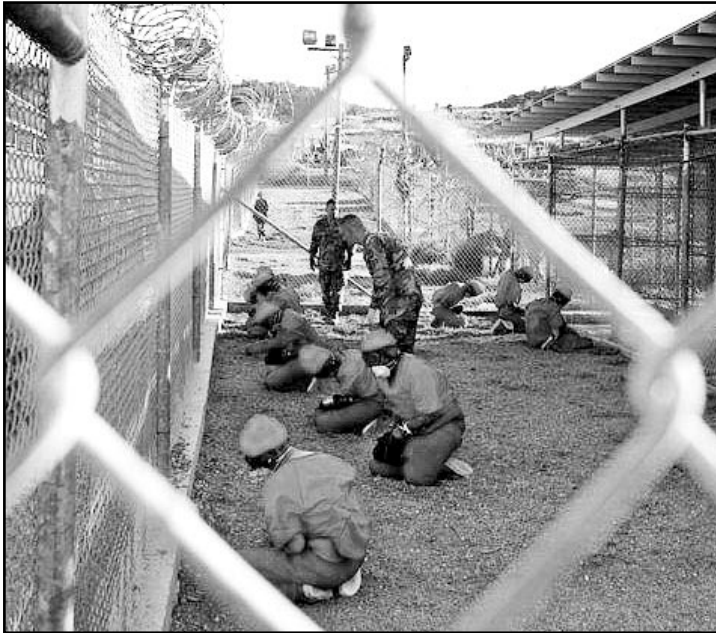
rekse güç dengelerinin stratejik durumu açısından diğer emperyalistlerin kârlı çıktığı bir ülke ise, işgal durumundaki Afganistan'dır. ABD emperyalizmi açık oynamıştır, "sizinle ya da yalnız" demiştir. ABD açısından uluslararası meşruiyet ve kamuoyunun yanıtılmasına hizmet etmesi, "önleyici vuruş"un ilk büyük ölçekli adımı ve bunun tecrübe edilmesi, vermek istediği mesaj ve ciddiyetinin kanıtı olması, diğer emperyalistleri kendi minderine çekme olanağının doğması gibi nedenlerden dolayı özellikle Avrupalı emperyalistleri sürece gönülsüz de olsa dahil etme durumunda bırakmıştır. Tam bu noktada durup Komintern'in 6. Kongresinde oluşturulan Komünist Enternasyonal Programından (1928) bir alıntı yapıp konumuza devam edelim:

"... emperyalist devletlerin sömürge siyaseti bu devletler arasındaki çelişki ve savaşların en güçlü kıskırtanı olarak etkide bulunmaktadır.

Bu antagonizma gittikçe keskinleşmekte ve her şeyden önce yarı-sömürge ülkelerde emperyalistlerin sıkça ittifağına rağmen önemli bir rol oynamaktadır."

Afganistan'ın işgal edilmesinde ABD'yle birlikte ortak hareket eden diğer emperyalistler, aynı birlikteliği Irak'ın işgalinde neden göstermediler? 11 Eylül'le yaratılmış olan basıncın dağılması, Irak işgali için öne sürülen gerekçelerin zayıflığı, uluslararası kamuoyu, Avrupa'da savaş ve işgal karşıtlığının artan gücü vs. bunların hepsi sonuca etkide bulunan unsurlardır. Irak'ın Avrupa emperyalistleriyle geliştirdiği ilişkiler, yapılan anlaşmalar, Irak'taki çıkarları, güç ve nüfuzları ABD emperyalizminin denetiminde bir Irak paylaşımının önüne geçmiştir. Ayrıca Amerikan emperyalizminin hedeflediği, gerçekleştirmek istediği programda bu emperyalistler oyun kurucu güçler olarak değil, tamamlayıcı unsurlar pozisyonundaydı. Bırakalım çıkarların örtüşmesini, Avrupalı emperyalistlerin elindeki olanakları da kaybedeceği, orta vadede çıkar ve egemenlikleri için alabildiğince daralacağı bir planın parçası olmama, kendi çıkar ve geleceklerini sonuna kadar koruma, uygun fırsatlar yaratma-kollama vb. nedenlerle Irak işgaline onay vermemiş, katılmamışlardır.

Emperyalizmin "sömürge siyaseti" aç gözlü sermayenin doyumsuz keyfiyeti değildir. **Ona karakterini veren basıncın bir özellik ve emperyalist ekonomi politığın zorunlu yasadır.** Dolayısıyla

bu yasanın işletilmesi, işle-mesi ABD emperyalizmi için ne kadar yaşamsal ise diğer emperyalistler için de en az o kadar yaşamsaldır. Tam da bu nedenden dolayı emperyalistler arasındaki çelişki ve sa-vaşların en güçlü kıskırtanı olarak etkide bulunduğunu söylüyor Komintern.

Dünya pazarlarında etkin olmak, hatta pazarlara rakip-siz sahip olmak, diğer tüm rakiplerinin alanını daraltarak onları yutmak... bazen ivmesi düşse de sürekli olan, yaşa-nan budur. Ekonomik ve si-yasal zorunluluk bu çelişkiyi en üst noktalara çektiğinde çelişkinin çözümü için seçe-nekler sınırlanmaya başlar.

Sömürgecilik siyasetin-de geçici uzlaşma devam mı edecek?

Arka arkaya gerçekleştirilen emperyalist zirveler (G-8'ler, ABD-AB, NATO zirveleri) önümüzdeki süreci tayin edici öneme sahiptir. Emperyalistlerin sömürgeler siyaseti zirvelerde çatışmakta; Ortadoğu'nun merkez alındığı oldukça geniş bir coğrafyanın kaderi bu çatışmada çizilmektedir. Amerikan emperyalizmi şu ana kadarki hazırlıklarıyla, pratikleştirdiği politikalarıyla, yedeklediği küçümsenmeyecek güçlerle zirvede yerini almıştı. Bu avantajları "Amerikan yüzyılı" ilan ettiği 21. yüzyıl düşlerinin gerçekleşmesinde bir basamak, hem de önemli bir basamak olarak kullanacağı aşıkardır.

Bu gelişmelerin bize gösterdiği iki önemli olgunun altını çizmek istiyoruz. Bunlardan **birincisi** emperyalistlerin derinleşen krizi ve arala-

rındaki çelişkinin keskinleşmesidir, ki bunu yazının içerisinde açmıştık. **İkincisi** ise emperyalizmle ezilen ulus ve halklar arasındaki çelişkinin çok daha keskinleşeceği.

Stalin yoldaş 1924 yılında şöyle diyordu:

"a- dünya iki kampa ayrılmıştır, mali sermayeyi elerinde tutan ve dünya nüfusunun muazzam çoğunluğunu sömüren bir avuç uygar ulusların kampı, ve bu çoğunluğu oluşturan, sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin, ezilen ve sömürülen halklarının kampı.

b- mali sermaye tarafından ezilen ve sömürülen ülkeler emperyalizmin çok büyük bir yedek gücünü ve çok önemli bir güç kaynağını oluşturur". (Marksizm Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu)

Şimdi, emperyalist ülkeler bu çok büyük yedek güçlerin durumunu müzakere edecekler. Sermayenin ve üretimin muazzam yoğunlaşması, ama buna karşılık dolaşım ve talepte gittikçe artan daralma... Benzeri göstergelerin 1997 yılında daha dar bir alanda "**Asya Kaplanları**" denilen ülkelerde nasıl yaşandığı ve ne tür sonuçlara yol açtığı henüz unutulmuş değildir. Dünya ekonomisinde kırılmalar büyüdükçe paylaşılmış pazarların yeniden paylaşım süreci daha bir ısınmaya başlar. Bugün bütün emperyalistler, ama özellikle Amerikan emperyalizmi yeni yeni pazarlara bu nedenle göz dikmiştir. Ayrıca şunları da ekleyelim.

* Tamamen emperyalist sistemin, Pazar ağının dışında olmasa da, emperyalist sermayenin dilediğince yağmalayamadığı ülkeler, kaçınıl-

maz olarak emperyalist sermayenin öncelikli hedeflerini oluşturur. Nitekim bir metafora dönüştürülmüş olan "terör" kavramı, bu ülkelere de uygulanmış, bu ülkelerin "şer ekseni" olarak adlandırılmasını, böylece ABD tarafından açıktan hedefe konulmasını getirmiştir.

* Emperyalistlerin yarı-sömürgelerde kıran kırana yürüttüğü egemenlik savaşı bu ülke egemenlerinin komprador burjuvazi ve büyük toprak ağalarının hem bu rekabette yararlanarak belli ölçülerde kendine oynamasını, hem de emperyalist politikaların uygulanmasını geciktirmesi ve hatta egemen emperyalistler arasında ağırlık merkezlerinin değişmesi koşullarının tercihinin doğmasını getirmektedir.

* Emperyalist politikalar yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerin bağımlılığını derinleştirirken, ezilen halkların açlığını yokluğunu da büyüt-mekte, yaşamlarını zehir etmektedir. Sermayenin belli bir doyum noktasının olmadığı gerçekliği bu politikalarla daha pervasızca uygulanmasını, devam ettirilmesini şart koşmaktadır. Bunlar karşısında ezilen emekçi yığınların tepkileri değişkenlik gösterse de genel eğilim olarak sürekli yükselmektedir. Kitlelerden yükselen bu direnç emperyalist politikaların uygulanmasını zaafa uğratmakta, budamakta, doğrudan engellemektedir. Ayrıca kitlelerin öfkelerini kendi potasına akıtıp ve emperyalist politikalara karşı söylemlerle ya da bu politikaların dışında anlayışlarla işbaşına gelen yönetimler,

hükümetler Ekvador, Meksika, Brezilya, Venezüella'ya yine özgün bir durum olarak Arjantin pratiğine kadar değişik biçim ve içeriklerde deneyimlerin oluşmasını ve emperyalist politikaların buralarda tökezlemesini getirmiştir. Benzeri örneklerin içerisinde Güney Asya ve Afrika'nın kimi ülkelerini de dahil edebiliriz.

Bu ve benzeri çelişkiler emperyalist sermayenin son derece hassas olan bünyesinde arızalara sebep olmaktadır. Açıkçası emperyalist sermayenin kalbi tekliyor. Bir by-pass'la arızaları gidermek, kalbini yenilemek istiyor. G-8'ler, ABD-AB ve NATO zirveleri bu zorunluluğun sonucu olarak diğer zamanlarda farklı bir özellik içermektedir.

Bu zirvelerde ziyafet sofrasına diğerlerinden daha erken oturan ABD-İngiltere ittifakı birkaç adım önde olmanın getirisiyle sonucu tamamen kendi çıkarları ve gelecekleri doğrultusunda tayin etmeye çalıştılar. Belli ki ABD-İngiliz ittifakı diğer emperyalistlerin ümüğünü sıkımayı hedefliyor. Petrol, doğalgaz gibi enerji kaynaklarının menbaasına çıkartmayı hesaplamış; "Ortadoğu'nun diktatörleri gidecek demokrasi gelecek" diyerek hedeflerini açıklamış; şu süreç için istikamet olarak petrol vanalarını işaretlemiş ve fakat direnişle zorlanınca diğer emperyalistlere dönüp "sofraya buyurun" denmektedir.

Gelinen aşama pazarların ve zenginliklerin paylaşımıdır. Ama yeryüzü aynı yeryü-

züdür. Emperyalistler tarafından paylaşımı 1900'lerin başında tamamlanmış ve iki emperyalist savaşı yeniden paylaşılmış yeryüzüdür. Öyleyse Haziran ayında yapılan zirveye taşınan nedir? **Paylaşımı tamamlanan dünyanın Lenin yoldaşın ifadesiyle "yeniden paylaşımıdır"**. Lenin emperyalizmin I. ve II. Paylaşım Savaşları tek tek ülkelerde kıran kırana süren rekabet, darbeler, işgaller bu görüşü tartışmasız bir biçimde (tabii Kautsky'nin emperyalizmin entegrasyonu ve Kautskygillerden küreselleşmeci, YDD solcusu ideologlar hariç) kanıtlamıştır.

G-8 Zirvesi, ABD-AB Zirvesi ve NATO Zirvesi emperyalistlerin dünya pazarları ve zenginlikleri üzerine paylaşım siyasetlerinin, sömürge ve yarı-sömürgeler üzerinde egemenlik siyasetlerinin hesaplaştığı zirveler olmuştur. Siyasetin özü paylaşım ve egemenliktir, çözümü ise uzlaşma veya siyaseti şiddet araçlarıyla sürdürmedir. Komünist Enternasyonal'in programında belirtildiği gibi "...emperyalist devletlerin sömürge siyaseti, bu devletler arasındaki çelişkilerin en güçlü kışkırtanı olarak etkide bulunmaktadır..." Bu belirleme bütün anlam ve ağırlığıyla durumu tanımlamaktadır. Fakat durum böyle olmakla beraber bugünkü konjonktüre damgasını vuran hala "barış" etkenleridir.

Emperyalizmin derinleşen krizi ve emperyalistler arasındaki keskinleşen çelişki, karşıt olan şu çelişkiyle birlikte vardır; Emperyalizm ve dünya gericiliğiyle ezilen

dünya halkları arasındaki çelişki ve yine emperyalizmle ezilen ulus ve halklar arasındaki çelişki.

Ezilen uluslar, Ulusal hareketler:

Kapitalizmin emperyalizm aşaması bir tek dünya pazarının oluşması ve emperyalistlerin Pazar arayışı, hammadde ihtiyaçlarının karşılanması, sermaye ihracı, ucuz işgücünün temini için kıyasıya bir rekabeti ve her bir emperyalist ülkenin sınırlarını genişletme zorunluluğunu getirdi. **Bu dönemle birlikte ulusal sorun bir devletin iç sorunu olmaktan çıkmış uluslararası bir sorun haline gelmiştir.**

Ezilen ulusların burjuvazisi önderliğinde gelişen ulusal hareketler Doğu Avrupa ve Asya'nın çok uluslu devletlerini sarstığında süreç 1. Emperyalist Paylaşım Savaşına doğru evriliyordu. Nitekim savaş sonunda eski çok uluslu devletler parçalanmış, yerine birçok yeni ulus devlet doğmuştur. Ne var ki, yeni kurulan bu ulus devletler bağımsız-egemen olmayıp emperyalizm tarafından köleleştirilmiş devletlerdir.

1. Emperyalist Paylaşım Savaşı ve Ekim Devrimi sömürge ve yarı sömürgelerde gelişen ulusal hareketlerin hedef ve kapsamını genişletmişti. Daha önceleri çok uluslu devlette egemen ulus burjuvazisine-egemenlerine karşı yönelirken ve salt kendi burjuvazisinin egemenliğinde yani ulus devlet kurmakla sınırlıyken kapitalizmin emperyalizm aşamasına evrilmesi, 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı ve Ekim

Devrimiyle uluslararası sömürge sorununa haline geldi.

Osmanlı Devleti, Çarlık Rusyası, Avusturya Macaristan İmparatorluğu gibi çok uluslu devletler gitmiş, yerine onlarca yeni ulus devlet ve sosyalist Rusya geçmiştir. Siyasal bağımsızlıklarına kavuşan bu yarı sömürge devletlerin dışında henüz sözde de olsa siyasal bağımsızlıklarını kazanamamış sömürge ve ezilen bağımlı uluslar dünyası vardı.

Savaşın hemen ardından emperyalist egemenliğine ve işgale karşı gelişen ulusal hareketler, hiç şüphe yok ki Rusya gibi bir ülkede gerçekleşen devrimden ve başta İngiliz, Fransızlar olmak üzere emperyalizme kafa tutulmasından olumlu etkilenmiş, savastaki ısrarlarını büyütmüşlerdir. **Ulusal sorun ve ulusal hareket emperyalizmin sömürge siyasetini hedefliyordu artık. Bu nedenle ulusal sorun bir ulusun iç meselesi olmaktan çıkmış, uluslararası sömürge sorununa haline gelmiştir.** Sorunun

özü pazar sorunu olmakla birlikte ulusal hareket artık pazarları doğrudan ya da dolaylı elinde tutan emperyalizmi hedeflemek durumundadır. Ulusal hareketin pek çok değişikliğe sahip olduğunu unutmadan belirtelim ki buradan her türlü ulusal hareketin emperyalizmi hedeflediği sorunu **çıkartılmamalıdır.** Esas eğilim budur. Tam da bu nedenle ki, ulusal hareketler

dünya devriminin bir bileşeni olarak kabul edilegelmiştir.

Doğu'da yükselen ulusal hareketler emperyalizmi kimi tedbirler almaya geliştirmeye götürdü. Bu tedbirlerden birini ABD Başkanı Wilson'dan dinleyelim. Wilson Arap topluluklarına Osmanlı'dan kurtuluşun sonucu olarak 'kendi kaderlerini belirleme hakkı'nı tanıdığını açıklıyordu. Keza aynı "alicensaplığı" o günün 'Birleşmiş Milletler'i olan 'Milletler Cemiyeti de

koruma bölgeleri diye bu emperyalistler arasında bölüştürüyordu. Emperyalizmin manevraları meseleyi çözmekten elbette uzaktı. **Aksine bu 'çözümler' sorunu daha bir alevlendirmeye hizmet etti.** 1928 yılında Komünist Enternasyonal durum tespitini şöyle yapıyordu "...dünya emperyalizminin sömürge siyaseti ile sömürge halkların bağımsız gelişmesi arasındaki objektif çelişki, ne Çin'de, ne Hindistan'da, ne de herhangi bir diğer sömürge ve yarı sömürge ülkede bir nebze bile ortadan kalkmamıştır; tersine bu çelişki giderek keskinleşmektedir."

Dikkat çekilen emperyalist kapitalizmin varoluş nedenidir.(1) Sömürge ve yarı sömürgelelerin 'devrimin ocağı' olarak tanımlanması bu objektif çelişkinin sonucudur. Emperyalizm ezilen uluslara ve halklara kurtuluş getirmemiştir. Bir kısım sömürgeye tanıyan sözde siyasal bağımsızlık emperyalizmle ezilen uluslar arasındaki çelişkiyi 'bir nebze olsun' ortadan kaldırmamıştır.

Kendi pazarına hakim olmak için egemen ulusun egemen sınıflarına karşı gelişen ulusal hareketler sömürgelelerde doğrudan emperyalizmi, yarı sömürge çok uluslu ülkelerde ise dolaylı olarak emperyalizmi hedefler. Bilindiği gibi sömürgeci güce veya sömürge-

leştirme girişiminde bulunan güce karşı bunların işbirlikçileri dışında kalan bütün sınıf ve katmanlar ulusal hareket içerisinde yer alabilir/alır. Bu özgün durum gözetilerek 1922 yılında yapılan Komintern'in 2. Kongresi'ne Lenin yoldaş 'ulusal demokratik hareketler' hakkında ayırım yapan tezleriyle katılır. Orada 'ulusal devrimci hareketler' ve 'ulusal reformist hareketler' diye iki ulusal hareket tipi ortaya koyar. Bunlardan ulusal devrimci olanı emperyalizme karşı yönelmiş olması ve komünistlerin örgütlenmesi, propagandası önünde engel çıkartmaması olarak tanımlayıp, komünistler için destekleme zorunluluğu olan ulusal hareketi bu tip ulusal hareket olarak belirler. Lenin yoldaş bu realiteden hareket ediyordu. Ulusal hareketin başını çeken burjuvazinin bir bölümü komünistlere açıktan karşıyken, bir bölümü çok değişik nedenlerden (Komünist hareketi kendisi için henüz bir tehlike olarak görmemesi, burjuvazinin diğer kesimine karşı komünistlerin desteğine ihtiyaç duyması, uluslararası destek ve Sovyetlerin doğrudan yardımını alma gibi) dolayı komünistlerin örgütlenmesini, propaganda ve ajitasyonunu engellemez. Bu özellik ulusal hareketin ayırım noktası ve komünistler için destekleme zorunluluğu olmasının kendisidir. Bunlardan reformist ulusal harekete karşı kayıtsız kalınacağı sonucu elbette çıkarılmamalıdır. Ondaki ulusal baskıya karşı demokratik yönü ve ayrıca sömürgeci veya sömürgeleştirme tehdidinde bulu-

nan emperyalist güce karşıtlığını destekler. Her iki hareket arasında ayırım, kalın çizgilerle belirlenmediği gibi uygun koşullarda birbirine dönüşebilirler de.

Ulusal harekete ilişkin bu ayırımlar 1920'lerin dünyasında yani ulusal hareketlerin şahlandığı ve yüzlerini sosyalist Sovyetler'e döndüğü, Komintern gibi bir dünya partisinin özel olarak '**Doğu Halkları Kurultayı**' gibi bir örgütlenme ihtiyacı duyduğu, çok yaygın bir biçimde ezilen uluslarda KP'lerin kurulduğu, emperyalistlerin artık 'kendi kaderini tayin hakkı' demek durumunda olduğu ve ulusal hareketlerde uzlaşma eğilimlerini kışkırtarak güçlendirerek işbirlikçi kukla devletlere gidildiği bir dönemde yapılmıştır. Sömürgelemlerde veya 1920'lerin Türkiye'si gibi sömürge, yarı-sömürge bir yerde duran ülkelerde gelişen ulusal hareketlerde ayırım kriterleri olarak belirlenenleri bugüne ve bütün ülkelere (ulusal sorunun olduğu) uyarlısak yanıltıcı sonuçlara varırız. Ekonomik-siyasal-kültürel-sosyal yapılarıdaki dönüşümleri bir yana örneğin yarı-sömürge Türkiye'de ezilen bağımlı Kürt ulusunun ulusal hareketini "Ama komünistlerin örgütlenmesini engellemiyor" diyerek bir çırpıda "ulusal devrimci hareket" diye değerlendiren arkadaşlar bu değerlendirmeye yaslanarak geliştirdikleri diğer görüşlerle politik savrulmalarını perçinlemişlerdir.²

Ulusal sorunun çözümü için siyasal-örgütsel ve askeri planda savunulanlar ve geli-

tirilen pratik ulusal hareketlerde "devrimci" veya "reformist" değerlendirmesinin genel ölçütleridir. Bugün Kürt ulusal sorununun çözümünde bırakalım TC'ye ve emperyalizme karşı bağımsızlık bayrağını yükseltmeyi, bu güçleri kutsadığı gibi UKKTH'yi reddederek ulusal sorunun çözümünü hem daralan taleplere ve hem de hukuksal anlamda kimi düzenlemelere indirgemiş; daha da ötesi içindeki devrimci dinamikleri şiddet dahil çeşitli biçimlerle bastırmayı seçmiş bir ulusal harekettir değerlendirme konusu olan. Bu hareketle ilgili "reformist" olduğu dahi haklı olarak tartışılırken "ulusal devrimci" değerlendirmesi düşündürücüdür. Stalin yoldaş ulusal sorunun çözümünde Avusturya biçimini ve Rus komünistlerinin tarzını koymuştu. Yıllar sonra Yugoslav komünistleriyle tartışmasında ulusal sorunun çözümünde anayasal düzenlemeleri yeterli bulan Semiç'e verdiği cevapları hatırlayalım. Stalin yoldaş bunun Avusturya tarzı olduğunu, reformist olduğunu "bir kez daha" hatırlatmıştı Semiç'e.

Ulusal hareketin her iki tipi de özü itibarıyla burjuva milliyetçi bir karakter taşır ve aralarındaki farkı niceldir. Artık kendisi de bir egemen ulus olan, sömürge ve yarı-sömürgeleriyle çok uluslu bir karakter taşıyan emperyalizme karşı, kendi pazarlarına hakim olmak temelinde yükselmiş ve nesnel olarak dünya devrimini güçlendiren ve onun bir parçası olan ulusal hareketler var olan ezen-ezilen ulus çelişki-

sinin dışı vurumudur.

Gerek Lenin ve Stalin yol-
daş gerekse Komüntern bu
çelişmeye ve bunun üzerin-
den yükselen harekete büyük
önem vermişlerdir. Özellikle
batıda beklenen devrimin
seyri değişince, doğudaki
ulusal hareketler üzerinde da-
hi bir yoğunlaşmayı getirmiş-
tir. Komünist Enternasyonal
programında geçen şu cümle-
deki “emperyalizmin anava-
tanı olan ülkelerle sömürge
ve yarı-sömürge ülkeler ara-
sındaki çelişmeler de keskin-
leşmektedir” durum tespiti
yaklaşan fırtınayı haberliyor-
du.

Sonraki gelişmeleri bili-
yoruz. “Savaşın baş kıskırtıcı-
ları” olan Alman-İtalyan ve
Japon emperyalizmi As-
ya’dan Afrika’ya, Avrupa’ya
kadar birçok ülkeyi işgal etti.
1945 yılında savaşın bittiği
resmen ilan edildiğinde fo-
toğraf karesine Stalin yoldaş,
Roosvelt, Churcil yansıyor-
du.

Savaşın faturası ağır ol-
muştu. Dünya harabeye dön-
müş, milyonlarca ölü-yaralı,
yetim çocuklar Hiroşima ve
Nagazakiler ve Kretoryumlar
hafızalara kazanmıştı.

Proletarya hareketi, savaşı
önleyememişti ama savaş
devrimlere yol açmış, Bal-
kanlar ve D. Avrupa’da
10’dan fazla ülkede Halk De-
mokrasileri kurulmuştu. Ayırı-
ca savaş öncesi zaten varolan
ezen-ezilen ulus çelişmesi iş-
gallerle daha bir ivme kazan-
mış, emperyalizmin sömürge
siyasetine, işgallere karşı ulu-
sal direnişler alabildiğince
yoğunlaşmıştı.

Amerikan emperyalizmi-
nin öncülüğü ve denetiminde

kurulan emperyalist sermaye-
nin uluslararası ekonomik ve
askeri kurumları yukarıda
bahsettiğimiz gelişmelerin
sonucuydu. Birleşmiş Millet-
ler (BM), Dünya Bankası
(DB), Uluslararası Para Fonu
(IMF) siyasal ve ekonomik
düzenlemeler için, NATO ise
“Komünizm tehdidi”ne karşı
askeri bir güvence olarak
oluşturuldu. Bu kurumları ya-
ratan nedenler elbette açık-
landığı kadarıyla sınırlı de-
ğildi. Amerikan emperyalizmi-
nin hegemonik güç durumu-
nu korumaya ve geliştirmeye
hizmet eden daha genel bir
arka plan söz konusuydu.
Özellikle NATO gerçekliği
değişik boyutlarıyla diğer ya-
zılarımızın konusu olduğu ve
ele alındığı için bu bölümde
üzerinde durmayıp aynı dö-
nemin bir diğer gelişmesine
geçeceğiz.

ULUSAL KURTULUŞ HAREKETLERİNE ÇEKİLMEK İSTENEN SET VE YENİ YARI- SÖMÜRGELEŞTİRME

Balkanlar ve D. Avru-
pa’daki devrimlere bir büyük
devrim daha eklenmiş
Çin’deki uzun süreli halk sa-
vaşı zaferle sonuçlanmıştı.
Büyük Çin devrimiyle birlik-
te dünyanın üçte birinde sos-
yalist ya da demokratik halk
iktidarları kurulmuştu.

Bu dönemin bir diğer ka-
rakteristiği de sömürgelerde-
ki ulusal kurtuluş savaşları-
nın Çin’in ya da diğer halk
demokrasilerinin yoluna gire-
ceğinden öcü gibi korkan em-
peryalizmin benimsediği po-
litikadır. Ulusal kurtuluş sa-
vaşlarına karşı direniş göster-
meye devam etmek, savaş-

mak yerine bu ülkeleri tanı-
yarak onlara “siyasal bağım-
sızlığını” verme politikasıdır.
Bunun sonucu ABD 1946 yı-
lında Filipinler’in, İngiltere
1948’de Birmanya ve Sey-
lan’ın yine İngiltere 1945’te
fiilen 1947’de resmen Hin-
distan’ın bağımsızlığını tanı-
dı. Keza yine İngiltere 1953
yılında Malezya’dan çekile-
rek “bağımsızlığını” kabul et-
ti. Benzeri bir gelişme Afrika
ve Latin Amerika’da da ya-
şandı.

Oluşan yeni ulus devletler
gerçek manada birer bağım-
sız ülke değildi. Emperyalist-
ler yönetimi işbirlikçilerine
devredip çekilip “gitmişti”.
Bu sayede söz konusu ülkeler
üzerinde ekonomik ve siyasal
çıkarlarını devam ettirebildi-
ler. Siyasal olarak sözde ba-
ğımsızlığı olan ama özünde
ekonomik ve siyasal anlamda
bağımlı olan bu ülkelerin si-
yasal statüsü “yeni sömürge”
olarak değerlendirilirken,
emperyalizmin bu politikası
“yeni sömürgecilik” olarak
adlandırıldı. Burada şunu be-
lirtmekte yarar var; Emperya-
lizme bağımlılık ilişkileri an-
lamında “yeni” olan bir du-
rum yok. Yeni sömürgecilğe
mahsus olarak belirtilen
“ekonomik olarak bağımlı,
sözde siyasal olarak bağım-
sız” olma özelliği Lenin yol-
daşın yarı-sömürgeler için
belirttiği özelliklerin kendisi-
dir. **Bunlar “yeni” yarı-sö-
mürge ülkeler olmanın dı-
şında bir şey değildir.** Yeni
sömürgecilği o güne kadar-
kinden farklı, yepyeni bir ba-
ğımlılık ilişkisi olarak de-
ğerlendirmek ve yarı-sömürge-
lerden ayrı bir yere koymak
emperyalizmi ele alışla ilgili

bir sorundur. Nitekim Guevara-Kastrocu görüşlerin Latin Amerika'da ifadesi olan fokocu yapılar ve ülkemizdeki versiyonlarında meselenin bütünlüklü yanını görebiliriz. II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası emperyalizmin 3. bunalım dönemi olarak değerlendirip, diğer teorik siyasal anlayışlarında olduğu gibi yeni sömürgeciliği de bunun içerisine yerleştirmektedirler.

Oysa dönüp 1900'lerin başından itibaren bakıldığında görülecektir ki Avrupa'da, Balkanlar'da, Asya'da, Latin Amerika'da doğrudan işgaller yanında sözde bağımsızlık tanınarak ama emperyalizme göbekten bağımlı birçok kukla devlet kurulmuştur. Yazımızın başında Amerikan Başkanı Wilson'un Arap halklara "Kendi Kaderini Tayin Hakkı"ni bahsettiğini yazmıştık. Stalin yoldaş da emperyalistlerin "**Kendi Kaderini Tayin Hakkı**" manevrasıyla nasıl bağımlı küçük devletler oluşturduğunu, bunların emperyalizmin kuklası olduğunu daha 1920'lerin başında belirtmişti. Dolayısıyla yarı-sö-

mürgeciliğin dışında ondan farklı yeni bir emperyalizmle bağımlılık ilişkisi yoktur. Ulusal kurtuluş mücadelelerinin gücü ve emperyalizmin bunlar karşısında acizleşmesi ipi kaçırmamak için başvurduğu manevralar ve özellikle bir dönem için yaygın olarak bu manevralara giriştiklerini göstermek için yeni-sömürgecilik kavramı bir yere kadar kullanılabilir. Ama bunun üzerinden teorik-siyasal-örgütsel değerlendirme ve şekillenişlere gitme ideolojik iflası büyüttür.

"YENİ NATO"YA KARŞI YENİ KORE VE YENİ VIETNAMLAR

Ulusal kurtuluş savaşları karşısında yeni sömürgeci tercih esas olarak Amerikan, İngiliz politikasıydı. Diğer sömürgeciler, sömürge ilişkisini devam ettirmede ısrar edip kovuluncaya kadar işgallerini sürdürdüler. Vietnam'da Fransız sömürgecileri direniş karşısında işgal politikalarının iflasını bu ısrar nedeniyle yaşadılar. Afrika ve Asya'daki ulusal kurtuluş sa-

vaşları karşısında da yaşanan aynı iflastı. 1960-70 yılları boyunca yerküreyi saran bağımsızlık savaşlarının aleviydi. Laos, Kamboçya, Vietnam, Cezayir, Angola, Mozambik, Gine ve daha niceleleri.

Ulusal kurtuluş ateşi kimilerinde zaferle sonuçlanıp bağımsızlık ve demokrasiyle taçlanırken, kimilerinde ise hareketin parçalanmışlığı ve iç çatışmaları nedeniyle ve son olarak sınıfsal duruşlarının bir sonucu olarak yarı-sömürgeleşmenin ötesine geçemedi.

Çelişkinin egemen yönü yeni emperyalizmin ezilen uluslar üzerindeki baskı ve tahakkümü bugün güçlenmiş durumdadır. Emperyalizmin neo-liberal politikaları ve dünya halklarına yönelik saldırı dalgası devrimci durumun gerilemesini de doğurmuştur. Ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerinin yaygınlık ve yükselme eğrisi bunu göstermektedir. Son 20 yıla bakıldığında düşüş ve daralma görülür. Yazımızın başında kısaca da olsa buna değinmiş

ve son yıllarda yükselen yeni bir devrim dalgasından bahsetmiştik. Bu nedenle tekrara girmeden konu başlığımıza dönelim.

Emperyalizm birleşik askeri gücünü ve yarı-sömürgelelerinden topladığı kuvvetleri ve büyük olanaklarını “demokratik, birleşik Kore” için savaştan ulusal kurtuluşçu güçlerin üzerine sürmüştü. Genel eğilim olarak işgali kaldırıp yarı-sömürgeleştirmeyi uygulayanlar Kore’ye işgal kuvvetlerini yığmıştı. Kısacası zorunluluk tercihlerle damgasını vuruyordu. “Domino Teorisi” diyorlardı, şayet domino taşlarından biri devrilirse diğerlerinin de devrilmesi yani Kore’de devrimin zaferini engelleyemediler, emperyalizmin o birleşik uluslar oranı büyük gücü direnişin zaferi karşısında rezil-rüsva oldu. **Direnmeye ve savaşıma cüret etmek ve zafere inanmaktı Kore.** Bir bakıma tarla kuşunun file karşı savaşı ve zaferinin öyküsüydü. Bunun için “emperyalizm kağıttan kaplandır” sözü en çok Kore dağlarına, Kore’ye yakışır.

NATO’nun yeniden ele alındığı ve “yeniden” tanımlandığı şu süreçte Kore’yi hatırlamamak/hatırlatmamak olmazdı. BM’nin karar ve çağrısıyla 20’nin üzerinde ülke Kore’yi fethetmişti. Sonuç yukarıda belirttiğimiz gibiydi.

Amerikan emperyalizminin öncülüğünde ve denetiminde yeni işgallerin yaşanacağı/yaşandığı günümüzde emperyalizmin birleşik askeri gücü olan NATO dağılmak, daraltılmak veya müdahale

alanlarını genişletmek gibi iki uç senaryoda dahil olacağı yeni biçim için, emperyalistler arası pazarlığın somutluk kazanmasını beklemektedir.

ABD yalnızca pastanın en büyük dilimini kapmak için değil, rakiplerini de kuşatmak için hamle yapmış, fakat ikinci büyük hamlesinde Irak halkının direnişiyile karşılaşmıştır. Direnişin daha da uzaması halinde atacağı diğer adımların zaafa uğraması gerçekliği elini çabuk tutmaya götürmekte; bu ise, Irak işgalinde her yeni denemenin direnişi daha da büyütmesi ve ayrıca farklı seçenekler üzerinde yoğunlaşmasına sebep olmaktadır. NATO gücünün “Büyük Ortadoğu Projesi” ekseninde konumlandırılması ABD açısından yeni ortaya çıkan bir durum değildir. **Mesele Avrupalı emperyalistleri kendi projesine yedeklemek veya eklemektir.** ABD “Yeni NATO”yu, ABD’nin Yeni Ortadoğusu kapsamında anlamlı ve gerekli görmektedir. NATO’nun daralması, dağılması veya genişlemesi (müdahale alanlarının) buna bağlı olacaktır.

Askeri planda AGSP adını atan fakat devamı zama-na yayıldığı için askeri olarak hemen alternatif düzeyinde olmayan ve bu nedenle de ABD karşısında oldukça dezavantajlı durumda olan Avrupalı emperyalistler, itirazların değil kılıçların sözünün geçtiği böylesi bir süreçte etkisiz ve gelişmelerin peşine takılmaktansa koşullu olarak sürecin içerisinde olacaktır.

Her halükarda işgallerle, anti işgalci mücadele ve direnişlerle, emperyalist saldırı-

ganlığa karşı dünya çapında anti-emperyalist kitlesel eylemliliklerle tanımlanacak bir dönemin içerisindeyiz. Emperyalizmle ezilen dünya halkları arasındaki çelişki ve emperyalizmle ezilen uluslar arasındaki çelişki tarihsel ilerlemenin esas dinamiğini oluşturmaktadır. Emperyalist “Büyük Ortadoğu Projesi” gibi nice projeleri bozacak, emperyalizmi krizlere sürükleyecek olan da bu dinamiklerdir.

Bugün Proletarya Partisi’nin nicelik gücü etkin bir anti-emperyalist oluşum yaratmaya uygun olmayabilir. **Bu ufkumuzu darlaştırmayı değil, sürecin bugünle sınırlı, gelip geçici olmadığını görüp pratik ve düşünsel hazırlıkları bu oluşumları yaratmaya yönelik olarak yapmayı getirmelidir.** Ülkemizde kendisini dayatan bu ihtiyaç bölgesel planda da olduğu gibi geçerlidir. Yükseltelen halk savaşları dünya devrimine yeni bir sıçrama yapacak potansiyele sahiptir. Ezilen halkların büyük acılar çekeceği açıktır. Ama aynı zamanda büyük çıkışların koşullarının oluşturulduğu/oluşturduğu da açıktır.

¹Burada dekolonizasyon savunucularını ve günümüz türevleri olan küreselleşmeci liberal solu ve liberalleşmiş ulusal hareketi anmak gerekiyor. ‘Emperyalizmin girdiği ülkelerde esas işlevinin ekonomiyi, sosyal yapıyı geliştirmek’ olduğunu ‘geri ülkelerde halkları refaha, ileriye götürüldüğü ve kültürel olarak eğittiği’ söylemi bugün ‘demokratik sömürgecilik’ ‘medeniyet’ gibi kavramlarla zenginleştirilerek, çürüten can çekişen kapitalizm olan emperyalizm kurtarıcı ve talih kuşu olarak kutsanmaktadır.

(‘Sınıf Teorisi’ Sayı 5’de savunulan görüşlere bakınız)

“Enternasyonalle kurtulur insanlık”

Bugün emperyalist güçler ve özel olarak ABD emperyalizmi ve suç ortaklarının Afganistan ve Irak özgülünde olduğu gibi, emperyalist saldırganlıklarına hız verdikleri, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçilerin üzerinde baskı ve sömürüyü arttırdıkları, ezilenlerin yoğun emekler ve bedeller ödeyerek kazandıkları sosyal hakların birer birer budandığı ve yine devrimciler, komünistlere, tüm ilerici güçlere karşı saldırılarını giderek daha da yoğunlaştırdıkları bir süreçten geçiyoruz. Böylesi bir süreçte öncelikle uluslararası planda komünistlerin birliğini yaratmak acil bir görev olarak karşımızda durmaktadır.

Başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm ezilen dünya halklarını emperyalist-kapitalist sisteme karşı mücadeleye seferber ederek; demokrasi, bağımsızlık, sosyalizm ve nihai olarak komünizme ulaşma hedefi tüm komünist partilerin esas ve temel görevidir. **Bu görevleri yadsıyan bir komünist partisi düşünülemez.** Yine akıllardan çıkarılmaması gereken diğer bir gerçek ise; baskı ve sömürünün, tüm eşitsizliklerin temel kaynağı olan, emperyalist-kapitalist sistemin yerel, bölgesel değil, tüm dünyayı bir ahtapot gibi sardığıdır. Dolayısıyla sömürü biçimi, refah düzeyleri arasındaki farklar nasıl olursa olsun sonuç itibarıyla tüm işçiler, iş güçlerini satarak yaşıyorlar. Ve kapitalistler de çaldıkları bu artı emekle servetlerine servet katıyorlar. Çünkü **herkesin** işgücünün karşılığını aldığı bir toplumda, hiç kimse artı değer yaratıp zengin olamaz. Zenginlik sarf edilen emeklerin karşılığını verme-

den, yaratılan artı değerlerle ve sömüren-sömürülen, ezen-ezilen çelişkisi de bu hırsız özel mülkiyetçi ilişki biçiminin ortaya çıkmasıyla başladı. Dolayısıyla bugün dünyada başta işçi sınıfı olmak üzere tüm ezilen halkların düşmanı ortaktır. Bu düşman emperyalist-kapitalist sistem ve onların işbirlikçi suç ortaklarıdır. Ortak düşmana karşı ortak tutum geliştirmek; ekonomik siyasi ve askeri saldırılarına karşı, düşünsel, ruhsal ve pratik olarak direniş barikatları kurmak ve saldırı hamleleri geliştirmeye çalışmak her komünist partinin varlık koşuludur. **“Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen dünya halkları birleşsin”** şiarının somut ifadesi budur. Bu birleştirme için somut adım atmayan, olaylara, olgulara hep kendi yaşadığı topraklar penceresinden bakan, dünyanın herhangi bir coğrafyasında sömürü ve zulme maruz kalan ezilen halkların acıları karşısında üzüntü; başarı ve zafer-

leri karşısında sevinç duymayan bir komünist partisinin, komünistliği her zaman tartışmaya muhtaçtır. Çünkü; burada “dünya bizim için bir vatandır; zulmün olduğu her yerde dövüşürüz” perspektif zayıflamıştır. Zayıflayan bu perspektif yerini dar ulusal bir perspektife bırakmıştır. Yani, sorunu-sorunları sınıfsal ve enternasyonalist bir bakış açısıyla değil, dar ulusal coğrafi bakış açısıyla ele alma anlayışı devreye girmiştir. Bu anlayışa temel teşkil eden, proleter ideoloji değil, burjuva ideolojisi. Burjuva milliyetçi ideolojiler, ezen halkları birleştirmenin, ezilen halkların kardeşliğini yaratmanın harcı değildir. Bilakis burjuva düşünüş tarzı-burjuva ideolojisi her şeyi kendi dar ulusal burjuva çıkarlarına göre belirler. Kendi burjuva çıkarlarını bütün ezilen emekçilerin çıkarıymış gibi göstermeye çalışır. Ama bu tutum gerçekleri

perdelemeye dönük yanlıgılı bir yaklaşımdır. Çünkü; burjuva ideolojisi özünde özel mülkiyetçi ve sömürücü bir felsefenin ürünüdür. Kendi ulusundan işçileri-emekçileri sömüren bir burjuvazinin, başka ulustan işçilerin ve emekçilerin gerçek birliğini ve kardeşliğini savunması düşünülemez. Çünkü; **sorun niyet sorunu değildir. Sorun sınıfsaldır.** Sorun hangi sınıfın çıkarlarını temsil ettiği sorunudur. Komünizme ulaşma perspektifine sahip olan komünistler dil, din, renk farkı gözetmeksizin her şart altında sorunu sınıfsal çıkarlar doğrultusunda ele alırlar. Ve bunun somut ifadesi de “**Bütün ülkelerin işçileri birleşin**”dir. Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklarının birleşme perspektifine hizmet etmeyen her türlü küçük burjuva ve ulusalçı düşünüş tarzını enternasyonal proletarya kesinlikle ret eder.

Şüphesiz birleşmeden kast ettiğimiz mekanik bir birlik değildir. Birleşmeden kast ettiğimiz ideolojik birliktir. **Aynı hedefe ve amaca yönelme perspektifidir.** Bu perspektif “benim ülkem”, “benim halkım”, “önce ben” anlayışından hareket etmez. Tam aksine kendisini dünya işçi sınıfının bir birliği olarak görür. Ve her birliğin başarısının dünya devrimine ve Marksizm-Leninizm-Maoizmin zaferine hizmet edeceğinin gerçeğini bilir. Bırakalım Marksist-Leninist-Maoistlerin önderliğinde gelişen sınıf savaşımını, bugün somut olarak Irak özgülünde, Irak halkının emperyalist işgale karşı gelişen direnişi de (direnış yön veren güçlerin ideolojik duruşlarında bağımsız olarak) objektif olarak emperyalizme darbe vurduğu, ve dünyada anti-emperyalist bilincin gelişmesine hizmet ettiğinden dolayı sahiplenir. Şu açık ki; haksızlığa karşı

Proleter enternasyonalizmine sadık tüm komünistlerin öncelikli görevi kendi yaşadığı topraklarda devrim yapmaktır. Çünkü; her devrim emperyalist-kapitalist sistemin hareket alanını daraltır; dünya ezilen halkların kurtuluşu için bir umut, bir cesaret kaynağı olur.

mücadele etmek, haklı ve meşru olanı sahiplenip ve savunmak enternasyonalist olmanın bir gereğidir. Emperyalizm ve proleter devrimler çağında, emperyalizme ve dünya gericiliğine darbe vuran ve o tarihi kesitte objektif olarak ilerici bir rol oynayan her hareket her güç yanında enternasyonal proletaryanın dayanışma sıcaklığını hissetmiştir. Yaşanan tek tek istisna olaylar bu gerçek tabloyu asla karartamaz. Bilindiği gibi geçtiğimiz yüzyılda yaşanan iki büyük dünya savaşı ve yine bölgesel bazda çıkan onlarca savaşta, dünya işçi sınıfı ve ezilen halkların aynı cephede aynı amaç ve hedefler için dövüştüğü, farklı uluslardan ve milliyetlerden emekçilerin kanlarının birbirine karıştığı gerçeği, söylemiden çok yaşanan ve tarihe mal olan pratik bir olgudur.

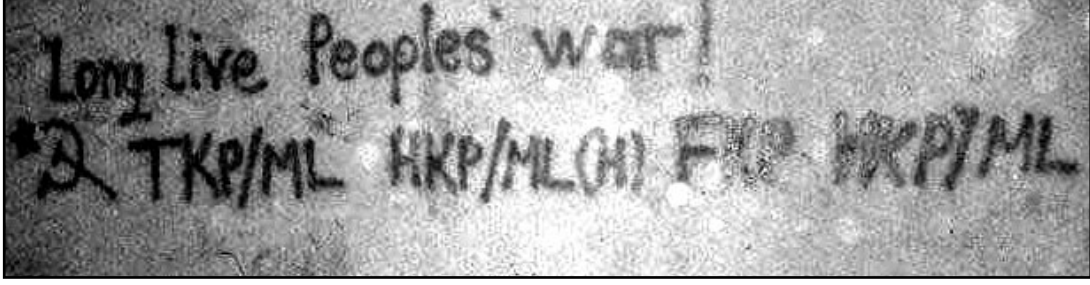
Bu olumlu pratiklerin yanı sıra, tıpkı birinci dünya savaşında olduğu gibi Kautsky önderliğindeki ikinci enternasyonalcilerin “Yurt savunması” adı altında Alman sosyal demokratların sergiledikleri ihanete benzer. Olumsuz örnekler de mevcuttur. Kendi emperyalist burjuvazilerinin çıkarlarına yedeklenen bu hainlere en iyi cevap yine Alman komünist önderler Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg’dan geldi. Bu komünist önderlerin kendi burjuvalarına karşı sergiledikleri kahra-

manca tutum, taşıdıkları enternasyonalist bilincin ve enternasyonalist sorumluluğun en somut ifadesiydi. Bu Komünist Manifesto’da ifade edilen şu görüşlerin savaş meydanlarında ağır bedeller ödenerek pratiğe geçirilmeydi:

“Farklı ülke proleterlerinin ulusal savaşımında, her türlü milliyetten bağımsız olarak, tüm proletaryanın ortak çıkarlarını işaret eder ve bunları öne sürerler –işçi sınıfının burjuvaziye karşı savaşımının geçmek zorunda olduğu çeşitli gelişme aşamalarında, her zaman ve her yerde tüm hareketin çıkarını temsil eder.” (K. Manifesto).

Marksist-Leninist-Maoist bakış açısıyla bu gerçeklerin ortaya konulması, asla bir komünist partisinin yürüttüğü sınıf savaşımında üzerinde yaşadığı toprakları temel alması anlayışıyla çelişmez. Bilakis proleter enternasyonalizmine sadık tüm komünistlerin öncelikli görevi kendi yaşadığı topraklarda devrim yapmaktır. Çünkü; **her devrim emperyalist-kapitalist sistemin hareket alanını daraltır; dünya ezilen halkların kurtuluşu için bir umut, bir cesaret kaynağı olur.** Mesela bugün Nepal’de, zafere doğru emin adımlarla ilerleyen, ve Nepal’in başkenti Katmandu’yu

kuşatan ve Nepal gerici yönetimini Maoistlere barış çağrısı yapmaya zorlayan komünist kararlılığın ve yürüyüşün yarattığı umut ve coşkunun Nepal’le sınırlı olduğunu kim iddia edebilir? Elbette ki hiç kimse. Demek ki burada temel sorun yaşadığı ülke devrimini dünya devriminin bir parçası olarak görme ve ona tabii olarak ele alma noktasında düğümleniyor. Bu bakış açısına sahip olan her devrimci, her komünist bulunduğu ülkede yürüttüğü mücadeleye karşı duyduğu sorumluluğun benzerini; başka ülkelerde gelişen sınıfsal ve ulusal savaşımına karşı da duymak zorundadır. Eğer bu duyulmuyorsa ve bu mücadelelere karşı gereken sorumluluklar yerine getirilmiyorsa burada ideolojik ve enternasyonalist bakış açısında ciddi bir problem vardır. Bu problem aşılmadıkça söz konusu parti ve örgütler kendilerini dar ve milliyetçi bakış açısına düşmekten kurtaramazlar. Diğer yanlış bir bakış açısı ise; yaşadığı ülkede sınıf savaşımını geliştirmek ve bu uğurda ağır bedeller ödemek için ortaya bir irade koymak yerine, mülteci bir yaşamı tercih edip, ülke devrimi ve enternasyonalizme dair bolca vaazlarda bulunmaktır. En büyük enternasyonalist görevin, bulunduğu ülkede devrim yapmak olduğunu unutan bu mülteci

bakış açısı, enternasyonalist düşünüş tarzıyla bağdaşmaz. Yaşadığı ülkedeki emperyalist zinciri parçalamada, gereken duyarlılığı ve özveriyi ortaya koyamayanlar, başka ülke devrimlerini enternasyonal bir bilinçle ve samimiyetle sahiplenmeleri düşünülemez. Burada sözünü ettiğimiz, başka ülkelerdeki sınıfsal savaşımara gidip katılan tek tek bireyler değildir. Burada sözünü ettiğimiz, belli ülke devrimlerini kendilerine temel almalarına(!) rağmen, ülke devrimi için üzerlerine düşen tarihsel sorumlulukları yerine getirmek için, ortaya bir irade koyma yerine mülteci yaşamı tercih ederek enternasyonal görevlere dair bolca nutuklar atan mülteci akımlardır. Bu mültecilerin Lenin yoldaşın “tüm ülkelerde devrimi gerçekleştirmek, desteklemek, yaygınlaştırmak için bir ülkede yapılabilecek olanın en fazlasını yapmak”tır tezini unutuyorlar. “Bir ülkede yapılabilecek olanın en fazlasını yapmak” asla dünyanın herhangi bir coğrafyasında, gelişen sosyal ve ulusal kurtuluş savaşımalarına karşı kayıtsız kalmak anlamına gelmez-gelmemelidir de. Özellikle sınıf bilinçli proletarya MLM bir hatta sınıf savaşımını verirken tüm kardeş parti ve örgütlerin mücadelesine karşı

gereken en üst duyarlılığı göstermek zorundadır. Tabii ki bu zorunluluk ve bu zorunluluğun yüklediği görev ve sorumlulukların layıkıyla yerine getirilip getirilmemesi tamamen sınıf bilinçli proletaryanın **bulunduğu ülkedeki sınıf savaşımı düzeyinden** bağımsız değildir. Sınıf savaşımında geri düzeyde olan bir Komünist Partisi'nin enternasyonal görevini esas olarak yerine getirdiği söylenemez. Çünkü; bu gerilik sınıf düşmanlarına karşı ideolojik ve askeri cephede yürütülecek savaşımında yapılması gereken ama yapılmayan bir dizi görevi kaçınılmaz hale getirir.

SINIF SAVAŞIMINI ENTERNASYONAL BİR BİLİNÇLE YÜRÜTMELİYİZ!

“Bazı ülkelerde yeni bir teknolojik devrime yaklaşan teknikteki sıçramalı, hummalı gelişme, sermayenin merkezileşmesi ve yoğunlaşması sürecinin hızlanması, dev tröstlerin, ‘ulusal’ ve ‘uluslararası’ tekellerin kurulması, tröstlerin devletle iç içe geçmesi kapitalist dünya ekonomisinin büyümesi -tüm bunlar, kapitalist sistemin genel krizini alt edemez. Dünya ekonomisinin bir kapitalist ve bir sosyalist kesime bölünmesi, pazarların daralma-

sı ve sömürgelerdeki anti-emperyalist hareket, savaştan sonra ortaya çıkan yeni temeller üzerinde gelişen kapitalizmin tüm çelişkilerini son derece keskinleştiriyor. Teknolojik ilerlemenin ve sanayinin rasyonelleştirilmesinin diğer yüzü ise bir dizi işletmenin kapanması ve tasfiye olması, üretimin kısıtlanması, iş gücünün amansızca sömürülmesi ve tüm bunların muazzam, eşi görülmedik bir müzmin işsizliğe yol açmasıdır. İşçi sınıfının durumundaki mutlak kötüleşme, bir dizi gelişmiş kapitalist ülkede bile olgu haline geliyor. Emperyalist devletler arasındaki rekabetin büyümesi ve sürekli savaş tehlikesi, sınıf çatışmalarının yarattığı gerginliğin gittikçe artması, kapitalizmin genel krizinin ve proleter dünya devriminin yeni, daha yüksek bir gelişme aşamasının ön koşullarını yaratıyor.” (Komünist Enternasyonal Program)

Komünist enternasyonal programında söz konusu tarihi kesitte yapılan çözümlerden uzunca bir aktarma yaptık. Yapılan çözümlerler dikkatlice incelendiğinde görülecektir ki, komünist enternasyonal sadece düne değil bugün de ışık tutmuştur ve o tarihi kesitten bugüne kadar gerek karşı devrim cephesinde gerekse de dev-

rim cephesinde yaşanan tüm değişimler objektif olarak irdehlenip ortaya doğru devrimci sonuçlar çıkarılamazsa, bugünün görevlerini doğru bir temelde belirleyerek ona uygun adımlar atmak daha da zorlaşır. Dolayısıyla dün ile bugün arasındaki diyalektik bağı doğru kurmak, sınıf savaşımı için ortaya çıkan avantaj ve dezavantajları objektif olarak belirlemek, somut görev ve hedefler için olması gereken bir zorunluluktur. Ve bu anlamıyla Komünist Enternasyonalin ortaya koyduğu görüşleri güncelleştirmek, yaşanan değişimlere yeniden dikkat çekmek, tüm Marksist-Leninist-Maoist'lerin görevidir. Ve biz de sorunu bu bilinç ışığında ele almalyız.

Dünyada emperyalist-kapitalist sistemin denetiminde ve çıkarlarına uygun olarak muazzam derecede bir teknolojik gelişmenin olduğu doğrudur. Sermayede bir merkezileşmenin ve ekonominin bir yansıması olan siyasetin-politikanın merkezileşen bu uluslararası tekellerin çıkarları uğruna saldırgan ve savaş siyasetine dönüştüğü de bir başka doğrudur. ABD ve suç ortaklarının Irak işgali bunun en somut örneğidir.

Bu somut örnekte de görüleceği gibi; tüm saldırganlığa ve azgın sömürüye rağmen, emperyalist-kapitalist sistem, içine düştüğü ekonomik krizden kendini kurtarmıyor. Krizin yükünü başta işçi sınıfı olmak üzere tüm ezilen dünya halklarına yüklemeye çalışan emperyalistler, uluslararası kurumları

olan IMF, DB ve DTÖ gibi örgütleri vasıtasıyla emek hırsızlığını en vahşi ve gayri insani bir temelde yapmaya devam ediyorlar. Derinleşen kriz, bir yandan emperyalist tekeller arasında rekabeti kızıştırırken, diğer yandan teknolojinin ilerlemesi, sanayinin daha da rasyonelleşmesinin yanı sıra, yeni iş alanlarının açılmaması, iş gücü alanında daralmanın yaşanması, dünya çapında bir işsizlik ordusunun yaratılmasına neden oldu. Alım güçleri sürekli düşen emekçiler, açıklıkla yüze geldiler. Bugün dünya nüfusunun neredeyse dörtte üçü, normal geçimini sağlamak için para kazanamıyorsa ve her geçen gün bir milyar insan aç kalıyorsa, bunun tek sorumlusu ve yaratıcısı emperyalist-kapitalist sistemdir. Bu somut verilerde de görüldüğü gibi “yeni dünya düzeninde” küreselleşen “zenginlik” değil, yoksulluktur.

Yine “yeni dünya düzeninin” ideologlarının dağılan sosyalist maskeli bürokrat diktatörlüklerden hareketle, artık dünyada “savaşlar dönemi” kapandı idealist tezleri de sınıf savaşımının bilimsel yasaları karşısında bir kez daha çöktü. Burjuva ideologlarının sözcülüğünü yaptıkları emperyalist tekeller pazarlarını genişletmek için her gün Irak'ta kan banyosu yapmaktadırlar. Hiç şüphesiz başını ABD'nin çektiği işgalci güçlerin planları, bu kan banyosunu Ortadoğu'nun başka ülkelerine de yaymaktı. Ama Irak'ta işgal karşıtı yükselen direniş yalnız işgalcilerin bu planlarını bozmakla kalmadı, aynı zamanda yeniden anti-

emperyalist bir bilincin gelişme zeminini de yarattı. Enternasyonal proletarya bu gerçeği yalnız tanımlamakla kalmamalıdır. Tam aksine bu nesnel zeminin yarattığı olumlu koşullardan hareketle, yeni bir anti-emperyalist mücadele ve enternasyonalist bir dalganın yaratılması için çabalarını yoğunlaştırmalıdır.

Bugün emperyalist güçler ve özel olarak ABD emperyalizmi ve suç ortaklarının Afganistan ve Irak özgülünde olduğu gibi, emperyalist saldırganlıklarına hız verdikleri, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçilerin üzerinde baskı ve sömürüyü artırdıkları, ezilenlerin yoğun emekler ve bedeller ödeyerek kazandıkları sosyal hakların birer birer budandığı ve yine devrimcilere, komünistlere, tüm ilerici güçlere karşı saldırganlıklarını giderek daha da yoğunlaştırdıkları bir süreçten geçiyoruz. **Böylesi bir süreçte öncelikle uluslararası planda komünistlerin birliğini yaratmak acil bir görev olarak karşımızda durmaktadır.** Yaratılacak bu birliğin tabi ki ikili görev olacaktır. Bir yandan emperyalist-kapitalist sistem ve işbirlikçilerine karşı güçlü bir mücadele ağı oluştururken; diğer yandan anti-MLM anlayışlara karşı ideolojik mücadeleye hız kazandırması gerekir. İstikrarlı bir tarzda yürütülecek bu ideolojik mücadeleye, aynı zamanda Marksist-Leninist-Maoist güçler arasında var olan farklılıkların da giderilmesine, daha yüksek seviyede birliklerin oluşması zemininin güçlen-

mesine de hizmet edecektir. Bu konuda var olan eksikliklerin giderilmesi görevi hala önümüzde durmaktadır. Tüm bu eksikliklere rağmen, Marksist-Leninist-Maoist'lerin ve devrimci demokratik kurumların son süreçte emperyalist-kapitalist sistemin çok yönlü ve kapsamlı saldırılarına ve özelde emperyalist saldırganlıkta bir adım öne çıkan ABD emperyalistlerine ve suç ortaklarına karşı, Selanik'te başlayan ve Mumbai'de devam eden, yine birçok işgal karşıtı olarak ortaya çıkan birlikteliklerinin tarihsel önemini ve anlamını doğru kavramamız gerekir. Birçok anti-MLM bakış açısına karşı esas olarak devrimciler ve komünistlerin siyasal yönlendirmeleriyle Selanik'te başlayan ve Mumbai'de giderek genişleyerek devam eden, devrimci ve demokratik inisiyatif, ezilenler ve emekçiler lehine **hangi yolda nasıl yürünmesi gerektiğinin** de somut bir pratiği niteliğindedir.

Sorunun daha iyi anlaşılması için Proletarya Partisi'nin enternasyonal politikasına ilişkin genel bakış açısını ifade eden görüşlerinden belli aktarmalar yapmakta yarar görüyoruz.

"Partimiz, Marksizm-Leninizm-Maoizm bilimini ve proletarya enternasyonalizmi ilkesini rehber alır. Her tür enternasyonal faaliyetlerine bu bilinç ve bakış açısı yön verir. Çok yönlü enternasyonal faaliyetler içerisinde komünistlerin birliğine yönelik çalışmaları esas alır. Uluslararası komünist hareketin (UKH) ideolojik-siyasal-ör-

gütsel birliğinin ancak Marksizm-Leninizm-Maoizm zemininde olabileceğine inanır.

Partimiz, belli bir zamana kadar merkezi yanı ağırlıkta olmayan ve oluşacak merkezin de partilerin iç-işlerine karışmadığı; karşılıklı dayanışma ve yapıcı eleştirilerde birbirini geliştiren; ortak kavrayışa ulaşma ve yanlış bakış açılarını giderme amaçlı verilen ideolojik mücadele yöntemlerinde yıpratıcı ve yıkıcı davranmayan, ... nitelikteki bir inisiyatifin günümüz koşullarında daha objektif olduğu kanaatindeyiz.

Partimiz, sadece merkezi yanı ağırlıkta olmayan ideolojik birlikteliği ifade eden birlik veya platformu diğer kardeş partilerle birlikte kurmak ve bu doğrultuda çaba sarf etmekle yetinmez. Aynı zamanda bu çalışmaya bağlı olarak, emperyalizme karşı mücadeleyi dünya çapında geliştirmek ve örgütlemeyle yükümlüdür. Bu perspektif ışığında komünist ve devrimci güçlerin açıktan içinde yer almadığı ancak, ideolojik ve siyasal olarak yön verdikleri

geniş yelpazeli anti-emperyalist demokratik birliğin kurulması için çaba gösterir. Bu gibi oluşumları emperyalist güdümlü radikal devrimci hareketleri pasifleştiren ve kitleleri sınıf perspektifinden saptıran 'sivil toplum örgütleri', 'sosyal forum' vb. örgütlenmelere ve sivil toplumcu anlayışlara karşı,

Marksist-Leninist-Maoist'lerin ve devrimci demokratik kurumların son süreçte emperyalist-kapitalist sistemin çok yönlü ve kapsamlı saldırılarına ve özelde emperyalist saldırganlıkta bir adım öne çıkan ABD emperyalistlerine ve suç ortaklarına karşı, Selanik'te başlayan ve Mumbai'de devam eden, yine birçok işgal karşıtı olarak ortaya çıkan birlikteliklerinin tarihsel önemini ve anlamını doğru kavramamız gerekir.

halkların anti-emperyalist zeminde oluşturduğu alternatif demokratik kurumlar olarak değerlendirir.” (Komünist 45)

Bugün dünyada MLM’lerin birliğinin istenilen düzeyde tesis edildiği söylenemez. Hala Marksizm-Leninizm-Maoizm veya Maoizm’den etkilenen parti ve örgütler ayrı platformlarda yer almaktadır. Bu durumun oluşması esas olarak pragmatist yaklaşımlarla açıklanamaz. Bu durumun oluşmasının esas nedeni; parti ve örgütlerin arasında istenilen düzeyde ideolojik mücadelenin yaşanmamasıdır. Çünkü; ideolojik mücadele farklılıkların açığa çıkması, doğru ve yanlışın ayırt edilmesi için olmazsa olmazdır. Maoist güçler arasında yürütülecek yoldaşça tartışmalar, karşılıklı birbirini anlama ve farklılıklarını giderme yönünde olumlu bir zemin yaratacaktır. Şu açık ki; demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm için dünyanın belli coğrafyalarında halk savaşı perspektifine uygun olarak savaşı büyüten veya silahlı savaşı başlatmak için hazırlık yapan Maoist parti ve örgütlerin birliği; yeni bir devrimci dalganın yükseltilmesi için gerekli ve zorunludur. Hele hele emperyalist-kapitalist sistemin içinde bulunduğu kriz ve bu krizi aşmak için başta işçi sınıfı olmak üzere tüm ezilen halklar için çok yönlü ve kapsamlı saldırılar yürüttüğü böylesi bir dönemde ortaya güçlü devrimci ve komünist bir inisiyatif çıkarmak ve uluslararası planda bu inisiyatifin yön vereceği

daha geniş esnek anti-emperyalist demokratik kurumlar yaratmak enternasyonal cephe yapılmaması gereken acil görevlerden biridir.

Bu görevlerin aciliyetine dün de dikkat çekilmişti ve bu konuda gerek geçmişte gerekse yakın tarihimizde atılan pratik adımlar da mevcuttur. **2004 yılında Mumbai’de demokratik alanda ortaya konulan inisiyatif de bunun bir parçasıdır.** Hemen belirtmeliyiz ki; bu konuda devrimci güçlerin bakış açısında belli yanlışlıklar ve darlıklar vardır. Yazının akışı içerisinde buna değineceğiz. Yeniden yukarıda ifade ettiğimiz gibi Maoistlerin birliğinin aciliyeti önümüzde durmaktadır. Ve bu konuda özellikle son süreçte daha istekli bazı çabaların olduğu görülmektedir. Bu somut durumu hesaba katmak ve bundan hareketle uluslararası planda anti-emperyalist mücadelede pratik ortaklıkları artırmak, Nepal ve diğer ülkelerde yükselen mücadeleyi sahiplenici temelde ortak pratik tutumlar geliştirmek, var olan güvensizliklerin güvene dönüşmesine ve mevcut sorunların çözümü için daha uygun tartışma zeminlerinin yaratılmasına hizmet eder. Bu anlamıyla Proletarya Partisi’ne de önemli görevler düşmektedir. Özellikle objektif durumdan kaynaklı olarak ülke dışında güçlerimizin buldukları çalışma alanlarında kardeş güçlerle birlikte bu somut gelişmeler karşısında ortak tutum geliştirmeleri; güncel görevlerinin bir parçasıdır. **Bunu böyle algılamamak ve ona uy-**

gun davranmamak enternasyonal cephedeki mücadelenin önemini yeteri kadar kavramamaktır.

Unutmamak gerekir ki; Maoist güçlerden etkilenen parti ve örgütleri daha derinden etkilemek, var olan ve yine daha geniş bir temelde oluşturulması hedeflenen Maoist birliğin temel taşları haline getirmek; demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm rüzgarını daha güçlü bir şekilde dünyada estirmekle mümkün olabilir. Bilindiği gibi sosyalist maskeli bürokrat burjuvaları modern revizyonist hainler, ikiyüzlü ve karşı devrimci icraatlarla başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçiler üzerinde var olan sosyalizm prestijini önemli oranda sarstılar. **Sarsılan güveni, yeniden güvene dönüştürmek için pratik olarak güçlü devrimci ve sosyalist bir alternatif yaratmak gerekir.** Bu da ancak her Proletarya Partisi’nin öncelikle esas aldığı ülkedeki sınıf savaşımını büyütmek ve yürüttüğü savaşımı dünya devriminin bir parçası olarak algılama ve dolayısıyla uluslararası enternasyonal dayanışma ve komünistlerin birliği için gereken çabayı ortaya koymakla mümkün olur. Bu gerçekleri doğru okumayanlar, yanlış ve tek yanlı bakış açısı ve değerlendirmelerden kendilerini kurtaramazlar. Bu da enternasyonal görevlerin yerine getirilmesini engeller. Enternasyonal cephe yapılacak devrimci hamlelerin genel olarak mücadelemizin bütününe sunacağı olumlu katkılar gözardı edilir. Oysa karşı devrimin yürüttüğü bu

genel saldırılar karşısında, ezilen halklar cephesinde ortak tutum yaratmaya çalışmak, “Bütün ülkelerin işçileri birleşin” şiarını güncelleştirerek somut bir olgu haline getirmek her komünist partisinin görevidir. Özellikle anti-Marksist ve sivil toplumcu bir dizi örgütlenmelerin ezilenlerin mücadelesini saptırarak, sistem içine endekslemeye çalıştığı, Marksizm-Leninizm-Maoizm’e karşı ideolojik cephede saldırıların yürütüldüğü, işçi sınıfının tarihsel devrimci rolünün yadsındığı, sınıflar savaşımı yerine sınıf uzlaşmacılığının savunulduğu bir dönemde ilkeli bir temelde yaratılacak birliklerin oynayacağı tarihsel rol hiç kimse tarafından yadsınamaz.

Diğer önemli bir nokta ise “sivil toplumcu örgütler” ve bu örgütlere karşı takınılması gereken tavır sorunudur. Uluslararası planda sivil toplumcu örgütler (NGO) yani, “burjuva egemen iktidarlardan bağımsız” olarak tanımlanan bu kurumlar ülkemizde

de sivil toplum örgütleri olarak tanımlanmaktadır. Her şeyden önce **bu kurumlara karşı toptancı bir yaklaşım sergilenmemesi gerekir.** Bunun nedenine gelince; birincisi bu kurumların siyasal iktidarlar karşısındaki duruşları yekpare değildir. Yani, bu genel örgütlenme içinde yer alan ve esas olarak sistemin koltuk değnekliğini yapmaktan öteye bir işlevi olmayan kurumlar ile ezilenlerin mücadelesi karşısında daha duyarlı davranan kurumlar bir ve aynı kefeye konulamaz. İkincisi; bu kurumların esas emperyalist-kapitalist sistemin yarattığı sonuçlara itiraz ediyorlar, dolayısıyla çözümü de bu olumsuz tabloyu yaratan nedenleri ortadan kaldırmakta değil, sistem içinde arıyorlar. Ki bu da ezilenlerin sisteme karşı gelişen öfke ve tepkilerinin yeniden sistem içinde eritilmesinden başka bir anlam ifade etmiyor. Bu nesnel tablo bize; bu ve benzeri kurum ve örgütlerin etkisi altına aldıkları kitleyi etkilemek için bu ku-

rumlarda çalışmayı ve somut duruma göre bu kurumların bazılarıyla daha esnek platformlarda yer almayı dayatıyor. Hiç şüphesiz bu genel doğru anlayışı mekanik bir tarzda değil, her somut durumda sınıf mücadelesine sunacağı katkıları da dikkate alarak uygulamalıyız. Ama her halükarda; bağımsız devrimci bir inisiyatifi ortaya çıkarma ve kitleleri emperyalist-kapitalist sistem ve işbirlikçilerine karşı mücadeleye seferber etme, devrim ve sosyalizm mücadelesine yakın-

Diğer önemli bir nokta ise “sivil toplumcu örgütler” ve bu örgütlere karşı takınılması gereken tavır sorunudur. Uluslararası planda sivil toplumcu örgütler (NGO) yani, burjuva egemen iktidarlardan bağımsız olarak tanımlanan bu kurumlar ülkemizde de sivil toplum örgütleri olarak tanımlanmaktadır.

laştırma perspektifine sahip olmalıyız. Bu perspektiften uzak bir kitle çalışması, bir enternasyonal faaliyet düşünülemez. Mesela uluslararası planda emperyalist-kapitalist sistemin ekonomik-askeri-siyasal saldırılarına karşı -sonuçlardan hareketle de olsa-kitlelerin tepkilerinin zaman zaman sokaklarda büyük öfkelere dönüştüğü nesnel bir olgudur. Diğer bir olguysa, bu kitle selinin içine pankartlarımızla katılıp sloganımızı haykırmakla ne enternasyonal görevimizi, ne de devrimci sorumluluğumuzu yerine getirmiş oluyoruz. Burada yanlış bir anlayışa meydan vermemek için hemen belirtmeliyiz ki; bu tür kitle sel eylemlere katılmayı yanlış bulmuyoruz; her halükarda katılmak gerektiğini düşünmüyoruz. Ama bizim esas he-

Selanik, Mumbai ve uluslararası yapılan diğer tüm anti-emperyalist etkinliklerin önemi ve anlamı da burada yatmaktadır. Mumbai'deki devrimci-demokratik inisiyatif, uluslararası planda bütün hamleler için bir cesaret, bir özgüven kaynağı olmuştur. Gelecek açısından da anti-emperyalist mücadelenin zeminini güçlendirecek olan bu hamleler bu çabalar büyütüldüğü oranda DSF'nin bünyesinde hareket eden ama bir bütün olarak onların politikalarına angaje olmayan güçleri etkileme, demokratik zeminine çekme olasılıkları ve imkanları giderek daha da artacaktır. Dahası, bugün ege men sistemlerin mevcut politikalarında hoşnutsuz olan ve buna karşı çıkan, mücadele etmek için, çeşitli örgütlenmeler yaratan ve uluslararası

güçlerin örgütledikleri yerel ve uluslararası plandaki etkinliklerde hiç yer alınmayacağı anlamına gelmez. Tam aksine yukarıda ortaya koymaya çalıştığımız anlayış doğrultusunda bu tür etkinliklerde de yer alınır. Çünkü DSF bünyesinde yer alan ileri kararsız güçleri etkilemek için de bu ve benzeri taktik adımların gerekliliği asla göz ardı edilemez. Hiç şüphesiz hangi koşullarda, hangi pratik tutumun belirleneceği tamamen somut durumla alakalıdır. Somut durumdan bağımsız bir pratik tutum belirlenemez.

Sonuç olarak; bugün somut olarak ayrı platformlar içinde yer alan devrimci ve Maoist güçlerin ve bu güçlerin ideolojik-siyasal olarak yönlendirdikleri devrimci demokratik inisiyatiflerin

Sonuç olarak; bugün somut olarak ayrı platformlar içinde yer alan devrimci ve Maoist güçlerin ve bu güçlerin ideolojik-siyasal olarak yönlendirdikleri devrimci demokratik inisiyatiflerin birliğini sağlama görevi hala önümüzde durmaktadır. Dolayısıyla enternasyonal cephe de atacağımız adımlar bu objektif durumu göz ardı eden değil, dikkate alan adımlar olmalıdır.

defimiz; **proleter ve devrimci politikarlardan etkilenen uluslararası kurumları bir araya getirecek ve DSF gibi uluslararası oluşumların bünyesinde hareket eden kurum ve kitleleri etkileyecek bir çekim merkezi yaratmaktır.** Şu açık ki; çekim merkezi olmak için güçlü olmak gerekir. **Güç olunmadan çekim merkezi olunamaz.** Çekim merkezi olunmadan, sistem içi reformist güçlerin etkisinde kalan kitleleri etkilemek de mümkün olamaz.

platformlar oluşturan sayısız örgütlenmeler mevcuttur. Bu örgütlenmelerle bağ kurmanın ve onları etkilemenin yolu da; devrimci ve komünist inisiyatifin siyasal olarak yönlendirdiği uluslararası devrimci demokratik inisiyatiflerin ortaya çıkarılmasından geçiyor. Parçalı duruşlar, parçalı yürüyüşler bu reformist ve sistemlere endekli barikatları sarsamaz-yaramaz.

Bu genel perspektife sahip olmak yerel, bölgesel ve uluslararası planda DSF gibi

birliğini sağlama görevi hala **önümüzde durmaktadır.** Dolayısıyla enternasyonal cephe de atacağımız adımlar bu objektif durumu göz ardı eden değil, dikkate alan adımlar olmalıdır. **Bu adımları atmak, bugüne kadar yaşanan sorunları veya var olan ideolojik farklılıkların üzerine bir çarpı işareti koymak anlamına gelmez.** Tam aksine atılacak pratik adımlarla birlikte bu farklılıkları tartışmaya devam etmenin ortaya daha olumlu sonuçlar çıkaracağı muhak-

kaktır. Şu açık ki; kendi ideolojisine, pratiğine, politik hattının doğruluğuna ve Maoistlerin birliğine inanan herkes bu yönlü çaba sarf etmek zorundadır. Aksi yaklaşım, yani ortak noktaları büyütme-birlikte yürüme yerine, ilkeli davranma, ilkelerden taviz vermeme adına, ilkelelerin gölgesinde uykuya yatarak hiçbir şey yapmanın sınıf savaşımına bir katkısı olamayacağı açıktır.

Devrimci-demokratik temelde oluşacak genel ve bölgesel birliktelikleri çekim merkezi haline getirmek, elbette ki tutarlı bir anti-emperyalist mücadele ve emperyalist-kapitalist sistemin yarattığı çok yönlü ve kapsamlı saldırılarına, yani, özelleştirmeye, işsizliğe, ırkçılık ve şovenizme karşı mücadele etmekle mümkündür. Yine bu mücadele cephesine daha geniş güçleri katmak Marksist-Leninist-Maoist ve anti-Marksist güçlerin arasında kalan ara akımları veya anti-Marksist güçlerin etkisinde kalan kitleleri etkilemek için daha esnek ve gev-

şek platformlar içinde somut duruma uygun olarak yer alma perspektifini de asla göz ardı etmemeliyiz. Kısacası, soruna duygusal ve tepkisel değil, sağduyulu ve bilimsel bir temelde yaklaşmalıyız.

Bugün Troçkizm, revizyonizm ve milliyetçilik ile ideolojik zeminde hesaplaşmanın önemi her zamandan daha çok gerekli ve zorunludur. Ne yazık ki bu görevimizi asgari düzeyde yerine getirdiğimizi söyleyemeyiz. Ama bu konudaki eksiklerimizi giderme, yetersizliklerimizi yeterli hale getirmenin, sınıf savaşımı içindeki düzeyimizden bağımsız olmadığı gerçeğini de görmeliyiz. Bunun pratik anlamı şudur; sınıf savaşımının her cephesinde ilerleme, ideolojik cephe-deki gelişmeyi de beraberinde getirecektir. Veya ideolojik netlik, anti-Marksist-Leninist-Maoist anlayışlarla tavizsiz hesaplaşma, pratik olarak sınıf savaşımında güçlü hamleler yapmanın zeminini yaratacaktır.

Bu konuda, yani ülkele- rinde sınıf savaşımını ileri

boyuta taşıyan kardeş partilerimizin anti-Marksist Leninist Maoist anlayışların ipliğini nasıl pazara çıkardığını, bugün somut olarak görmekteyiz. Bu objektif durum bize enternasyonal bir bilinçle uluslararası planda Marksizm-Leninizm-Maoizm'in ideolojik ve siyasal olarak yönlendirdiği devrimci-demokratik inisiyatifleri daha güçlü mevziler haline getirmek, egemen burjuva sistemin-tekellerin ideolojik uzantıları ve koltuk değnekleri olmaktan öteye bir işlevi olmayan bazı "sivil toplumcu örgütler" in ve anlayışların gerçek niteliğini açığa çıkarıp kitleler içerisinde teşhir olmasını, siyasal etkilerinin daha da zayıflamasını da sağlayacaktır. Bunun için ideolojik mücadele, bunun için her ülkede sınıf savaşımını büyütme ve bunu güçlü bir enternasyonalist dalgaya dönüştürme görevi tüm Marksist-Leninist-Maoist güçlerin ve bu güçlerin yönlendirmeye çalıştıkları devrimci-demokratik inisiyatiflerin önünde durmaktadır.

Göçlerin tarihsel gelişimi üzerine

Göç veya göçebelik çok eski bir gelenek olmakla birlikte, nedenleri ve sonuçları açısından toplumsal, tarihsel ve sosyal realiteye göre her zaman değişik biçimler olarak günümüze kadar insanlığı meşgul eden olaylar olarak güncelliğini korumuşlardır. Değişmeyen bir şey varsa o da, göçmenlerin hangi koşul altında olursa olsun -kaçınılmaz olarak- yeni yerleşim alanlarında da sosyal, hukuksal, kültürel ve siyasal sorunlarla karşılaştıkları gerçeğidir.

Bu anlamda eşit haklar temelinde göçmenlik hakkı ve sorumlulukları adil çözüm gerektiren sorunlar olarak daima varolagelmışlerdir.

Göçmenlik olgusu ve hareketleri başlangıç itibarı ile maddi ve manevi faktörlerin bileşimi olarak toplumsal tepkilerdir. Yani; yeni üretim ve yaşam alanları arayışı, savaş, iç savaş, soykırım, katliam, açlık, sefalet, doğal afetler, doğanın tahribatı vs. gibi çeşitli nedenlerden dolayı oluşan göçnümlü veya zoraki, bireysel ya da kitlesel, yeni yerleşik yaşam alanları arama hareketleridir.

Göç veya göçebelik çok eski bir gelenek olmakla birlikte, nedenleri ve sonuçları açısından toplumsal, tarihsel ve sosyal realiteye göre her zaman değişik biçimler olarak günümüze kadar insanlığı meşgul eden olaylar olarak güncelliğini korumuşlardır. Değişmeyen bir şey varsa o da, göçmenlerin hangi koşul altında olursa olsun -kaçınılmaz olarak- yeni yerleşim alanlarında da sosyal, hukuksal, kültürel ve siyasal sorunlarla karşılaştıkları gerçeğidir.

Bu anlamda eşit haklar temelinde göçmenlik hakkı ve sorumlulukları adil çözüm gerektiren sorunlar olarak daima varolagelmışlerdir.

Göçler ve sonuçları insanlığın sürekli karşılaştığı sorunlar olduğuna ve çözüm metodları gerektirdiğine göre, bu olguya sınıfsal açıdan yaklaşım nasıl olacaktır? Bu sorunun cevabı konunun derinliğine ve genişliğine inderlenmesiyle bulunabilir. İnsanların ortaya çıkışı sonrası oluşan bütün toplumsal formasyon ve modellerde bir sorun olarak karşımıza çıkan bu olay, çok yönlü araştırılırken, sınıflararası iktidar mücadelesinden soyutlanarak ele alınamaz. Bu gerçekler ışığında göç hareketleri;

a) Üretimin gelişmesine bağlı olarak,

b) Yeni yaşam alanlarının keşfine bağlı olarak,

c) Sınıflar arası iktidar mücadelesine bağlı olarak,

d) Vasıflı-vasıfsız ve kalifiyeli emek gücü ihtiyacına bağlı olarak,

e) Demografik gelişmelere bağlı olarak,

f) Generasyon değişiklikleri ve kalıcılık eğilimlerine bağlı olarak,

göç hareketleri günümüze değin çözüm veya çözümsüzlüklerle haşır-neşir olmuştur. Bu anlamda, tarih göçmenlik politikalarında sınıfsal duruşlara paralel olarak, birçok çatışma-anlaşma, uyum-uyumsuzluk ve zoraki-doğal asimilasyon yaklaşımlarına sahne olmuştur.

Bilhassa, İlkel Birikim Süreci (İBS) esnasında, dönemin sermaye sahiplerinin yatırımları için işgücü ihtiyacını karşılamak ve bu sürecin tamamlanmasının önemli bir önkoşulu olarak, yoksul köylülüğün topraklarından kopartılarak köyden kente doğru göçleri sonrası, yarı ve saf proleterlere dönüştürülmesi söz konusudur. **Bu evrede kitleler halinde trajedik göçler yaşanmıştır.** İşçi sınıfının da, tarih sahnesinde başrol almaya başladığı bu dönemde ve ertesinde gerçekleşen burjuva demokratik

devrimleri sonrasında, göç olgusu -bugünkü kadar belirgin olmasa da- sosyal, kültürel ve siyasal yanlarıyla sınıflar arası mücadelenin çözüm bekleyen yan meseleleri olarak belirginleşti.

21. yüzyılda bile, kır ve kent arasındaki çelişkinin büsbütün çözülememiş olmasından kaynaklı olarak, hala bu nedenli göçlerin yaşanıyor olması reel bir durumdur. Özellikle de yerküremizin kırlarını oluşturan, geri bırakılmış ülkelerde patlamaya hazır bomba gibi duran çarpık kentleşme olgusu, aynı zamanda durdurulamayan zorunlu ya da zoraki göçlerin de sonucudur. Alt yapısı olmayan, iş ve konut sorunu çözümlenemeyen, sosyal ve kültürel ihtiyaca cevap veremeyen bu kentleşme proje(sizlik)leri İstanbul, Mexico City, Rio de Jenerio, Bombay gibi metropollerini yatalak hasta durumuna sokmuştur. Küreselleşme ile birlikte, fakirleşmenin dünya çapında hızla arttığı, bu sürecin en fazla geri bırakılmış

üretim ve kültür odaklarını vurduğu ve böylesine çarpık tabloların bunun kaçınılmaz sonucu olduğu unutulmamalıdır. Emperyalizm iktisadi, siyasi sosyal ve kültürel alanda geri bıraktığı bu ülkelerde, "üstün" iktisadi ve kültürel değerleri sayesinde lokal ekonomileri (Tahkim yasaları vb. ile) ve kültürleri (yoz kültür, Post-modern kültür ile) rahatça yok edebiliyor ya da geriletebiliyor. Tam da bu nedenle, Rio de Jenerio'nun periferi'sindeki (etrafı) slam'larına (Varoş-Gecekondu) açlık ve işsizlikten dolayı göç edenlerin, İstanbul'un varoşlarına köyleri yakılıp-yıkıldığı için göç edenlerin ya da tekelci kapitalist-emperyalist burjuvazinin emek gücü açığını kapatmak için anlaşmalı olarak Avrupa'ya gelen işçilerin, problem ve sınıfsal çıkarları temelde aynıdır. Lakin, emekçi kesimlerin yaşadığı alanların reel durumundan kaynaklı olarak göçmenlik meseleleri, farklı içerik ve biçimlere bürünmüştür. Do-

layısı ile bu sorunun çözümü için, işçi sınıfının genel ve güncel çıkarları doğrultusunda, stratejik ve taktik politikalar gerekli olmaktadır

Gelgörelim ki, taktik açıdan bu meseleleri -en gerici koşullarda dahi- işçi sınıfının (hangi ulustan olursa olsun) kaynaşmasına hizmet edebilecek demokratik kazanımlara ulaştırmak ve nihayetinde bunu genel demokrasi mücadelesinin bir kilometre taşı olarak görmek gerekir. Bunu başarmak için de, taktik-politik taleplerimizi somutlaştırmak ve bunları kazanmanın yol ve yöntemlerini bulmak, nihayetinde demokratik mücadele araçlarını, geniş kitlelerin eline vermek gereklidir.

DÜNYA'DA VE AVRUPA'DA GÖÇ HAREKETLERİ ÜZERİNE

Avrupa'da Aydınlanma Dönemi (Rönesans) ve sonrasındaki Burjuva Demokratik Devrimleri'nin akabinde üretimin yoğunlaşmasına-yaygınlaşmasına ve işgücü (kafa ve kol emeği) ihtiyacının artmasına paralel olarak göçler çeşitli biçimlerde, sürekli olarak yaşanmıştır. Özellikle Emperyalizm çağı ile birlikte daha fazla gündeme gelmiştir. Yeni kaynak arayışlarının ve pazar kavgalarının kaçınılmaz sonucu olarak yaşanan 1. ve 2. Dünya paylaşım savaşlarının öncesi, anı ve sonrasında ise savaş araçlarının sürekli üretilmesi için esir-sürgün göçleri şeklinde, savaşlar sonrasında da yeni iktidar, pazar ve yatırım mücadelelerinin kazanılmasının gereği olarak tehcir

göçleri ve emekçi transferleri biçiminde hep canlı kalmıştır. 15. yüzyıldan itibaren artan bir biçimde var olan bu durum, tek tek ülkelerdeki özgün realiteye göre değişmekle birlikte, bazı ortak nedenlerden dolayı vuku bulunmuştur. İşgücü göçleri aşağıdaki şekillerde gerçekleşmiştir;

1) Anlaşmalı kalifiye-kalifiye olmayan emek gücü transferi (Birçok Avrupa ülkesi)

2) Sömürgelerden emek gücü transferi (Hollanda, Fransa, İngiltere)

3) Savaş esirlerinin emek gücü gaspı (Özellikle Almanya, Japonya)

4) Mülteci, İlticacı ve Tehcir göçleri (Fakir ülkelere doğru)

Bugün özellikle en aktif ve güncel göç nedeni yukarıda 4. şıkta izah edilendir. Bu göçler özellikle Yeni Dünya Düzeni'nin belirginleştiği ve Gorbaçov tarafından yoldaki engellerin tek tek kaldırıldığı 80'li ve Globalizmin devreye sokulduğu 90'lı yıllardan sonra çoğaldı. "Soğuk Savaş" döneminden arta kalan yerel pazarların yeniden paylaşımı için süregelen, çatışma-savaş-iç savaş şeklindeki yeni iktidar kavgaları ve akabindeki emperyalist müdahaleler kitlesel mülteci (sığınmacı) ve iltica akımını daha da artırdı. Bu çatışmalı ortamlarda, milyonlarca insan öldürülürken, yine milyonlarca da bilinmezlik serüvenlerine doğru yurtlarını terkederek-ettirilerle sürgünlere yelken açar duruma geldiler.

Özde; pazar ve iktidar

kavgası olan, biçim olarak ise siyasal, ulusal ve inançsal anlaşmazlıklar diye lanse edilen, gerçekte ise; emperyalist ağaların ve onların işbirlikçi uşaklarının, daha fazla sömürmek için halkları birbirine kırdırtma savaşları olan, bu çatışmalı bölgelerden (Asya, Afrika, Latin Amerika) nispeten daha "huzurlu" başka ortamlara doğru göçün aktüalitesi için her yola başvuruluyor. Bahsi geçen nedenlerden dolayı halihazırda yaklaşık 60 milyon (gayri resmi yüz milyon civarında) mülteci ve sığınmacı insan, gelecek perspektifinden yoksun olarak sürgünde yaşamakta iken sosyal, tıbbi ve hijyenik açılardan ise tamamen sefilleri oynamaktadırlar. Bu önü alınamayan akımın %3'ü Avrupa Kalesi'nin o aşılması güç surlarını aşındırırlarken (16 Şubat 01'de Fransa'ya gelen 900 Kürt mülteci vakası gibi) Avrupa ülkelerine gelebilecek ne maddi imkanları ne de ilişkileri olmayan ve arta kalan % 97'sini oluşturan kesim ise en yakın ülkelerde kalmaya mahkum ediliyorlar (Türkiye'ye sığınan Iraklı Kürtler gibi). Yani, hem töhmetini hem de zahmetini çekmek zorunda bırakılıyorlar ve sahnenin arkasında, yeni yatırımlar için el oğuş-turan senaristler, yeni fesatlık seanslarını kaleme alıyorlar. Asya-Afrika-Kafkasya-Latin Amerika ve Balkanlar'daki, iktisadi olarak geri bırakılmış ülkelerin, hem kavga odakları hem de sürgün halindeki milyonlarca insanın yeni yerleşim alanları olduğu düşünülür ve bura-

lardaki gerici-faşist ve işbirlikçi iktidarların, sürgündeki insanlara hizmet diye bir amaçlarının olmadığı biliniirse, bu sürgün göçmenlerin sorunlarının daha vahim olduğu anlaşılır. Peki hangi sebeple olursa olsun Avrupa'ya gelmiş ve gelecek olan insanların sorunları daha mı önemsizdir? Elbette ki hayır. **Önemlilik derecesi; salt yaratılan tablonun görünüşündeki çarpıcı bozukluklarında değil, neden-niçin-nasıl olgularının diyalektik bütünlüğünde ve farklı çelişkilerin farklı metodlarla çözülmesi zorunluluğunda aranmalıdır.** Öyleyse, hangi nedenle gelmiş ya da gelecek olursa olsun, Avrupa'da olan göçmenlerin **kendilerine has** çelişkileri ve çözüm arayışları olacaktır.

İşte, Avrupa bu gerçeği çok iyi biliyor ki; çeşitli ülkelerde kendi ihtiyacına göre kendince (faydalı olan doğru olandır pragmatist anlayışı ile) "çözümler" üretmeye çalışıyor. Bu "çözümlerin" bir ülkede adı yabancılar yasası iken, bir başkasında azınlıklar ya da göçmenler yasası olarak yasal düzene sokul-

muştur. Bu durum karşımıza göç ve göçmenlikten kaynaklı sorunlara müdahalede aşağıdaki tarzlar ortaya çıkarıyor.

- Amerika tarzı (Avustralya, Kanada, Yeni Zelanda dahil)
- Asyatik tarz
- Avrupa tarzı

Amerika tarzı

Bu tarzda dikkat çeken temel öge, keşifler sonrası yerli halkların topraklarına ve değerlerine göçmenler tarafından el konulması olayı ve yerlilerin sömürülmesine dayalı oluşan sistem ve zoraki dayatılan yeni iktisadi, siyasi ve kültürel formasyonların sonucu oluşan durumdur.

Buralarda göçmenlerin hakları her zaman asli olmuş, hukuk yerli ve kölelerin haklarının inkarı üzerine kurulmuştur. Bu ülkeler birçok etnik kökenleri kendi içlerinde birleştirerek ortak ulusal kimlik oluşturduklarını iddia etseler de, Avrupa kökenli göçmenlerin ezici çoğunluğunun kilit noktalardaki hakimiyeti söz konusu iken, yerlilerin, köle ya da Asyatik kültürlerden gelen göçmen-

Hangi sebeple olursa olsun Avrupa'ya gelmiş ve gelecek olan insanların sorunları daha mı önemsizdir? Elbette ki hayır. Önemlilik derecesi; salt yaratılan tablonun görünüşündeki çarpıcı bozukluklarında değil, neden-niçin-nasıl olgularının diyalektik bütünlüğünde ve farklı çelişkilerin farklı metodlarla çözülmesi zorunluluğunda aranmalıdır.

lerin ise toplumun en alt tabakalarını oluşturmaları tesa-düf mü acaba?

Bununla birlikte göçmenler arasında da yaşanan mücadeleye (örnek: Amerika'daki Kuzey Güney çatışması, ya da İngiliz kökenlilerin bugün bile köşe başlarını tutmaları) göz önünde bulundurulduğunda, bu ülkelerdeki tarihsel ve reel durumun farklılığı anlaşılır olsa gerekir. Bu nedendir ki, ortaya çıkan sonuçları itibarı ile politik, kül-

türel ve hukuki durumları kendilerine özgüdür ve hiç bir Avrupa ülkesi gerçekliğine benzemez. Fakat bu ülkelerin coğrafik olarak çok büyük olmaları, tarım ve hayvancılık imkanlarının varlığı ve bilhassa da kapitalist-emperyalist iktisadi yapıya sahip olmaları bakımından da emek gücü göçüne en fazla ihtiyaç duyuyor olmaları sebebi ile, göçmenlik olgusu bu ülkelerde yüzyıllardır anayasal haklar kapsamında yer almaktadır. Zengin ülkeler olma durumlarına bağlı olarak, illegal sığınmacılık ve mültecilik buralarda da sürekli güncelliğini korumuştur. Bu ülkelerin çoğunda azınlıkların horlanmalarına karşı yasalar ve göçmenlerin bu yasal haklarından yararlanma fırsatları olsa da, bu durum, onların toplumun en alttakilerini oluşturmalarını önleyememiştir. Zaten egemenlerin aradığı da sonuç olarak bu durumdur. **Böylece böl, parçala, yönet tarzı daha rahat uygulanacaktır.** O halde, ırkçılık ve ayrımcılık yasalarla değil, hangi etnik kökene sahip olursa olsun, **ezilenlerin biresik iradesinin iktidar olması ile** bertaraf edilecek hususlardır.

Bugün itibarı ile bahsedilen bu ülkelerde geçerli olan göçmenlik yasaları çerçevesinde, bu ülkelerin üretim ihtiyacına dayalı olarak, her dönem belirlenen kontenjanlar sayesinde denge sağlanmaya çalışılmaktadır. Uluslararası bir vaka olarak göçmenliğin doğurduğu basınç, bu şekilde kontrol altına alınmak istenmektedir. Buralardaki yasal düzenlemeler, ge-

linen aşamada birçok Avrupa ülkesinin de örnek aldığı ya da almak istediği politikalar-
dır.

Asyatik tarz

İlkel Birikim Sürecini tamamlamayan, pazar yaratmaktan muzdarip, başkalarının pazarı olan ya da emperyalist efendilerinin bekçiliğine soyunan Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın geri bırakılmış ülkeleri de uluslararası bir vaka olan göç olgusundan etkilenmektedirler. Hem kendi sınırları dahilinde hem de komşu sınırlar içinde yaşanan çatışmalardan kaynaklı olarak göç almaktan kurtulamamaktadırlar. Kapitalistleşme yolunda iktisadi açıdan sınıfta kalan, siyasi ve kültürel açıdan ise notları zayıfları aşamayan ve çalışkan öğrenciye bağlı kalan tembel ve yalaka öğrenci (misali) durumundaki Asyatik ülkelerde, **göçmenlik hakkından bahsetmek bile suçtur.** Örneğin Türkiye Kürdistanı'ndaki savaş ortamından dolayı zorla göç ettirilen binlerce Kürt emekçisinin haklarını savunanların Anti-terör yasası kapsamında yargılanmaları gibi.

Özellikle bu ülkelerdeki emperyalistler arası pazar dalaşımı ve iktidar kavgalarının yoğunluğu bu alanları yerel savaş, iç savaş odakları durumuna sokmaktadır. Sınıfsal, ulusal, cinsel ve inançsal baskıların en yaygın halde yaşanması da göçleri, iç nedenlerin sonuçları olarak sürekli gündemde tutmaktadır. Sefalet, fakirlik, açlık, işsizlik gibi realiteler sürekliliğin başka etkenleri-

dir. İşin ilginç tarafı, yerküremizin geri kalmış bu ülkeleri en fazla sığınmacı, mülteci ve tehcir akımına maruz kalmaktadırlar. Ruanda, Yugoslavya, Eritre vs. örneklerinde olduğu gibi. Bu alanlardan kurtulup Avrupa Kalesi'nin surlarını aşabilenler ise cuzi oranda kalıyorlar. Tabi bu aşma girişimi 16 Şubat 2001'de Fransa'ya gelen Iraklı Kürt mülteciler gibi her türlü tehlikeye maruz kalarak ve ölümü göze alarak (300'e yakını 5 yaşın altındaki çocuklardan oluşuyordu) gerçekleşiyor.

Bununla birlikte, bahsi geçen ülkelerde kırlardan kentlere doğru yaşanan doğal ve zoraki göçlerden dolayı şehirlerde oluşan nüfus patlaması ve çarpık kentleşmenin kaçınılmaz sonucu olarak büyük metropollerini kaynayan kazan durumuna ve yaşanmaz hale sokuyor.

Yabancılar yasası, göçmenlik hakları ve entegrasyon uygulamaları bazında ele alırsak bu odakların; örnek alınacak bir tarafları bulunamaz. Zaten gerici, işbirlikçi ve faşist iktidarlar tarafından yönetiliyor olmaları vesilesiyle burjuva demokratik geleneklerden yoksundurlar. İktisadi alt yapı üzerine inşa edilen siyasi üst yapısının sonucu olarak, kendi yerli halklarına şiddet uygulayan bu iktidarların, sığınmacı, mülteci ve göçmen kitlelere demokrasi uygulaması da olası değildir. Bu ülkelerin inkar ve şiddete dayalı asimilasyon politikaları asli uygulamalarıdır. Kürtlerin, Tutsilerin, Bosnalıların ve Arnavutların sığındıkları

Bizler göçlerin sonuçları ile uğraşırken, neden ve niçinlerini asla unutmamalı ve demokratik mücadelemizde,

komşu ülkelerde durumları buna örnektir.

Bizler göçlerin sonuçları ile uğraşırken, neden ve niçinlerini asla unutmamalı ve demokratik mücadelemizde, ezilen halk ve ulusların haklarını savunmanın, bu alanlardaki mücadeleyi destekle-

ezilen halk ve ulusların haklarını savunmanın, bu alanlardaki mücadeleyi desteklemekten geçtiğini asla unutmamalıyız.

mekten geçtiğini asla unutmamalıyız.

Avrupa tarzı

Bu ülkelere göçler daha çok üretimdeki iş gücü açığını kapatmak için yapılan karşılıklı anlaşmalar, savaş esirlerinin emek gücünü zorla gaspetmek ve sürekli olarak

varolan mülteci ve iltica akınına maruz kalmak sayesinde olmuştur. Almanya'da bunlara ek olarak Doğu Bloku ülkelerinden kaçan ya da anlaşmalar sonucu getirilen Alman asıllı(!?) insanların oluşturduğu yüzbinlerce tehcir göçmenleri (başka yere iskan eden, Aussiedler) mevcuttur.

Avrupa Birliği ülkelerinde "yabancılar" yasaları, göçmenlik yasaları konusunda homojen bir durum yoktur. En gerici yasalar Avusturya, İsviçre ve Almanya'da mevcuttur. Görece en ileri yasal düzenlemeler ise Hollanda ve İsveç'te uygulanmaktadır. Yasaların en gerici olduğu ve farklı etnik kökenlere karşı düşmanlığın devletsel, kurumsal ve bireysel olarak hatta faşist örgütler vasıtasıyla sürekli canlı tutulduğu ve toplumun suni çatışma ortamlarına sürüklendiği ülkeler Almanya ve Avusturya olmakla birlikte diğer ülkelerde de faşizm içten içe örgütlenmektedir. Faşist partilerle yerel ve merkezi iktidar organlarını bile paylaşmaktadırlar. Kapitalizmin üretim anarşisinden kaynaklı sosyal sorunların suçlusu "yabancılar" olarak lanse edilmekte, istinaden de topun ağzına onlar sürülmektedirler. Bilanço; Hoyerswerda, Rostock, Mölln ve Solingen'de hunharca katledilen ve her zaman demokratik haklarından mahrum bırakılan göçmen kitlesi. Benzeri sorunlar nispeten daha ileri yasalara sahip ülkelere yaşansa da, bu ülkelere uyum ve entegrasyon görece daha ahenkli gözükmeyle birlikte,

en ileri göçmenlik hakları durumunda bile göçmenler sosyal pratikte hiçbir zaman eşit haklara sahip değildirler. Çünkü, sömürü sistemleri her zaman iç ve dış düşmanlar, suçlular aldatmacasına ihtiyaç duyduklarından dolayı eşitlik adına ayrımcılığı sürgit kılmaktadırlar.

Tüm bu gerçekleri de göz önünde tutarak, göçmenlik haklarının “anayasal” HAK olarak elde edilmesi küçümsemeyecek bir kazanımdır. **Yasal bazda, sosyal ve etnik ayrımcılığa karşı, kazanılmış bir hak olarak savunulmalı ve sürekli ileri taşınması için özel çaba sarfedilmelidir.**

Halkların kardeşliğinin sözde değil icraatta pekiştirilmesi, bu hakların bilince çıkartılması, her şart altında mücadele yolu ile ilerletilmesi (birgün tekrar gaspedilme ihtimaline rağmen) bir ihtiyaçtan da öte zorunluluktur. Aksi tarzda, mücadele etme anlayışı, Don Kişot’un yel değirmenlerine karşı sözde savaşına benzer. Demokratik kitle örgütlerini lafta değil, sosyal pratikte kitlelerle buluşturmanın yegane yolu da Don Kişotçu değil bilimsel, diyalaktik yoldur.

Kitlelerin sorun ve taleplerini siyasal süzgeçten geçirerek rafine etmek ve mücadelenin yöntemlerini de tespit ederek onların elinde bir araca dönüştürmek, ancak bu politik anlayışla mümkün olabilir.

Gelinen aşamada, Avrupa ülkelerindeki bazı burjuva-liberal sağ partilerin dahi, ülkelerinin birer göçmen ülkesi olduğunu -istemeyerek de ol-

sa- kabul etmeleri sözkonusudur. “Avrupa ülkeleri göçmen ülkeler değildir” savunusu -geçici de olsa- sadece radikal sağcıların ve faşistlerin ileri sürdüğü görüşler durumundadır. Bu göçmenliğin sözde kabulünün arkasında bazı çıkarlar vardır ve nedenleri şunlardır; Birincisi: Göç hareketinin durdurulamaz oluşu gerçeği. İkincisi: Küreselleşmeye bağlı olarak sürekli hareket halinde (seyyar) olacak, vasıflı ve zihin gücü emekçilerine, sürekli artan oranda duyulan ihtiyaç. Üçüncüsü: Demografik gerçekler; yani Avrupa nüfusunun sürekli ve durdurulamaz şekilde hızla yaşlanması,

Halkların kardeşliğinin sözde değil icraatta pekiştirilmesi, bu hakların bilince çıkartılması, her şart altında mücadele yolu ile ilerletilmesi (birgün tekrar gaspedilme ihtimaline rağmen) bir ihtiyaçtan da öte zorunluluktur. Aksi tarzda, mücadele etme anlayışı, Don Kişot’un yel değirmenlerine karşı sözde savaşına benzer.

göçmenlerde ise tersi olan durumdan dolayı bizlerden denge unsuru olarak faydalanma istemi. Dördüncüsü: Avrupa Birliği’nin gelecekte ortak bir göçmenlik yasasına olan zorunluluğunun her geçen gün artması. Beşincisi: Göçmenlerin taleplerinin daha geniş kesimlerce savunuluyor olması. Altıncısı; Göçmenlerde kalıcılığın netleş-

mesi.

Bu gerçeklerden hareketle, savunacağımız politikalarda göçmenliğin bir süreç sorunu olduğu ve bu sürecin “misafir işçi” dönemi ile başladığı, çoğalan göçler, jenerasyon değişiklikleri ve yerleşik düşünme eğilimlerinin pekişmesi ile geliştiği, bir zaman sonra zorunlu olarak yaşadıkları ortamlara uyum sağladıkları, sağlayacakları kabul edilmelidir.

Bugünkü esnada, Avrupa Birliği’nin esasen iktisadi bir birlik olduğunu işverenlerin, monopolist kapitalistlerin birliği olduğunu bilmeyen kalmadı. Zaten şimdilerde hakim sınıf temsilcilerinin bazı kesimlerinin “Birlik artık sosyal çıkarlara da el atmalı” ya da “Birlik inşası politik, askeri, sosyal ve kültürel alanlarda da yukardan aşağıya doğru örgütlenmelidir” gibi söylemleri de rastlantı değil. Dolayısı ile Avrupa Birliği’nin önümüzdeki onbeş yıl içindeki hedefleri tali planda yaygınlaşma iken, asli planda ise yoğunlaşmadır. Yani; önemli oranda oluşan iktisadi birlikten sonra stratejik, askeri, politik, sosyal ve kültürel hususlarda da yukardan aşağıya kurumlaşmadır. Bunu ne kadar başaracakları ya da ne kadar uyuşacakları sorusunun cevabı uluslararası, yerel ve güncel gelişmelerde saklıdır. Açık olan bir cevap vardır ki o da, hangi ulustan ya da etnik kökenden gelirse gelsin, emekçi sınıfların ortak mücadelesi ne oranda birleşirse, o oranda da halklar arasındaki düşmanlık tohumlarının ortadan kalkacağı gerçeğidir.

Avrupa'daki göçmenlerin demokratik haklar mücadelesi de, yerli halklarla birlikte başarılı kılınabilir. Mücadeleyi, göçmenlerin özgül talepleri ile emekçi sınıfların ortak taleplerinin birleşimi yoluyla yükseltmek en akılcı olanıdır. Aksi durumda uluslararası burjuvazinin ördüğü çitler içine hapis olmak kaçınılmaz olacak ve sınıf çıkarları adına milliyetçi, ve solculuk adına da sağ politikalara yelken açmış olacağız. O halde "yerli" halklarla ve sınıf kardeşlerimizle mücadelenin bütün alanlarında demokratik temelde bir araya gelmek bir zorunluluktur.

TÜRKİYELİLERİN AVRUPAYA GÖÇLERİ

Türkiyelilerin Avrupa'ya göç olgusunu tartışırken 2. Paylaşım Savaşı ve sonrasındaki gelişmelere çok kısa cümlelerle de olsa değinmek gerekiyor. Zira Türkiyelilerin Avrupa'ya göç olgusunun yaşanan savaş sonrasında ortaya çıkan durumla yakından ilişkisi vardır.

2. Paylaşım Savaşı Avrupa'nın çehresini tamamen değiştirmiş ve savaş sonrasında yıkılmış bir Avrupa bırakmıştı. Emperyalist Paylaşım Savaşı geride milyonlarca insanın ölümü, yüz binlerce insanın sakat kalmasını birlikte getirdiği gibi savaştan dolayı şehirler yerle bir olmuş ülke ekonomileri iflâsın eşiğine gelmişti. Tüm bu ve benzer sonuçlar 2. Emperyalist savaşın yol açmış olduğu sonuçlardı. Savaş sonrasında iktidarlar, yıkılan ülkelerini yeniden inşaıyla uğraşırken, en önemlisi, Em-

peryalist burjuvazi kaybettiği "prestijini" yeniden sağlamak, Dünya ekonomik sistemi içinde yerlerini alarak pazarlara yeniden hakim olmak istiyordu. Eldeki birikim ve tecrübeyle emperyalist burjuvazi sahnede yerini almaya çalışırken, ihtiyaç duydukları en önemli unsur ise insan gücüydü. Savaş sonrasında ellerinde yeterince kalifiye eleman olmaması, çalışabilir nüfustaki azlık, burjuvaziye yeni arayışlar içine soktu. Bu açığın giderilmesi için 1950'lerin sonlarına kadar içindeki iş gücüyle ayağa dikilmeye çalışan burjuvazi, ekonominin daha ileriye taşınmasına çalışıyordu, Bu bağlamda iş gücü için yeni formüller ve arayışlar başladı. Ancak dışarıdan getirilecek olan iş gücüyle ihtiyaca cevap verilebilirdi. İstisnasız tüm Avrupa ülkeleri için bu geçerliydi

Bu anlamda Avrupa'ya ilk iş gücü Türkiye ile Almanya arasında olmuştur. Almanya ekonomisinin 1950'lerin sonlarına doğru yabancı iş gücüne duyduğu ihtiyaç giderek artmış birçok Alman işverenin kendi inisiyatiflerini kullanarak Akdeniz ülkelerinden çalışmaya getirdiği işçileri bir süre sonra ülkeler arası antlaşmaya çevrilerek "30 Ekim 1961'de TC ile A.F.C. (Almanya Federal Cumhuriyeti-b.n.-) arasında işçi mübadele antlaşması" imzalamış oldu. **Bu antlaşmanın imzalandığı dönemde Almanya'da bulunan Türkiyeli işçi sayısı 30 bin civarında bulunuyordu.**

"İşçi mübadele antlaşma-

sı" sadece Almanya ile sınırlı kalmamış "daha sonraki yıllarda Avusturya, Hollanda, Belçika (1964), Fransa (1965), İsveç (1967)"le yapılan antlaşmayla Türkiye'den söz konusu ülkelere iş gücü gönderilerek bugünlere gelinmiş oldu.

Antlaşmanın yürürlüğe girdiği 1961'den 1973'e kadar Türkiye'den Avrupa ülkelerine süreklilik arz eden iş göçü 1973'te baş gösteren Petrol krizi ve Avrupa'nın da bu krizden etkilenmesi sonucu bu tarihten sonra Türkiye'den resmi işçi alımı durdurulmuştur. Ancak buna rağmen Avrupa'ya kaçak iş gücünün gelmesi engellenememiştir. Resmi olmasa da sürekli bir işgücü Avrupa'ya akın etmiştir.

Türkiye dışında, İspanya, Yunanistan, İtalya, Yugoslavya, Portekiz vb. birçok ülkeden de Avrupa'ya getirilen iş gücü içinde en çok sayıyı Türkiye'den gelenler oluşturmuştur. 1961'de yapılan antlaşmayla birlikte Türkiye'den Avrupa'ya gelen işçi sayısında sürekli bir artışın olduğu görülmektedir. Örneğin: "1967'de çoğunluğu Almanya'da olmak üzere Batı Avrupa'da toplam 200 bin Türkiyelinin bulunduğu tespit edilirken, bu sayı "1972'de 500 bine" ulaşmış, 1974'lere gelindiğinde ise "1 milyon 300 bine ulaştığı tespit edilmiştir. Bu oran özellikle de aile birleşmesinin gerçekleşmesinden sonra daha da artarak sürekli bir yükseliş göstermiştir. Örneğin: 1993'de yapılan bir araştırmada Avrupa'da yaşayan Türkiyelilerin dağılımı şu şe-

YABANCILAR YASASINA KARŞI OLUNMADAN IRKÇILIĞA KARŞI OLUNAMAZ!

OHNE GEGEN DIE AUSLÄNDERGESETZE ZU KÄMPFEN
KANN MAN NICHT GEGEN RASSISMUS KÄMPFEN!

ATİK

(Konföderation der Arbeiter aus der Türkei in Europa)

ATIF ATIGE ITIF HTIF FTIF

kilde tespit edilmiştir: **Almanya**; 1.918.385, **Hollanda**; 248.656, **Fransa**; 240.000, **Belçika** 84.935, **İngiltere**; 65.000, **Danimarka**; 37.000, **İsviçre**; 79.382, **Avusturya**; 150.000 bin olarak tespit edilirken 1995'te yapılan genel bir tahminle tüm Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkiye ve Türkiye Kürdistanlı'nın 3 milyon olduğu tahmin edilmektedir.

Türkiyelilerin böylesi büyük bir sayıya ulaşmasını Avrupalılar tahmin etmemişlerdi. Bunun nedeni şuydu; yapılan antlaşmayla birlikte Avrupa'ya gelen işçiler belli bir süre çalıştıktan sonra Türkiye'ye geri dönmeyi planlıyorlardı. İlk başlarda uzun süre kalma gibi bir sorunları

olmayan işçiler, bundan dolayı da eşlerini ve çocuklarını yanlarına getirme gibi bir düşünceleri yoktu. Avrupalılar da ihtiyaçları olan süre dolduktan sonra veya bir ekonomik kriz döneminde, gelenleri rahatlıkla geri gönderceklerini hesaplıyorlardı. Bu düşüncenin geçen 35 yıllık süre içinde hayata geçirilmesi mümkün olmadı. Bugün bile hala ihtiyaç duyulan bu iş gücü Avrupalıların vazgeçemeyecekleri bir konuma sahiptir. Ödenen vergiler, tüketime harcanan paralar, ekonomiye yapılan katkılarla göçmen işçiler önemli bir potansiyel güç oluşturmaktadırlar. Ama ilk yıllar böyle değildi, ilk yıllarda şunu görüyoruz; ilk ge-

lenlerin geri dönme eğiliminin sonucu olarak, burada biriktirilen paralarla Türkiye'ye önemli yatırımlar yapılmıştır. Bu yatırımlar Türkiye'den Avrupa'ya çalışmaya gelenlerin, geldikleri bölgelere göre bir değişme de göstermiştir. Kırsal alanlardan gelenler daha çok tarla, traktör, bağ, bahçe alırken şehirlerden gelenlerin ise daha çok arsa, ev ve küçük işyerlerine yatırım yaptıklarını görüyoruz. Bu doğal bir davranıştı. **Geri döndüklerinde kendilerini güvenceye almaya çalışan işçiler doğal olarak da bu alanlarda yatırım yapıyorlardı.**

Bu yatırımlar sadece bununla da sınırlı kalmamış, aynı bölge ya da yöreden gelenler iş ortaklığına dayanan yatırımlar bile yapmışlardır. 1970'lerde hız kazanan bu yatırım alanlarında, bir araya gelen işçiler kazandıkları paralarla kurdukları iş ortaklığı bir süre sonra sona ermiş ve bir çoğu da süreç içinde iflas etmiştir. Bu gelişmenin geri dönüş eğiliminin tersi bir durum doğmasına büyük etkisi olmuştur.

Bunun yanısıra ilk dönem çalışmaya gelen işçilerin büyük bir çoğunluğunun buldukları ülkelerde, lüks yaşamak, düşünceleri olmamıştır. Genellikle işçi yurtları (haim) denilen yerlerde hayatlarını sürdüren işçileri buna sevk eden düşünce, fazla para biriktirme düşüncesiydi. Bunun bir diğer nedeni de sözleşmeli olarak getirilen işçilerin dil problemleri, çevreyi tanınamaları ve kaldıkları yerlerin işyerlerine yakın olması, işçileri böyle bir ya-

şantıya sevk etmiştir. Ancak bu yaşam biçimi süreç içinde değişmiştir. Avrupa ülkeleri ile Türkiye arasında yapılan aile birleşme sözleşmesiyle, o güne kadar düzenli bir yaşantısı olmayan işçilerin eş ve çocuklarını yanlarına getirmeleriyle birlikte, kaldıkları işçi evlerinden çıkarak daha düzenli bir yaşam biçimine geçmişlerdir. Bu düzenli yaşantıya geçiş çalışanların görüş ve geleceğe bakış açılarında da önemli değişimler getirmeye başlamıştır. Kısa süre sonra dönme eğilimi biraz daha kalma eğilimine dönüşmeye başlamıştır. Gelen çocuklar büyümüş okula başlamış ve bu gelişme onların anne ve babaları üzerinde de etki yapmıştır. İlk yılların tersine, çalıştıkları ülkelerde daha uzun süre kalma eğilimine dönüşmüştür.

Bu sosyal gelişme Türkiyeliler arasında belli bir ilişki kurmayı da geliştirmiştir. Düzenli bir yaşantıya geçen işçilerin aralarındaki feodal bağlılık, onların aynı mahallelerde kümelenmelerini sağlamıştır. Karşılıklı yardımlaşma ve birbirlerine duydukları ihtiyaç ya da aynı yöreden gelmenin verdiği hemşehrilik duygusu Türkiyeliler mahallesini doğurmuştur. Bugün bu sosyal ilişkilerde bir gerileme olsa da o günlerden kalan mahalleler hala az değildir.

Buna bağlı olarak; Türkiyelilerin artık kalıcı bir kitle haline geldiklerinin en önemli göstergelerinden biri **Almanya'daki kalış süreleridir.** 1993 yılı verileri göz önüne alındığında, Almanya'daki yaşayan "Türkiyeli-

lerin" yarısından fazlasının (%64,7) en az 10 yıl ve daha fazla bir zamandır Almanya'da yaşadığı görülmektedir. Bunun dışında yine "1/4'ünü (%28,3) oluşturan bir kitle ise en az 20 ve daha fazla bir zamandır Almanya'da yaşamaktadır." Göç hareketinin sonucunda oluşan bu yeni kategorik değişim sadece demokratik düzlemde (nüfus sayısı, bileşimi) değil, kültürel, düşünsel, sosyal ve politik düzeylerde de yaşanmış, halen de yaşanmaktadır. 30-35 yıl önce başlayan bir süreç, bazı yönleriyle noktalanırken bazı yönleriyle devam ederek ve yeni özellikler, yeni boyutlar kazanarak akıp gitmektedir.

Örneğin, sürecin iş gücü göç yönü çoktan bitmiş, onu aile göçünün noktalanması izlemiştir. Fakat her yıl Türkiye'den getirilen gelin ve damatlar, az sayıda da olsa Avrupa iş piyasasına Türkiye'den yeni işgücü transferlerinin bir yönüyle devam ettiğini göstermektedir. Aynı şekilde göç hareketinin sonucunda oluşan yapılar ve ilişkilerdeki durağanlık ve kapanıklık yerine hareketliliğe, dışa açılmaya terk etmiştir. Göçün sonucunda oluşan topluluk 80'li ve özellikle 90'lı yıllarda, 60'lardan, 70'lerden farklı olarak oldukça dinamiktir. Türkiyeliler yaşam şekli bakımından da değişmiştir. Yemeyip, içmeyip memlekete para gönderenlerin yerini, iyi giyinen, eğlenceye giden, tüketime para harcayan, arabasız yapamayan insanlar almıştır. Fötr şapkalı tipi tarihe karışırken, yerine alametli, yeni

işaretler alan ve her meslekten, her yaştan, her cinsten insanı kapsayan, yeni tipler gelmiştir. Kalıcılığın bir başka göstergesi de, son yıllarda Türkiye ve Türkiye Kürdistanlı işçilerin buldukları ülke vatandaşlığına geçişte yavaş davranmalarının başlıca nedenlerinden birisi, işin psikolojik yönünün olmasının yanı sıra vatandaşlığa geçtiklerinde, Türkiye'deki mal varlıklarının ne olacağıydı. TC de geri dönmelerin artık zor olduğunu bildiğinden **en azından döviz akışını kesmemek ve buradaki işçilere hoş görünmek için**, bu konuda belli kolaylıklar getirmiş ve çifte vatandaşlığı kabul etmiştir. Bu da vatandaşlığa geçişte önemli bir artışı beraberinde getirmiştir. Örneğin; Avusturya'da vatandaşlığa geçenlerin sayısı %3,2 olup, 1995'te Avusturya vatandaşlığına geçenlerin sayısı 4800 kişidir. Vatandaşlığa geçişte, önemli bir istek olmasına rağmen, Viyana dışındaki eyaletler vatandaşlığa geçişi adeta imkansızlaştırmış durumdadır.

Örneğin; Almanya'da yaşayan Türkiyelilerin "ekonomik sorunları ve 1. nesil çocuklarının F.Almanya'da kalma istemleriyle büyük ölçüde azaldığı görülmektedir" 1986'da yapılan bir araştırmada Türkiyelilerin %61,5'i geri dönmeyi düşünmezken, bu oran 1992'de %83'e yükselmiştir.

Almanya'da yapılan bir başka araştırma da şunu göstermiştir; "Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde" yoğun olarak yaşayan Türkiyelilerin "kalma eğilimi büyük ölçüde

artış göstermiştir". 1988'de yapılan bir araştırmada bu eyalette yaşayanların "% 13'ü önümüzdeki yıllarda Türkiye'ye dönme özlemi içinde olduklarını belirtmişlerdir." **Özellikle genç nüfusun Almanya'da kalma eğilimi yaşlılara göre büyük ölçüde artmaktadır.** Genç nüfusun bu eyalet kıstas alındığında geri dönme eğilimi sadece %6 dır.

Bir başka veri de 1984'te geri dönenler arasında yapılan araştırmadır. 1984 yılında geriye dönüşü teşvik eden yasayla birlikte, belli bir ke-

kası, ya da geri dönüşü özendirici yasa Türkiye'ye dönüşleri bir anda yükseltmiştir. Bu nedenle iş kontratının yenilenmesi ve mali teşvikler göçmenlerin geri dönüşünü özendiren ve en sık kullanılan yöntem arasında sayılmaktadır. Aynı zamanda işsizlik, düşük ücretler, yerli toplumların çalışmayı reddettiği işlerde çalışmak, işyerinde veya sosyal yaşamda ayrımcılık ile karşılaşmak, işyerinde terfilerde karşılaşılacak güçlükler vb. gerçeklikler geri dönüş eğilimini güçlendiren faktörler-

karşıya bırakmıştır. Geriye dönenler arasında yapılan bir istatistik araştırmada "dönenlerin % 49,9'u mümkün olsa Almanya'ya tekrar geri döneceklerini belirtmişlerdir. Bu kişilerin % 20,3'ü ekonomik, % 25,3'ü Almanya'daki daha iyi yaşam standardını ve sosyal nedenleri öne sürmüşlerdir." **Özellikle gençlerde görülen** bu eğilim neticesinde, Federal Alman hükümeti bir kereye mahsus olmak üzere 1987 yılında "Rückkehr option, geri dönüş seçeneği" adı altında yeni bir yasa çıkartmıştır. Bu

sim bu yasadan yararlanarak geriye dönüş yapmış, ancak kısa sürede **verdikleri kararın yanlışlığını** çıkan olumsuz sonuçlarla görmüşlerdir. Bu yasayla birlikte geri dönenler sadece Türkiyeliler olmamıştır. Yunanistan, Portekiz, İspanyol ulusundan işçilerden de yasadan yararlanarak dönenler olmuştur. Bu konuda yapılan araştırmalar şunu göstermektedir. "Geri dönüş hareketlerinde birçok faktör bulunmaktadır. İşgücü alıcısı durumundaki ülkelerin, katı bir yabancılar politi-

dendir. Ek olarak yabancı bir topluma uymada karşılaşılacak sorunlar, vatan hasreti, güçlü aile bağları bireyin geri dönüş kararı üzerinde etkili olabilmektedir.

Tüm bunlar geriye dönüşlerde önemli faktörleri içerse de yine de geriye dönenlerin, **geri dönüşlerinde önemli uyumsuzluk içerisinde oldukları** kısa sürede görülmüştür. Alınan teşvik primleri geriye dönenleri kısa vadede tatmin etmişse de belli bir süre geçtikten sonra birçok aileyi önemli sorunlarla karşı-

yasaya göre Türkiye'ye dönüş yapan 23 yaşın altındaki gençler, ailelerinden bağımsız olarak Almanya'ya dönmeye hak kazanmış ve bu gençlere oturma ve çalışma hakkı verilmiştir."

Benzer bir araştırma da 1986 yılında yapılmıştır. Almanya'nın 8 kentinde yapılan bu araştırma sonucu burada yaşayan Türkiyelilerin %39,4'ü Türkiye'ye dönmeyi düşünmediklerini, %21'i ise en erken 10 yıl içinde Türkiye'ye dönmeyi düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu-

nun yanında kuşkusuz ki, “dönenler ve dönme planları” da olacak. Bunların sayıları her yıl belki de binleri bulacak. Fakat bunlar hem peyder-pey dönecekler, hem de yerleri yoğun nüfus artışı sayesinde fazlasıyla doldurulacağı için Avrupa’da Türkiyelilerin sayısında azalma olmayacağı, hatta istikrarlı bir artışın olacağı söylenebilir. Gelişmenin daha yakından bilinmesi bakımından şunu belirtebiliriz; “Geri dönüşlerin 1974’ten sonra da devam ettiği biliniyor. Örneğin; 1979’da geri dönenlerin sayısı 66 bin iken, bu rakam 1980’de 70 bin olarak gerçekleşiyor. 1981’de yine 70 bin, bir yıl sonra da 86 bin kişi Türkiye’ye dönüyor. Alman hükümetinin izlediği yeni politikalar (teşvik primi ve zorlayıcı bazı önlemler) sonucunda 1983’te 100 bin, 1984’te ise yaklaşık 220 bin kişinin geri döndüğü saptanıyor. Geri dönenlerin sayısı 1985’te 150 bin, 1987’de ise 150 bin dolayında gerçekleşiyor.” Böyle olmakla birlikte, hem yeni gelişmelerin devam etmesi, hem de doğum oranının yüksek oluşu nedeniyle Almanya’daki Türkiyeli sayısında düşme olmuyor.”

Bundan çıkarılacak sonuç şudur;

“Avrupa’da yaşayan Türkiyeliler 1990’la birlikte artık Avrupa’da kalıcı olmaya karar vermişlerdir. Bu tarihten sonra geri dönüşlerde önemli bir düşüş olduğu görülmektedir.” Avrupa genelinde yaşayan genç kuşağın ise geri dönme eğilimi çok daha geri plandadır. Buna karşı yaşlı kuşağında, gerek

çocuklarının burada olması gerekse de Türkiye’deki beklentilerinin eskisi gibi ağır basmaması onların da kalma konusunda kararlı olduklarını ortaya çıkarmaktadır. Örneğin; “Köln şehrinde ‘91 yılı itibarıyla 70 bin dolayında Türkiyeli yaşamaktadır. Bunlardan 800’ü emeklidir. Emekli oldukları halde halen Köln’de yaşamaya devam eden bu 800 kişiden bir bölümü Türk-Danış’ın da yardımıyla emekli kulübü kurmuşlardır.” Tüm bu gelişmeler Avrupa’da yaşayan Türkiyelilerin kalıcı olma istemlerini önemli ölçüde güçlendiren verilerdir. TC’de Avrupa’da yaşayan Türkiyelilerin yaşadıkları ortamı bildiğinden geriye dönüşlerin çok zor olduğunu düşünmekte ve bu yönlü belli kolaylıklar sağlayarak Avrupa’da yaşayan Türkiyelilerin Türkiye’yle bağlantılarını koparmalarının yollarını aramaktadır. TC’nin son kararları içinde çifte vatandaşlığı kabul etmesi, yurt dışında bulunanlara oy hakkı tanıması ve bulunduğu ülkenin vatandaşlığına geçenlere, o ülkede askerlik yapmasını sağlayan yasayı çıkarması, TC’nin de uzun vadeli hesaplar içinde olduğunu göstermektedir. Hatta bugün Almanya’da Türk partisinin kurulması da dahi, TC’nin ileride oluşturmayı düşündüğü lobi işinin ilk basamağı olarak anlaşılmalıdır.

Aynı durum Avrupalılar için de geçerlidir. Ekonomik alanda hala önemli bir potansiyel olan işçilerin yaptıkları katkıların bilincinde olan Avrupalılar, bunun yanında Tür-

kiyelilerin artık geri dönüşlerinin çok zor olduğunu bilmektedir. Bunun için de kendi vatandaşlığına geçmeye teşvik etmektedirler.

KALICILIĞIN SOMUT BİR BAŞKA GÖSTERİSİ OLAN EKONOMİK ALANDAKİ YATIRIMLAR

Türkiyelilerin Avrupa’ya geldiklerinin ilk yıllarında geri dönme gerçeğinden hareketle, burada biriktirdikleri paralarla Türkiye’ye önemli oranda yatırım yaptıklarını görüyoruz. Bu yatırım alanları değişiklik gösterse de, Önemli olan bir tek hedefte birleşmeleriydi. O da **Türkiye’ye döndüklerinde kendilerini güvencede hissedecek yatırımlar yapmalarıydı.** Kırsal alandan Avrupa’ya çalışmaya gelen önemli bir bölüm işçi, köylerinde tarla, traktör, bağ, bahçe alanında mülkiyet edindikleri gibi, ev yaptırmış, şehirlerden gelenler ise; ev, arsa alımının yanı sıra, işyeri açarak geleceklelerini garanti altına almaya çalışmışlardır. Örneğin: Almanya’da yaşayan Türkiyeli işçiler “1966 yılından itibaren kolektif dönüş stratejileri de geliştirmeye başladılar. Aynı yöreden olan ya da Almanya’da aynı firmada çalışan işçiler ortak şirketler kurmaya girişmişlerdir... Bu amaçla Köln’de 2200 ortaklı ilk Türk işçi şirketi **Türksan** kurulmuştur. Bu şirketin kuruluşunu çok sayıda başka işçi şirketlerinin kuruluşu izledi. Sayıları 1972’de 28’e kadar yükselen işçi şirketlerinde ortak sayısı da 28 bin 200’e ulaşmıştı. 1975’e ge-

lindiğinde 56'ya çıkan bu ve benzeri şirket sayısı, 1983 yılında 345 bin ortağı olan ve bunlardan 154 bin 500'ü halen Almanya'da çalışan toplam 322 işçi şirketi mevcuttu. Yatırım hacimleri 2 milyarı aşkın bir rakama ulaşmıştı.”

Bu yatırım alanları ve mülk edinme süreçlerinde önemli bir değişmeye uğradı. Aradan geçen uzun yıllar, Avrupa'da yaşayan Türkülilerin geleceğe bakışlarında önemli bir değişiklik getirmiş ve artık kalıcılığa karar veren önemli bir kesim, yatırımlarını Türkiye'den çok buldukları Avrupa ülkelerine yapmaya başlamışlardır.

Türkiye ve Türkiye Kürdistanlıların bu süreç içinde biriktirdikleri paraların önemli bir bölümü buldukları ülkede yatırıma dönüşmüştür. Kendileri direkt yatırım yapmayanlar ise birikimlerini burada yetişen çocuklarına aktararak onların yatırım yapmalarını sağla-

mışlardır. Bu yatırımlara “Nish Economics” denilmektedir. Başka bir deyişle bu işlemler kendi etnik gruplarının spesifik ihtiyaçlarının tatminine yönelik ve Alman işletmelerinin sunmadıkları mal ve hizmet taleplerinin bu işletmelerin iktisadi temelini oluşturdukları fikrini benimsemektedir.

Buna göre yabancı müteşebbislerin kendi etnik gruplarının yarattığı Pazar olanaklarıyla serbest mesleğe atılmışlardır. Etnik grupların bu özel mal ve hizmet talepleri, farklı bir piyasa oluşmasına ve gelişmesine temel olmuştur. Bu müteşebbisler, hitap edecekleri müşteri grubu olarak yalnızca kendi ülkelerinden gelen gruba yöneldiklerinden, mesleki gelecekleri etnik müşteri grubunun talebi ile sınırlı kalmaktadır. Bununla beraber yabancı müteşebbisler piyasadaki boşluktan faydalandıkları için, Alman işletmeleri ile bir rekabet ilişkisi içinde bulunama-

maktadırlar.

Ancak “Nish Economics” kavramı yabancıların serbest mesleğe geçişinin genel olarak göçün ilk dönemindeki süreci tamamlamaktadır. Göçün ileriki dönemlerinde Almanların tüketim alışkanlıklarında değişiklikler olmuş ve yabancı ürünlere olan talepte göçün ilk sürecine oranla artış görülmüştür. Bunun sonucunda yabancı müteşebbisler giderek yalnızca kendi etnik gruplarına değil, Alman alıcı gruplarına da yönelmeye başlamışlardır.

Yapılan araştırmalar sadece Almanya'da 40 bin 500 Türkiyeli işverenin bulunduğu saptanmıştır ve 1995'de bu iş yerlerinde çalışır durumda 168 bin kişi olduğu tespit edilmiştir. Avusturya'daki Türkiyeli nüfusun % 41,8'i işçi olarak çalışmakla birlikte, toplam nüfusun % 2,3'ü ise işveren durumuna gelerek kendi işyerlerini kurmuşlardır.

Almanya dışında da Tür-

kiyilerin yoğun olarak yaşadığı ülkelerde de yatırımlar yaptıklarını görmekteyiz. Geçmişten günümüze aktarılan bu istatistik verilere göre “1992 yılı itibariyle Hollanda’da 1703 Türkiyeli serbest meslek sahibi ve işvereni bulunmaktadır. Belçika’da yalnızca 1990 yılı içinde 1367 Türkiyeli, serbest meslek ve çalışma kartı almıştır. Fransa’da ise Türkiyeli inşaat firmalarına sık rastlanmaktadır. Küçük ölçekli bu inşaat firmalarının bazıları bir araya gelerek Fransa’da kamu projelerine talip olmaktadır. Danimarka’da ise yetkili makamlar tarafından uygulanan işsizleri, kendi işyerlerini açmaya özendirici programlarında Türkiyeli küçük esnafın sayısının 300’ü aştığı bilinmektedir.”

Türkiyelilerin Avrupa’da kalıcı olmalarının bir göstergesi sadece iş alanlarına yaptıkları yatırımlarla da sınırlı değildir. **Taşınmaz mallara yapılan yatırımlar da her geçen gün artmaktadır.** Eskiden Türkiye’de bir ev sahibi olmak isteyenlerin bu özlemi tersine dönerek buldukları ülkede bir ev sahibi olmak için çabalamaktadırlar. Sadece Almanya’da bir ev sahibi olan Türkiyelilerin oranı %10 civarlarında iken bu oran Avusturya’da %2,8’dir. Tüm bu gelişmeler Türkiyelilerin Avrupa’da artık kalıcı oldukları ve geriye dönmeyi düşünmediklerini göstermektedir.

“Bu kuşakların Türkiye’ye olan kültürel ve politik ilgisi azalmakla birlikte maddi bağlantılarında da önemli bir kopma söz konusudur.

1995 yılı rakamlarına göre Alman üniversitelerinde 16000 Türk öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrenciler içinde kız öğrencilerin oranı %45 dolayındadır. Aynı şekilde Alman ilköğretim okullarında da Türk öğrencilerin eğitimleri daha sonra yüksek öğrenim yapma olanağı sağlayacak olanakları değerlendirme yönündedir. 1982-1992 yılları arası döneme baktığımızda, Alman eğitim sisteminde daha çok meslek eğitime yönelen, kısa sürede iş hayatına başlamak isteyenlerin tercih ettikleri orta okullarda okuyan Türk öğrencilerin sayısında %18’lik

Eskiden Türkiye’de bir ev sahibi olmak isteyenlerin bu özlemi tersine dönerek buldukları ülkede bir ev sahibi olmak için çabalamaktadırlar. Sadece Almanya’da bir ev sahibi olan Türkiyelilerin oranı %10 civarlarında iken bu oran Avusturya’da %2,8’dir. Tüm bu gelişmeler Türkiyelilerin Avrupa’da artık kalıcı oldukları ve geriye dönmeyi düşünmediklerini göstermektedir.

bir gerileme görülmektedir. Yüksek okul denilen Realschule’ye giden Türk öğrencilerin sayısında %140’lık ve süreklilik gösteren bir artışın aynı şekilde liseleri tercih

eden Türklerin sayısında %157’lik bir artış gözlenmektedir. Meslek okullarına kayıtlı Türk öğrenci sayısında da sürekli bir artış vardır. 1992 yılında toplam 101 bin 104 öğrenci meslek eğitimi görmüş durumdadır

AVRUPA’DAKİ GÖÇMEN GENÇLİK

Yurtdışı gençliğini ele alırken çözümlenmesi gereken en önemli kesiti göçmen gençlik oluşturmaktadır. Göçmen gençliğin ikili bir yönünün olduğunu belirtmemiz gerekiyor. Birinci yön kendisi gibi genç olan yerli gençlikle aynı sorunların muhatabı olması, ikinci yön ise göçmen gençlik olarak bundan kaynaklanan sorunlarının olmasıdır.

Aynı koşullarda yaşıyor olmasından dolayı, gerek okul dönemi, gerek meslek eğitimi, gerekse de iş hayatında yerli ve göçmen gençliğin bulunduğu bu ortak sorunlar karşısında, yerli ve göçmen gençliğin birlikte hareket etmeleri gerektiği açıktır.

Üzerinde durduğumuz göçmen gençliğin mevcut durumu ve sorunlarını ele alırken bu gençlik kesiminin tümünün bir ve aynı sorunlarla karşı karşıya olmadıklarını belirtmeliyiz. Göçmen gençliği ele alırken üç ana grupta toplamak gerekiyor.

1. Grup: Türkiye’de doğup, orada belli bir yaşa geldikten sonra Avrupa’ya ailelerinin yanına gelen genç kesim. Bu gençlik kesimi, genç nüfusun pek de önemli bir kesimini oluşturmamaktadır. Kültürel şekilleniş ve hayata bakış açısı, Türkiye’de aldığı

eğitim ve bu eğitim üzerinden edindiği değer yargılarına göre şekillenmiş, ailelerinin etkisi altındadırlar. Bu genç grubuna, anne ve babalarının politik göçmen olarak yaşamlarını sürdürdükleri Avrupa ülkelerine sonradan gelen genç kesimi de ekleyebiliriz. Bunlar da yukarıda anlattığımız diğer genç kesimlerden ruhi şekillenme bakımından pek farklı olmamakla birlikte, gelişmeye açık olmaları, toplumsal olaylara daha duyarlı davranmaları bakımından örgütlemeye açık bir kesimdir

2. Grup: Burada doğup büyüyen genç kesim. Avrupa'da genç nüfusun ağırlıklı bir kesimini bu genç grup oluşturmaktadır Burada doğup büyümeleri, aldıkları eğitim ve ruhi şekillenmeleri bakımından yukarıda belirttiğimiz gençlik kesimlerimden çok farklıdırlar. Bu kesimin Türkiye'yle olan bağları çok zayıf ya da hiç yoktur. **Türkiye, bu genç kesim için herhangi bir ülkedir.** Bağları anne babalarından ve birlikte yaşıyor olmalarından. Evet Türkiye kültürüyle içi içe olmaları, TV, gazete ve medya ilişkilerinden dolayı iki kültür arasında bir gelgit olsa da bu genç kesimin esas etkilendiği kültür bulunduğu **Avrupa ülkesinin kültürüdür.** Toplumsal ilişkilerine ve değer yargılarına yön veren, aldığı eğitimin önemli payı vardır. Feodal kültür ve değer yargısı bu genç kesim üzerinde çok güçlü değildir. Etkilenme ailesinin kendisiyle olan ilişkisi ve ilgilenmesiyle orantılı bir düzeyde seyretmektedir. Genç olma-

nın genel bir karakteri olarak bu kesim de diğer gençlik gibi dinamik ve atılgandır. Gelişmeye daha açık ve öğrenme isteği olan bir kesimdir. Ancak bu kesim içinde apolitikleşme ve toplumsal gelişmelere ilgi duyma diğer kesimlere göre az ve daha geriplandır. Böyle olunca da örgütlenmede bir takım zorlukları beraberinde getirmektedir. Türkçe ve Almanca problemlerinden dolayı zorluk çekmektedir.

3. Grup: Politik ilticacı genç kesim. Bu genç kesim ya aileleriyle birlikte gelip iltica eden kesimdir. Ya da tek başına gelip iltica eden kesimden oluşmaktadır. Türkiye'de herhangi bir siyasi yapılanmayla ilişkisi olduğundan toplumsal olaylara karşı duyarlı ve gelişmeye açık bir kesimdir. Geldiklerinde ilişkilerini devam ettirmelerinden dolayı örgütlenmeye açık bir kesimdir. Dil ve öğrenim problemleri diğer kesimlere göre daha yoğundur.

GÖÇMEN GENÇLİĞİN SORUNLARI

Her üç kesimdeki göçmen gençliğin problemleri aynıdır. Avrupa'daki ayrımcılıktan göçmen gençliğin tümü şu veya bu şekilde etkilenmekte ve bunu üzerinde hissetmektedir. Fırsat eşitliğinde yerli gençlikle göçmen gençlik arasında önemli bir ayrıcalık söz konusudur. Bu, öğrenim alanından, mesleki eğitime, iş bulmadan diğer konulara kadar kendisini göstermektedir. Örneğin meslek eğitiminde önceliğin yerli gençliğe verilmesi, üniversite öğreniminde göçmen

gençliğe sınırlı bir kontenjan ayrılması, göçmen gençliği olumsuz olarak etkileyen önemli etkenlerden biridir.

İşsizlik, gençliği etkileyen diğer bir olumsuz etkenidir. Bundan ilk etkilenen de göçmen gençlik olmaktadır. Kapitalistlerin her zaman bir işsizler ordusu yarattığı ve bu işsizler ordusunu dönem dönem bir koz olarak kullanarak gelişmeyi bastırıldığı bilinmektedir. Dolayısıyla işsizlik gençlik üzerinde çok derin izler yaratmaktadır. Bu da hayata karşı beslediği umutlarını, beklentilerini kırmakta, gençliği farklı arayışlara sürüklemektedir. Yaşam tecrübeleri olmayan gençlik, çıkış yolu bulamadığı oranda burjuvazinin ağına düşmektedir. Böylece bu gençler her türlü destekten yoksun, geleceği kararmış bir şekilde işsizlik, sefalet canavarına terk edilirler.

Önemli diğer bir sorun da göçmen gençliğin Aile sorunlarıdır. Belli bir yaşa kadar anne, babasının yanında kalan gençler, evde sürekli bir baskı altında yaşarlar. Anne ve babasının Türkiye'nin o feodal kültürüyle şekillenmiş, değer yargılarının hala buna göre olduğu bir toplumdaki kopup gelen ve 'yabancı eller dediği' Avrupa kültürü örf ve adetlerine hala alışmadığı bir durumda, çocuklarının da kendileri gibi düşünmesini ve hareket etmesini isteyen aileler ile gençler arasında sürekli bir çelişki yaşadığından, evden kaçmaları, farklı yollara itilmeleri gençliğin önemli sorunlarının başında gelmektedir.

AVRUPA'DA YAŞAYAN TÜRKİYELİ GÖÇMEN KADINLARIN DURUMU

Çeşitli Avrupa ülkeleriyle Türkiye arasında yapılan işçi mübadele sözleşmesiyle birlikte Avrupa'ya çalışmaya gelenlerin çoğunluğunu erkekler oluşturmaktaydı. Bu tablo süreç içinde değişikliğe uğramaya başladı.

Örneğin işgücü göçüne katılan kadınların oranı 1962'ye kadar yüzde 4 dolayında seyrederken, bu oran 1967'de yüzde 40'a yükseliyordu. Almanların 1964 yılından itibaren kadın işçilere öncelik tanınması politikası yürüttüğü anlaşılıyor. Almanlar daha sonra bu uygulamadan vazgeçince, göçe katılan kadın işçi sayısında azalma başlıyor. Örneğin: 1973'de oran yüzde 22'ye düşüyor.

1970'de Almanya'daki Türkiyelilerin yüzde 82'sinin evli olduğu fakat bunlardan sadece yüzde 34'ünün eşini yanına getirmiş olduğu saptanıyor. Almanya'nın Türkiye'den işçi alımını resmen durdurduğu Kasım 1973'den sonra aile birleşmelerine kolaylık getirilmesi sonucunda Almanya'da Türkiyeli kadın sayısı artmaya başlamıştır.

Buna Almanya'da doğan ya da Türkiye'den getirilen kız çocukları da eklenince, kadınların Türkiyeli topluluk içindeki sayısal ağırlığı artmıştır. 1977'de, Almanya'da bulunan 1 milyon 118 bin Türkiyeli'nin, 110 bini işçi statüsünden olmak üzere yaklaşık 350 bininin kadın olduğu anlaşılıyor. Yaklaşık 10 yıl sonra ise (1988'de), toplam Türkiyeli sayısı 1

milyon 510 bin, kadın Türkiyeli sayısı (tüm yaş grupları dahil) 656 bin olarak saptanmıştır. 1988'de kadın işçi sayısı 160 bin dolayındadır.

1993 tarihinde, Almanya'da yaşayan Türkiyeli nüfusun %55'inin erkek ve %45'inin kadınlardan oluştuğunu görmekteyiz.

Fransa'daki durum daha ilginçtir.

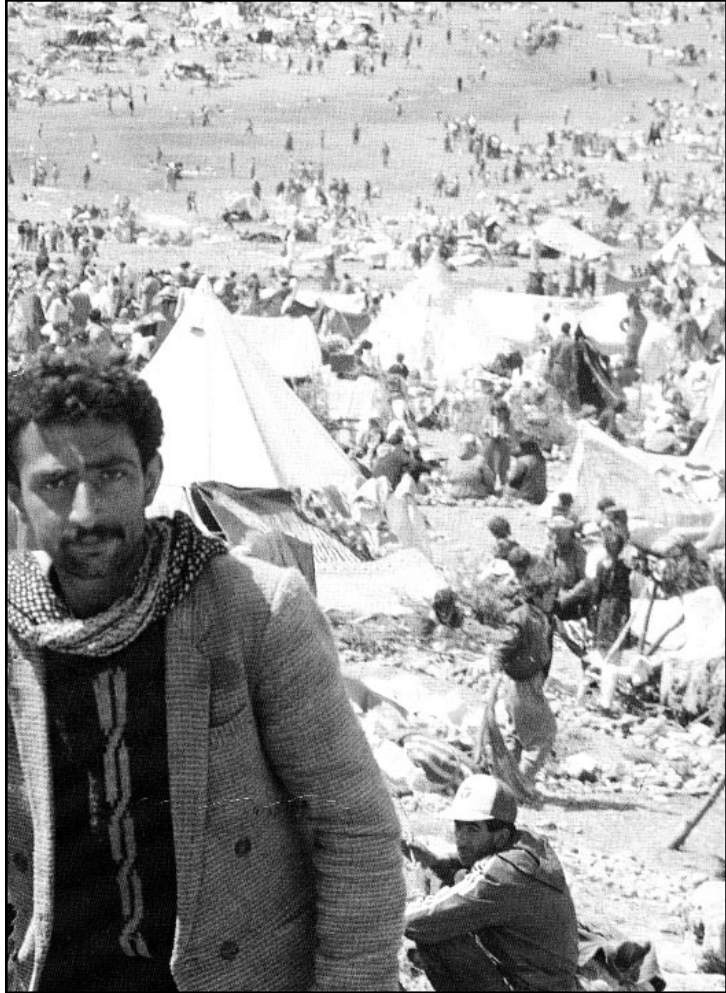
"Fransız Hükümeti Nezdinde Türk İşçi Temsilcisi" olduğu söylenen Gaye Şalom'un belirttiğine göre, Fransa'da yaşayan 240 bin TC'nin yüzde 42'si kadın ve bunların sadece yüzde 19'u çalışıyor; gerisi ev kadını. Ev kadınlarının yüzde 51'i okuma-yazma bilmiyor.

"İsviçre'de ise 3654 Türkiyeli kadın nüfus yaşamaktadır.

Avrupa somutunda, Türkiyeli kadının somut durumuna baktığımızda, Türkiye'de yaşayan kadınların durumunda öz itibarıyla çok da farklı bir tablonun önümüze çıkmadığını görebiliyoruz.

Son zamanlarda daha da büyüyen iç faşistleşme ve yabancı düşmanlığı "göçmenler" somutunda değişik tartışmaları da gündeme getirmiştir. Ve bundan "göçmen" statüsüne sahip kadınlar da nasibini almaktadır.

Avrupa'da yaşayan kadınlarımızda yüzeysel değişiklikler olsa da kafaların hala ülkede olduğu kendini açıkça göstermektedir. Ve

üzerindeki baskı ve sömürü de, içinde yaşadığı toplumsal şartlara göre değişmiş, modernleşmiş olsa da yok olmamıştır.

“Ülkemiz kadınının Avrupa’da içinde bulunduğu durum, neden öz itibarı ile farklılıklar arz etmiyor?” sorusuna genişçe cevap arayacak olursak:

Onların durumlarını, konumlarını, mensup oldukları kategorileri vb. biraz olsun bilmek gerekir. Burada oluş nedenlerinden başlayıp, kültürel yapılanmalarını, sosyal ilişkileri, vb. gibi toplum içinde onların yaşamlarına yön veren olumlu ya da olumsuz değerlendirmelerine neden olan, ya da yaşadıkları ülkelerde gerek aile içinde gerekse devlet nezdinde durumları, sorunları ve bunların çözümleri, genel hatları ile ortaya çıkarılması gereken noktalar. Böylece ülkemiz kadınının, Avrupa toplumunda neden öz itibarı ile değişime uğramadığı biraz olsun açığa çıkacaktır.

Bugün Avrupa ülkelerinde bir milyona yakın Türkiyeli kadın yaşamaktadır. Ve bu kitlenin yarısından çoğu çalışır durumda. Bundan dolayı sınıf sömürsünü evdeki kadınlara nazaran daha da yoğun hissetmektedirler. Türkiyeli kadının toplumsal üretime katılımı Almanya, Avusturya, İsviçre gibi ülkelerde kısmen daha fazla olmasına rağmen, Fransa, Hollanda vb. gibi ülkelerde bu katılım, kreş yokluğundan, çocuk parasının fazlalığı gibi nedenlerden dolayı daha düşüktür.

Üretime bu kadar yoğun

ve fazla katılıyor olmaları, onları genelde toplumun en alttakiler statüsünden kurtaramamıştır.

Bir kesimi “misafir işçi” olarak yıllar önce gelmiş olduğundan dolayı, bunları birinci kuşak kadınlar olarak adlandırabiliriz. Bunların önemli bir bölümü çalışır durumda olmalarına rağmen, bir kesimi hastalık nedeni ile emekli olmuş, fakat eşleri ve çocukları burada olduğu için yaşamlarının geri kalan kısmını vatan özlemi çekmelerine rağmen burada geçirmeye karar vermiş kesimlerdir.

Yine “misafir” işçi akınlarının olduğu bu dönemlerden kısa bir süre sonra, burarlarda bulunan eşlerinin yanına gelen kadınları da bu kuşağa dahil edebiliriz. Süreç içinde bunlar da ev bütçesine katkıda bulunmak için yedek işlerde çalışır duruma gelmiş olan kadınlardır.

Avrupa sevdasına yüzünü dahi görmediği ya da istemeyerek ilk defa gördüğü eşiyile ailesi tarafından evlendirilip, Avrupa’ya gelen kadınlarımızı genel olarak ikinci kuşaktan sayabiliriz. Bunlar genelde belli bir yaş sınırından sonra buraya geldikleri için, uyum sağlamaları da diğer kadınlar gibi zor olmakla birlikte, işçi statüsüne kavuşup, üretime katılan kadınlardır.

Üretime katılan bu kesime genel olarak şunları söyleyebiliriz; Kadın olmalarının yanında bir de buna göçmen olmaları da eklendiğinde, en düşük ücretle, en geri ve bedenlen, ruhen çökertici işlerde çalışmaktadırlar. Vücuttaki kireçlenmelerin yo-

ğunlaşması, monoton çalışmadan doğan dengesizlik ve ruhsal bunalımlar bu kadınlarda giderek artmıştır. Dolayısıyla emperyalist sömürü sisteminden en çok etkilenen ve bu çarkların dişlilerine giren bir kesim olmuştur. Tüm bu durumun olumsuz özelliklerine rağmen, olumlu yönlerini de görmek mümkündür.

Toplumsal üretime katıldıklarından dolayı, dış dünyaya kısmen de olsa açılmaları, kapitalizmden kısmen etkilenmeleri, köreltici ev işlerinden kısmen kopmaları olumlu yönü oluşturmaktadır.

Çalışmayan, ev kadınlığı “görevini” yürütenlerin durumu ise, çok daha kötüdür. Bu kesim çalışan kadınların olumlu avantajlarından tamamen mahrumdur. Tarihsel konumu “kader” misali devam ettirilmektedir. Bir de yurtdışında olmanın dezavantajı (dil bilmeme, hayat tarzındaki farklılıklar, çevre darlığı vb.) onları kendi değerlerinde, konumlarında daha tutucu, bağımlı hale getirmektedir. Böylesi oluşumda kendi konumuna isyan edenler ezici çoğunluktadır. Köylük alanların dar çerçevesinden geldikleri de hatırlanırsa, bu yapı daha anlaşılır olacaktır.

Fakat bu kesimden uzaklaşıp, gelinen aşamada üretime katılımdaki yerleri değişiklikler arz eden kadın kesimine gidecek olursak, olumlu bir tabloyla karşılaşıyoruz diyebiliriz. Göçmen olmanın zorluğunu çekseler de, zaman zaman bunu duyumsuyor olsalar da, sosyal ilişkiler

ve kariyer bakımından kadınların değişime uğradığı da gözlemleniyor. Örneğin; Genç kızların öğretim gördüğü ya da çalıştığı alanlara göz attığımızda bu değişimi rahatlıkla görebiliyoruz. Önceleri kısa zamanda işçi olup, iş bulup çalışma perspektifi ile hareket ediyor olmalarına rağmen gelinen süreçte meslek sahibi olup kalifiye işçi statüsünde olmayı tercih ediyorlar. İş sahaları fabrikalar, tezgahçılık, kuaförlük olarak karşımıza çıkıyordu. Fakat bugün teknik dallarda Tıp ve Hukuk alanlarında, halkla ilişkiler somutunda birçok Türkiyeli kadına rastlamak mümkün. Göçmen statüsünde olduğundan ve bugüne kadar kendilerine bedenen ve ruhen çöktürücü işler öngörülen kadınlarımız buldukları ülke insanların sahip olduğu hak ve imtiyazlara sahip olma mücadelesine girmişlerdir. Ve bu durum özellikle Türkiyeli kadının Avrupalı kadınların gözündeki “erkeğin on adım gerisinde yürüyen” imajını da yavaş yavaş yıkmaya başlamıştır. “İş kadınları”na rastlamak da bunlara verilecek diğer bir örnektir.

Üretime katılmaları genel olarak böyle bir durum oluştururken, yaşadıkları topluma uyum sağlamaları, sosyal ilişkileri ve entegre olma durumlarına göz attığımızda almış oldukları yarı-feodal kültürün hala onlar üzerindeki hakimiyetini rahatlıkla görebiliyoruz. Kariyer sahibi olmaları, ekonomik bağımsızlıklarını kısmi de olsa kazanmış olmaları, bu kadınlarımızın aile içindeki yaşantılarında pek etkili olamamıştır. Kadını ikinci cins olarak görüp, feodal despotizmi onun üzerinde estiren ailelere rastlamak zor bir şey değil. Kendi başarısı, azmi, mücadelesi sonucunda toplumda kariyer edinmiş olmasına karşın, sosyal ilişkilerinde erkekten bağımsız hareket edemez. Dışarıda “bağımsız” başarılı bir iş kadını görünümündeki bu kadınlarımız, evlerine döndüklerinde yine evin boğucu atmosferi ile başa kalırlar. Alışveriş, çocuk bakımı, bulaşık, çamaşır vb. gibi evin tüm ihtiyaçları yine kadınlar üzerinden yürütülür. Bunları görev bilip yürütmek istemeyen kadınların ise tek bir seçeneği vardır, Boşanmak. **Fakat bir kadın**

için boşanmanın toplumdaki dezavantajları düşünülürse bunun pratikte yaşam hakkı bulduğu çok az rastlanan bir pratiktir. Ve tek taraflı özveri gündeme gelir. Özveride bulunan kadın olur. Elde etmiş olduğu kazanımlarını aile birliği diyerek feda etmek zorunda kalır ve evine kapanır. Bu tür kadınlarımızın sayısı Avrupa’da hiç de az değildir.

Diğer değinilmesi gereken kadın kesimlerinden, Kürt kadınının Avrupa’daki durumuna gelince;

Kürt ulusuna mensup olmak, üzerindeki milli baskıya karşı çıkmak ve bunun mücadelesini vermek, bundan dolayı da sürekli olumsuzluklara alternatif olduğu için yaşamının devamını kendi vatanından uzak, Avrupa’da sürdürmek zorunda bırakılan ilticacı Kürt kadınları da kadınlarımızın büyük bir bölümünü teşkil ediyor. Diğer kadın kesimlerinin yanısıra, daha tepkici, daha duyarlı ve çoğu zaman üzerindeki üçlü baskıdan dolayı tavır takınabilen bu kesimin durumu da, özellikle hukusal açıdan düşünüldüğünde önemli zorluklarla doludur.

Kürt ulusuna mensup olmak, üzerindeki milli baskıya karşı çıkmak ve bunun mücadelesini vermek, bundan dolayı da sürekli olumsuzluklara alternatif olduğu için yaşamının devamını kendi vatanından uzak, Avrupa’da sürdürmek zorunda bırakılan ilticacı Kürt kadınları da kadınlarımızın büyük bir bölümünü teşkil ediyor.

Örneğin; Almanya'da çalışan kadınlar çocuk parası alabiliyorken, ilticacı kabul olmayan bu kadınlarımız bu haktan mahrumdurlar. Çocuğu olan ilticacı kadınlar kendi geçimleri için aldıkları yardımla çocuklarına da bakmak zorundadırlar.

Fakat tüm bu kadın kesimlerinin içinde önemli yeri ve rolü olan genç kadınlarımızın durumuna daha bir özen ve itina gösterilmesi gerektiği gerçekliktir. Toplumun en dinamik ve gelişmeye en açık olan bu kesimi içinde bulunduğu duruma bir göz atacak olursak, bu kesime gitmenin neden ilk etapta önemlilik arz ettiğini, onları neden devrim cephesine yakınlaştırmanın veya çekmenin aciliyeti ve önemi kavranmış olur. İki kültür arasında bocalayan genç kadınlarımızın durumu bir kozmopolitlik arz etmektedir. Şöyle ki; bu kesimi en sorunlu kesim olarak da değerlendirebiliriz. Çünkü kadın olmaları, göçmen olmaları, ve hala genç olmaları da konumlarına eklenince durumları daha da kötüleşmektedir.

Genç kadınları Avrupa'da doğan ya da küçük yaşta Türkiye ve T. Kürdistanı'ndan gelip burada yetişenler ve belli bir gençlik yaşından sonra gelenler şeklinde iki kategoride ele alabiliriz.

Birinci kategoride olanlar, burada yetişmelerinden dolayı yaşam tarzları, düşünceleri Avrupa kültürüne daha yatkın, hatta azınlık bir kesim içinde ise, yakından çok kendisidir de diyebiliriz. Bunlar okulda ve dışarıda değişik yetişirken evde daha

değişik şekilde yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Bu durum ev ve dışarıdaki yaşam arasında döndürüp durmaktadır onları. Böylesi bir yaşamın genç kızların üzerinde tahribatlar yarattığını hepimiz görebilmekteyiz. Buna rağmen bunların esas tercihi daha bağımsız, daha özgür inisiyatifler yarattığından dolayı, buldukları Avrupa ülkelerinin yaşam tarzını, daha açık bir ifade ile kapitalizmi yeğleme yönündedir.

Burada buldukları sürede çok çatışmalı geçen yaşamları, Türkiye ve T. Kürdistanı'na döndüklerinde uç noktaya varmakta, ya aileyi terk etme ya da intihar şeklinde sonuçlanmaktadır. Tüm bunlara rağmen bu kesimin önemli bir bölümünün tamamen Türkiyeli çevreden kopmadığı ve buldukları ülke gençleri ile tam bir uyum sağlayamadıkları da görülmektedir.

Sonradan gelen ikinci kesime gelince:

Bunlar yaşamlarının en dinamik, en gelişken döneminde Avrupa ülkelerine geldiklerinden dolayı etkilenmelere açıktırlar. Dolayısıyla ev yaşamı ile dış yaşam arasında gidip gelmeler bunlarda daha sancılı olmaktadır. Dışa karşı büyük ilgileri olmalarına rağmen küçük yaştan beri aldıkları feodal yaşam tarzı ve dil yetersizliği onları engellemektedir. Bunların bir kısmı Türkiyeli çevre içinde kalırken ve tipik feodal Türk kızı rolünü korurken (ama hala bir gözleri dış yaşamdan kopmadan), bir kısmı da ne olursa olsun dışarıyla bütünleşmeye çalış-

maktadır. Belirttiğimiz dezavantajlardan dolayı da feodal ve burjuva yaşam arasında ne Türkiyelilere ne de Avrupalılara uyan acayip bir durum sergilemektedirler.

Gerek burada doğup büyüyenlerin gerekse de sonradan gelenlerin diğer bir toplumsal sorunları da **evlilik**dir. Türkiyelilerin genelinde var olan özel mülk edinme hırsı ve tutuculuk, evlilik problemlerine de yansımakta ve çoğu evliliklerin temelini oluşturmaktadır.

Birçoğumuz bu durumu gerek dışımızda gerekse de kendi arkadaşlarımızın içinde çeşitli örnekleri ile görebilmekteyiz. Burada yaşayan Türkiyeli genç kızların çoğunluğu işçi haklarına sahip olduklarından Türkiye'den gelecek bir genç erkeğin işçi olmasında bulunmaz bir araç olacağından, evlilikler bu temele dayandırılmaktadır. Böylesi evliliklerin sonu ve yarattığı sonuçlar hepimizin malumudur.

Diğer milliyetlerden insanlara uyum sağlamaları da bunun yanında o kadar zorlaşıyor. Aile içinde feodal kültürün hakim olması onları daha da zor durumda bırakıyor. Her iki tarafa da tam bir uyum sağlayamamalarını beraberinde getiriyor. Gönüllerinde yatan daha serbest, daha bağımsız bir kişi yatmasına rağmen aile içinde almış olduğu kültür, terbiye onları bunları yaşamaktan uzaklaştırıyor. Ya da çok az bir şekilde veya gizli olarak gerçekleştirmelerini sağlıyor. Tabi bu özlem ve yapmak istedikleri şeyler, küçük burjuva özentilerinden kaynaklanan

olgular oluyor. Devrimci bir bakış açısı olmuyor yaklaşımlarında. Bu da yukarıda da vurgulamaya çalıştığımız gibi, burjuva kültürü ile feodal kültür arasında bocalamalarından, devrimci bakış açısının kendilerine iletilmesinden kaynaklanıyor ve sonuç olarak;

Ya, aile içinde gördükleri baskılardan dolayı, önlerine çıkan ilk erkekle “düşlediklerini yaşayabilmek” için evlenmek,

Ya, evden kaçmak ve burjuvazinin sunmuş olduğu her türlü pislik içine düşmek ya da dünyaya küsüp bunun böyle gelmiş, böyle gideceğini düşünerek intihar yolunu seçmek.

Ama bunların yanında çeşitli kadın kuruluşlarına sığınmak, feministlerle diyalog içine girmek, istisna da olsa devrimcilerle ilişkiye geçip doğru olanın ne olduğunu kavrayarak hareket etmek.

Toplum yapısındaki sosyal farklılaşma görüldüğü gibi sosyal yapıdan da farklılaşma yaratmaktadır. Kapitalizmin özellikleri ile, orta çağın feodal özelliklerinin iç içe geçmesi ile oluşan bu mozaik, kültürel zeminde kendisini yurtdışında da belirgin bir şekilde gösteriyor.

Birinci kuşak daha çok Türkiyelidir. İkinci ve üçüncü kuşak Türkiye ile Avrupa kültürü arasında bir mence-nede sıkışmış gibidir. Genç kuşak Türkiye kültüründen biraz törpülenirken, Avrupa kültürü ile de yoğrulmaktadır.

GÖÇMENLİK HAKLARI VE TALEPLERİ

Avrupa Birliği ülkelerinin, birer göçmen ülkeleri olduğu artık kabul edilmek zordur. Özellikle 60’lı yıllarda başlayan iş gücü göçü, 70’li yıllarda aile birleşimi ve 80’li yıllardan sonra artan mülteci, iltica ve tehcir akını sonucu ve jenerasyon değişimleri sonrası oluşan kalıcılık eğilimiyle -kabul edilsin ya da edilmesin- bu ülkeler sürekli göç alan, göçmen ülkeleridir. Birçok Avrupa ülkesinde vatandaşlık hakkı ve seçme-seçilme hakkı ve yerleşme hakkı gibi, uyumun sağlanmasındaki temel direkler olarak kabul edilen haklar, gerici ve milliyetçi temelde ele alınmakta ve uygulanmaktadır. Doğal ve zoraki asimilasyon iç içe yaşanırken, zoraki olan yan her zaman hakim kılınmak istenmektedir. **Göçmen ve yerli halkların kaynaşmasının tek yolu ikisinin de birbirlerini tanımaları ve anılmaları şeklinde olur.** Zaten dostluk, arkadaşlık ilişkileri de bunlar üzerine yükselmiyor mu?

Göçmenlerin hak talepleri şöyle sıralanabilir:

1- Bütün AB ülkelerinde geçerli olacak şekilde göçmenler yasasının kabulü ve buna uygun olarak, göçmenler politikasının tespiti ve derhal uygulanması.

2- Göçmenliğin resmi olarak tanınmasıyla birlikte, eşit haklar temelinde çok kültürlü bir toplumda yaşamının yasal olarak düzenlenmesi. Karar merci-i kurumlarına sendikalar, sosyal kuruluşlar ve demokratik

göçmen örgütlerinin katılımının yasal olarak düzenlenmesi.

3- AB vatandaşlık hukukunun teritoryal ve yerleşik yaşam anlayışı hukukuna göre yeniden tanımlanması, genişletilmesi ve iki yıl sonra başvurma hakkının, üç yıl sonra da vatandaşlık verme zorunluluğunun tanınması.

4- Ayrımcılığa, horlanmaya karşı aktif bir eşit haklar politikasının kabulü ve kurumsal ve bireysel ayrımcılığın hukuksal takibatı.

5- Tüm AB ülkelerinde oturanlar için genel ve yerel seçimlerde, seçme (pasif) ve seçilme (aktif) hakkının verilmesi.

6- Tüm AB ülkelerinde oturanlar için seyahat, taşınma ve yerleşme özgürlüğü

7- Tüm AB ülkelerinde çalışan göçmen işçilerin çalışma koşullarının ve sosyal haklarının geliştirilmesi. İş bulmada eşit kuralların geçerli kılınması. Çalışma hakkının işyerinden bağımsız olarak verilmesi ve kriz dönemlerinde bu hakların dokunulmazlığının sağlanması.

8- Göçmenlerin aile birleşimlerinin önündeki engellerin kaldırılması ve göçmenlik başvurusunun kabulü ile birlikte bu hakkın derhal tanınması. Ailelerdeki ayrılık vakaları sonrası çocukları yetiştirme hakkına sahip olmayan anne ve babaların oturma ve iş haklarına dokunulmaması.

9- Göçmen kadınların hakları ve kadının iş, aile ve toplum ortamına uyum sağlama yönünde maddi ve manevi olarak desteklenmesi.

10- Göçmen çocukların

Anaokulu temel eğitim ve mesleki eğitim noktalarında özel teşviki ve her türlü desteklenmesi. Kültürel eğitime, eğitim sürecinin bütün aşamalarında önem verilmesi. Ayrıca anadilde eğitim hakkının kullanılması.

11- Göçmen işçi gençlerin mesleki eğitim, kültürel, sosyal ve sportif faaliyetlerde desteklenmesi ve teşvik edilmesi. İşverenlere, göçmen gençleri -çıraklık eğitimi-nde kontenjan yolu ile işe alma zorunluluğunun getirilmesi.

12- Göçmen üniversiteli gençliğin Avrupalılarla bilimsel eğitimi ve iş bulması için eşitlenmeleri. Ayrıca mesleki hayata atılma sonrası karşılaştığı sorunların çözümünde maddi ve manevi desteğin sunulması.

13- Geriye dönüşlerde uyum sağlayamayan insanların ve özellikle de gençlerin tekrar bütün hakları ile birlikte kabulü. Bu sürenin en az üç sene olması.

14- İsteyenlere çifte vatandaşlık hakkının tanınması.

15- AB düzeyinde ortak bir iltica hukuku ve siyasi tabakata uğrayanlar için koşulsuz iltica hakkı. Başvuru işlemleri devam edenler için serbest çalışma ve taşınma hakkı. İlticalık hakkının verilmesi aşamasında Avrupa'da bulunan göçmen ve yerli demokratik kuruluşların karar verme ya da danışma hakkının kabulü. Sığınmacı insanlar için kaldıkları süre boyunca oturma ve çalışma hakkının verilmesi. İki sene sonra hala dönmemiş olanlar için süresiz oturma hakkının verilmesi.

16- Göçmenlerin kendi kültürlerini, dillerini koruma, geliştirme ve sergileme amaçlı imkanların yaratılması ve yerli halkların bu kültürleri tanıma imkanlarının çoğaltılması.

17- Göçmenlerin konut sorunlarının çözümü için özel projelerin geliştirilmesi, konut bulmada eşit muameleye tabi tutulmaları ve gettolaşmanın önlenmesi.

18- Göçmenlerin düşünce, toplantı, koalisyon ve örgütlenme haklarının sağlanması. Yerli veya yabancı faşist örgütlenmelerin yasaklanması.

19- Göçmen işçilerin, bütün Avrupalı emekçilerle birliğinin pekiştirilmesi ve ayrımcılığın kaldırılması için politik ve sendikal örgütlenme haklarının tanınması.

20- Emekli göçmenlere boş zamanlarında dinlenme ve seyahat imkanlarının yaratılması için maddi ve manevi desteklerin sunulması.

Mücadele araçları ve yöntemlerimiz

Mücadelenin araç ve yöntemlerini belirlemeden önce yukarıda bahsedilen hakların savunusunu yapabilecek, onları geliştirebilecek ve kitlelerle buluşturabilecek insan malzemesine ihtiyaç vardır. Yani savunma ve uygulama bazında becerikli, yetenekli kadrolar olmadan kitlelerin destek ve güvenini kazanmadan bunların gerçekleşmesi mücadelesi verilemez. O halde bahsi geçen kriterlere sahip insanları yaratmak birincil görevimizdir. İkincil olarak ise, bu politikaları veya benzerlerini savunan çeşitli

kurum, parti ve demokratik örgüt, sendika ve hatta kiliselerle ilişkiler kurarak ortak tavır ve faaliyetlerin örgütlenmesi aşamasına geçilmedir. Bugün, her zamankinden daha elverişli zemin vardır. Çünkü, önümüzdeki yıllarda göçmenlik tartışmaları daha da güncel olacak ve yasal zemin oluşturma fırsatları olgunlaşacaktır. Avrupa ülkelerinin de ortak bir yasal düzenlemeye olan ihtiyaçları ise günden güne artmaktadır. Üçüncüsü bu politikaların göçmen kitleler tarafından aktif olarak savunuluyor olması ve savununun pratikte uygun eylemlere dönüştürülmesi gerekmektedir. Aksi halde burjuvaların verdikleri ile yetinen kitle sürülerine biz de katılmış oluruz. Dördüncüsü bu talepler için bağımsız eylemsel takvimimizi acilen belirlememiz ve bunu uygulamaya derhal geçirmemiz gerekmektedir. Beşinci ve sonuç olarak, medyanın ve geniş kitlelerin ilgisini çekecek çarpıcı eylemlerin ve Ajitasyon/Propaganda materyallerinin tespiti ve yaygınlaştırılması gereklidir. Bu beş noktalarda gösterilen özen ve çaba bizleri kitlelerle buluşturabilir ve kitle örgütü olarak ciddi bir kurum haline getirebilir.

Göçmenlik, konusunda yeni modeller yaratabilmek için bütünlük arz eden, toplumsal-politik temeli olan, hukuksal temeli olan ve toplumun bütün kesimlerini içine alacak tarzda politikalara ihtiyaç vardır. Kısa süreli iş göçmenliğinden uzun süreli kalıcı göçmenliğe ve uluslararası politik gelişmelere

bağlı olarak mülteci hareketlerine, iltica ve tehcir göçlerine kadar çok geniş alanları kapsamalıdır. Bu durumlarda madalyonun iki yüzündeki gelişmeleri de takip etmek ve ciddiye almak gereklidir. Yani; hangi nedenle olursa olsun, dünya çapında sürekli göç hareketlerinin varlığını ve birçok ülkelerde göçmenlerin bulunduğunu kabul etmek gerekir. Sosyal ya da politik sorunların sınıfsal farklı çözümleri zaten varolan ve sürekli varolacak bu realitenin kabulü ya da reddi üzerine oluşuyor. Bu durumu kabul edenler açısından çözüm arayışları belirirken, kabul etmeyip de yok sayanlar açısından ise azınlıkların haklarının her türlü gaspı demokrasi adına devam ettiriliyor.

Bu anlamda bir göçmenlik konsepti hazırlanırken, olaya sadece hukuki teknik açıdan değil, toplumun bütün kesimlerini ilgilendiren bir sorun olarak bakmak ve buna göre de ekonomik, politik, sosyal, kültürel, etnik ve pratik yönleri ile beraber değerlendirdikten sonra çözüm yolları üretmek gerekiyor.

Avrupa çapında “de facto” olarak var olan göçmenlik olgusu kimi ideolojik politik çıkarlar sebebi ile yok sayılmaktadır. Bir başka kesimler de kendi uluslarının sürekli yaşlanmasından ötürü geleceklerinin tehlike altında olması ve bunun iş gücü bulamama, sosyal sigorta sistemini alt üst etme tehlikesini barındırması tedirginliğini yaratmasından dolayı, “yabancıların” ne kadar gerekli olduğunu kanıtlamaya çalışıyorlar.

Tüm bu gelişmeler ışığında, göçmenlerin haklarının kabulü ve eşit haklar temelinde çok kültürlü bir toplumda yaşamın sağlanmasını tek yanlı olarak değil, her iki yanı ile birlikte ele almak gerekmektedir. Ayrıca, eşit haklar temelinde çok kültürlü bir toplumda yaşam demek farklı iki kuvvetin birbiri ile karşılaştığı ve en mantıklı sonucun bunların karşılıklı tahammül ve anlamaya dayalı olarak birbirlerini ilerletebilecekleri görülmelidir. Bu anlamda bizler göçmen emekçilerle yerli emekçi halkın bu temelde kaynaşma yolunun en doğru yol olduğunu savunuyor ve her türlü ayrımcılığa karşı çıkıyoruz.

Eşit haklar temelinde çok kültürlü bir toplumda yaşam hakkı aynı zamanda göçmen halkların topluma uyum sağlamaları anlaşılır ve yerli halkların da politik, kültürel ve eğitsel açılardan hazırlanmaları gerektiği kavranmaz ise tek yanlı düşünüşten kurtulamaz. Çok kültürlü mozaik toplumlarında halkların bir arada yaşama ve birbirlerini geliştirme imkanları var-

ken düşmanlık tohumları ekmek ancak sömürücü sınıfların politikası olabilir. Bizler bu bağlamda çok kültürlülüğü bir kazanım olarak değerlendiriyoruz. Ayrıca, bütün emekçi sınıflar arasında oluşturulan suni çitlerin yıkılması ve her türlü ayrımcılığın kaldırılması için eşit haklar temelinde çok kültürlü bir toplumda yaşamı savunuyoruz. Ve bunu mücadelesini veriyoruz vermeye de devam edeceğiz.

Eşit haklar temelinde çok kültürlü bir toplumda yaşam hakkı aynı zamanda göçmen halkların topluma uyum sağlamaları anlaşılır ve yerli halkların da politik, kültürel ve eğitsel açılardan hazırlanmaları gerektiği kavranmaz ise tek yanlı düşünüşten kurtulamaz.

Kimin için Nükleer Enerji

Sürekli yayılan, seri üretime ağırlık veren, kâr açısından en verimli enerjiyi kullanmaya çalışan emperyalistlerin bugüne kadar kullandıkları petrole olan rağbetin ve buna bağlı olarak fiyatının artmasıyla girdikleri krizi, bombalarda kullandığı nükleer enerjiyi sözde toplumsal hizmete açarak aşabileceğini düşündü. 1980'lerde, halen de kullanılan 6 atom reaktörü ve santralinin 4'ünün planları geliştirildi ve sırasıyla hayata geçti. Başta ABD ve SSCB arasında kızıışan bu yarış 2-3 yıl içinde Avrupa'daki diğer emperyalist ülkelere de sıçradı. Bir dizi termodinamik (ısı aktarımını içeren bir fizik bilimi dalı) formülünü ve çoktan bulunup da kullanılmayan bazı teknikleri içeren nükleer enerji santrallerinin gelişmesi yeni bir ekonomi alanının açılmasını da sağladı.

Bugüne dek üzerine en çok yazılıp çizilen ve hatta çağımızda yokluğundan veya pahalılığından dolayı işgallerin varolduğu bir konudur enerji. **Dünyanın halen tamamına yakını petrol kaynaklı enerji kullanırken** yalnız 12 emperyalist ülke; ABD, İngiltere, Kanada, Fransa, Almanya, Japonya, Rusya, Çin...vs; nükleer enerjiye dayanmış durumda ancak yine de bu ülkeler ekonomik ve politik eğilimlerini petrol üzerinden yapıyorlar. Bu noktada “neden, niçin” soruları başlıyor. Nükleer enerji ilk keşfedildiğinden tutun da bugünkü varlığına kadar iyi bir değerlendirme, emperyalist ülkelerin niye bazı ülkeleri nükleer enerjiye teşvik ederken bazılarına bu yüzden saldırdığını ve aynı zamanda bu enerjinin kimler için olduğunu anlatacak olan şeydir.

NÜKLEERİN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ:

Nükleer enerji İkinci Em-

peryalist Paylaşım Savaşından önce ilk keşfedildiğinde atomun gücü insanlara tüm enerji sorununun çözümü gibi gelmiştir. İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı esnasında kontrol edilerek kullanılacak bu enerjiyi ani bir şekilde serbest bırakarak çok hızlı bir fisyonla havada parçalanmasını tercih eden sözde bilim adamları bu sayede atom enerjisinden dünyada kimyasal ve biyolojik silahlardan çok daha ölümcül bir silahı geliştirmiş oldular; **Atom Bombası**. Ancak atom bombası 6 Ağustos 1947'de **Hiroşima** ve 9 Ağustos 1947'de de **Nagazaki**'de kullanıldığında tüm dünya gözlerini burada ölen ve yaralanan binlerce insana çevirdi. Bu şehirlerde oturan insanların % 60 kadarı ilk patlama anında, % 20 kadarı ise patlamadan birkaç yıl sonra vücutlarında iyileşmek bilmeyen yanık yaraları ve radyoaktiviteden oluşan kanserlerden dolayı öldü. Geri kalanların çoğu halen ya

kanser ya da doğan çocukları sakat! Bugün atom bombalarının bıraktığı etkilerden dolayı ölenlerin sayısı ise 134 bin 592'dir.

Uzun bir süre elinde daha fazla bomba olduğunu söyleyen ABD, birinci ve ikinci emperyalist paylaşım savaşından sonra bu vahşetin sınıfsal tahlillerini yapmış ve kendi ülkelerinde devrimi gerçekleştirmiş ülkelere karşı bunu bir şantaj aracı olarak kullanmış ancak yaratılan bu tehdit durumu o dönem sosyalist yapısı tam yıkılmamış geri dönüşün tam vücut bulmamış SSCB'nin de atom enerjisini bulması ve kullanabilecek şekilde getirmesiyle bozulmuştu. 10 yıl kadar kısa bir zaman zarfında İngiltere, Fransa ve sözde yenilmiş Almanya bu enerjinin tadına varmaya başladı. Tüm bu tarih sürecinde toplum için değil efendiler için yapılmış bu keşif asla bir enerji santraline dönüşmemiş ve sadece bir silah olarak kalmıştır. Çok sonrasında 1970'lerin sonun-

da hammadde ve sermaye krizlerini ileriki tarihlere erteleyen emperyalizm yeni bir krizin adını öğrendi; **enerji krizi**.

Sürekli yayılan, seri üretime ağırlık veren, kâr açısından en verimli enerjiyi kullanmaya çalışan emperyalistlerin bugüne kadar kullandıkları petrole olan rağbetin ve buna bağlı olarak fiyatının artmasıyla girdikleri krizi, bombalarda kullandığı nükleer enerjiyi sözde toplumsal hizmete açarak aşabileceğini düşündü. 1980'lerde, halen de kullanılan 6 atom reaktörü ve santralinin 4'ünün planları geliştirildi ve sırasıyla hayata geçti. Başta ABD ve SSCB arasında kızıyan bu yarış 2-3 yıl içinde Avrupa'daki diğer emperyalist ülkelere de sıçradı. Bir dizi termodinamik (ısı aktarımını içeren bir fizik bilimi dalı) formülünü ve çoktan bulunup da kullanılmayan bazı teknikleri içeren nükleer enerji santrallerinin gelişmesi yeni bir ekonomi alanının

açılmasını da sağladı. Termik santrallerde yakıt kazanı olarak kullanılan bölüme atom reaktörünü koyarak ısınma sonucu elde edilen buhar türbinlerine veriliyor, oluşan hareket enerjisi de jeneratörlerle elektrik enerjisine çevriliyordu. 1 kg kömürden 16 MJ (mega julie) enerji sağlanırken 1 kg doğal uranyumdan 443000 MJ enerji sağlanıyordu.

Ancak hiçbir şey birbirinden bağımsız değildi. Nükleer enerji için yakıt olarak kullanılan uranyum ve plütonyum hem bomba yapımı hem de enerji alanında kullanımı için "zenginleştirme" denen bir dizi işlemden geçmelidir. Doğal uranyumdan elde edilenin 7,8 kat daha fazla enerji elde edilebilen 'zenginleştirilmiş' uranyum (veya plütonyum) kavramı keşfedilmiş oldu. Zenginleştirme işlemi atom çekirdekleri parçalanan bu maddelerin çekirdeklerine daha fazla enerji aktararak çekirdeğin daha kararsız (rahat parçala-

Enerji alanı yarı-sömürgelerin ekonomilerine yeni bir giriş kapısı oldu. Zaten bir nükleer enerji santrali peşinde getirdiği hammadde, atık, teknoloji ve parça alımı, teknik bakım ...vs gibi sorunlarla yarı-sömürgelerin emperyalistlere olan bağımlılık zincirine, bir halka daha ekliyordu.

nabilecek) hale gelmesini sağlıyor ve açığa çıkacak enerjinin miktarını artırıyor. Özellikle ortaya çıkan durum yani maddeden elde edilen enerjinin 8 kata yakın artması İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşından sonra daha da kızışan silahlanma ve silahla tehdit politikalarını perçinledi. **Yani zenginleştirme daha güçlü yakıt, daha güçlü atom bombası anlamına geliyordu.** Emperyalistler bir yandan bulunan bu üstün enerjiyle fabrikalarını besliyor, bir yandan da kimsenin dikkatini çekmeden bu santrallerin yan ürünü olan zenginleştirilmiş uranyum ve plütonyumlarla silahlar yapıyordu.

Çok geçmeden ABD ve Rus Sosyal Emperyalizmi yayılan ve geliştirilen bu teknolojiyi kendi sömürge ve yarı sömürgelerine karşı hem bir tehdit hem de bir “ödül” gibi kullanmıştır.

SÖMÜRGE VE YARI-SÖMÜRGE ÜLKELER İÇİN NÜKLEER POLİTİKALAR

Dünya, üzerinde kurdukları ekonomik tekellerinin kırılmasını istemeyen emperyalistler “soğuk savaş” döneminde birbirleri arasında yarı-sömürgeleştirdikleri veya tam sömürgeleri olan ülkeleri kullanarak yaptıkları pazar

dalaşında ellerinde tuttıkları enerji ve silah teknolojisiyle fazlasıyla kana bulandı. RSE uzun dönem sömürgesi olan ülkelere bu enerjiyi zorla satarak para kazandı, sınıfsal veya ulusal bakış açılarıyla başkaldıranlara karşı ise bu enerjinin hammaddesinin ve atıklarının kullanılarak yapılan silahlarla saldırdı, katliamlar gerçekleştirdi. Dünyanın öbür ucunda ise ABD hızla gelişen sanayisini duyurabilecek imkanların bulunduğu ülkelere girebilmek ve gerektiğinde işgal edebilmek için bunu bir koz olarak kullandı; bombasıyla olsun, enerjisiyle olsun, yan ürünleri olan radyoaktif atıklarla geliştirilen diğer kimyasallarla olsun kendi sömürücülüğünü ve katliamcı doğasını ortaya koydu. Bu sırada sürekli çalışan ve gideri çok az olan nükleer enerji santralleri seri üretim yapan ağır sanayiinin fabrikalarını besledi, perde arkasında gözükmeyen silah sanayisi ise zenginleştirdiği hammadde ile sayısız bombalar yaparak çıkarılacak muhtemel savaşlar için depolarını doldurdu. Enerji alanı yarı-sömürgelerin ekonomilerine yeni bir giriş kapısı oldu. Zaten bir nükleer enerji santrali peşinde getirdiği hammadde, atık, teknoloji ve parça alımı, teknik bakım ...vs gibi sorunlar-

la yarı-sömürgelerin emperyalistlere olan bağımlılık zincirine, bir halka daha ekliyordu. Bu durum 1985’li yılların sonuna kadar böylece gitmiştir. “Soğuk savaş” döneminde her ne kadar soğuk dense de yarı-sömürge ülkeler kullanılarak savaşların ısıtı artırılmış, yeni canlanan emperyalist ekonomi bir paylaşım savaşı daha kaldıramayacağı için bu ülkeler mayın beygiri olarak kullanılmıştır. Ta ki pek çok konuda ABD’ye ve diğer Avrupa emperyalistlerine rakip olarak ortaya çıkan RSE’nin ekonomisi tam anlamıyla çökene dek.

“SOĞUK SAVAŞ”

SONRASI

NÜKLEER ENERJİ

“Soğuk Savaşın” da sonarmesiyle artan silah stoklarına muhalif, çoğunluğu sınıfsal kavramlardan uzak ülke içi ve uluslararası kısmi muhalefeti (anarşistler, çevreciler, savaş karşıtları, silahsızlanma yanlıları...vs.) susturmak amaçlı son kullanma tarihi geçmiş, tehdit unsuru düşük (orta ve kısa menzilli) silahları karşılıklı protokollerle imha etmeye başlayan emperyalistler, bir yandan da gelişen silah pazarıyla bunları dışarıya satmaya başladı. **İlk alıcılar sürekli savaş ortamı içindeki Ortadoğu ülkeleri oldu.** Bundan çok öncesinde ise ABD, İsrail ve şimdi hedef tahtasına koyduğu ancak o dönemde uşaklığını yapan Suriye gibi ülkelere bu silahı ve onu saklaması için nükleer enerji santrali teknolojisini ödünç vermişti. Yani kendi ülkelerin-

deki muhalefeti bastırmak için bir yanda sözde bir silahsızlanma kampanyası yapılmış, diğer yanda ise başka ülkelerde pek çok emekçinin ölmesine sebep olan bir silah pazarı açılmıştır.

Dünya üzerinde en güçlü emperyalist olarak bayrağını dalgalandıran ABD'nin savunma-saldırı üssü Pentagon, 50 yıllık silah satış planını gizli toplantılarla müşterilerine, üstü kapalı söylemlerle ise basına ve kamuoyuna açıklarken, siyasi erk ise teknoloji transferi yapılacak adı altında daha da köleleştirilecek ve efendilerin vereceği sorumlulukları artırılacak ülkeleri açıkladı. Teknoloji transferi hem o ülkelerin piyasasına ve ekonomisine girmenin hem de onları yeni cephelerin baş komutanları yapmanın diğer bir adı oldu. Ve bu ülkelere ilk teklif edilen şeyse nükleer enerjisini kendisinin üretebilmesi oldu.

Pek çok Asya ülkesinde uluslar arası izinlerle önü açılan nükleer enerji politikaları ülkelerin ekonomik açılımlarına bir fayda getirmezken, bu ülkelere yerleşmiş emperyalist sermayelerse oluşturulan bu potansiyeli sonuna kadar sömürdü. Yarıfeodal ülkelerde “nükleer enerji kurumları” açıldı, bu kurumlar emperyalist sermayenin ülke kaynaklarını tanımalarının ve bunların kullanım şekillerinin keşfedilmesinin ön ayaklarını oluşturdu. Üniversitelere açılan tekno-kentler gibi bir işleve ulaşan bu kurumlar buldukları ülkelerde bilimi de emperyalizmin kölesi haline getirmenin araçlarından biri olmuştur.

Aynı zamanda ulaşılan bu silah ve teknoloji seviyeleri bu ülkelerin buldukları coğrafyalar içinde ileri karakollar olarak kullanılmalarnın zeminini ördü. Bahsettiğimiz bu uşak ülkelerin bazıları (İran, Suriye, Irak, Mısır, Pakistan...vs) “soğuk savaş” sırasında ABD tarafından RSE'ye karşı kullanılsa da şu anda kendi başlarına gelişimi sağlamak istedikleri için ABD'nin hedef tahtasındadır. Özellikle sözde ‘terörist’ Ortadoğu'ya girmek ve enerji krizini ertelemek isteyen ABD bu ülkelere saldırıyı gündemine alırken onların nükleer teknolojilerinin gelişiminin tehlikeli boyutlara gelmesini (atom bombası yapabilecek ve orta menzilli füzelerle sahip halde olmaları) bahane ederek bu saldırının sözde başkomutanı, ileri karakolu olacak uşaklara ise hedef olan diğer uşaklara bir dönem sunduğu gelişimi teklif ediyor.

TÜRKİYE'NİN GERÇEKLİĞİNDE NÜKLEER ENERJİNİN 'FAYDALARI'

Enerji kaynaklarını verimli kullanmayan Türkiye'de yılan hikayesine dönen, üzerinde bilen de bilmeyen de konuştuğu bir konu var ki o da nükleer enerji ülkemizde olsun mu olmasın mı tartışmasıdır. Türkiye nükleer enerjiyle ilk Çernobil ile tanıştı. RSE'nin “yapı harikası” olan Çernobil aynı zamanda 1000'den fazla insanın da gördüğü son şey oldu. Çernobil faciasından sonra her 3-4 yılda bir açılan nükleer enerjiye geçme fikri

ertelendi, ta ki son 5 yıla kadar. Peki Çernobil bize nükleer enerji santralleri hakkında neler öğretti bir bakalım.

Bir nükleer enerji santrali uranyum veya plütonyumu yakıt olarak kullanır. Kullandığı yakıt nasıl radyoaktifse atığı da aynı özelliği taşır. Atığı **asla yok edilemediği gibi** ve bu atıklar için nihai bir mezarlık da (çöplük değil mezarlık denir çünkü çevresine yavaşmak bile ölüm demek olabilir) bulunamadı, hem de tüm dünyada. Nükleer atıklar tüm dünyada ya gömüldü ya da varil varil Karadeniz kıyılarına vurdu. Bir de olayın güvenlik yönü var; raydan çıkan trenlere nazar, radyasyonlu çaydan oluşan kanser vakalarına kader, betonundan çalına çalına en ufak bir depremde bile çöken binalara Allah'ın işi diyen bir zihniyetle Çernobil arasında da incecik bir çizgi durur. Olayın akademik yönü ise içler acısı; Türkiye'de 1982'den beri Nükleer Enerji Mühendisliği (NEM) bölümü ve konusuna hakim fizik ve kimya anabilim dalı olan birkaç bölüm var ancak tek istihdam alanı olan TAEK'in (Türkiye Atom Enerji Kurumu) 1200 kişilik mühendis kadrosunun 360 kadarı NEM'den, geri kalanlar ise ziraat mühendisi ve veteriner. (bknz. 2002 yılında yayınlanan Ocak ayı Milliyet gazetelerine)

Bundan daha fenası Çernobil'de halka içtiği çaylarda radyasyon olduğunu söylemeyen ve de söyleyecek olanları susturan bir zihniyet bir kaza durumunda ne tavır takınır bellidir. Ancak bu

Türkiye nükleer enerjiyle ilk Çernobil ile tanıştı. Rus Sosyal Emperyalizmi'nin "yapı harikası" olan Çernobil aynı zamanda 1000'den fazla insanın da gördüğü son şey oldu. Çernobil faciasından sonra her 3-4 yılda bir açılan nükleer enerjiye geçme fikri ertelendi, ta ki son 5 yıla kadar.

gerçekliklere rağmen nükleer enerji santralleri isteyenlerin de yine bu tavrı takınan kişilerin olması gerçekten düşündürücüdür.

Emperyalizmin ve onun uşaklarının tutumu gayet nettir. Uşak nükleer teknolojiye sahip olsun istiyor, efendi ise geçmişte bulunduğu bu uşak

edinme formülasyonunu tekrardan yeni bir uşağa uygulamasını istiyor. Masalarda bahsedilen reaktör ve santral teknolojileri 1. veya 2. kuşaklar ki artık 3. ve 4. kuşak nükleer santraller düşünülüyor. Elde kalmış eski mal bir şekilde satılsın isteniyor, satılsın ki hem elde kalmasın, hem yenilerinin önü açılsın, hem de daha sonrasında yaratacağı bağımlılıkla beraber daha fazla kâr getirsin. Günümüzde bu teklifi yapan Fransa'nın ve bu teknolojiye sahip diğer emperyalist ülkelerin atıklarını gömecek bir yer aradığını düşünürsek durum daha vahim bir hal alıyor. Bunlar için ekonomik ve insani boyutunun yanında bir de siyasi boyutu var.

Türkiye ABD'nin Ortadoğu'daki ileri karakol görevini üstlenmek istiyor. Her yıl

devlet bütçesinin % 40'ı silahlanmaya gidiyor. Yani Türkiye ABD'nin en militarist uşağı olmaya niyetliyken kimse atom bombasını peşi sıra getiren bu teknolojinin alınmak istenmesini, "nükleer enerjiye dayanmazsak on yıl içinde karanlıkta kalırız" diyerek üstünü örtemez. Türkiye'deki madenlerin (buna uranyum, plütonyum ve toryum madenleri de dahil) gelecek 30 yıl daha emperyalist ülkelere kiralanmış halde olduğunu da sayarsak, yani santralin yakıtını da dışardan para ile alınacağı düşünülürse bunun emperyalizmin kararlarına sadece bu yönüyle dahi (borç vb. konular dışında) 30 yıl daha emperyalizme uşaklık demek olduğu görülür.

Bugün Türkiye için nükleer santral daha fazla işgallere ortaklıktan, kandan ve ölümden başka bir şey değildir. T. Kürdistanı'nda napalm gibi kullanılması insanlık suçu sayılan silahların köy boşaltmakta kullanılan Türkiye'de bu teknolojiden elde edilecek silahların kullanıldığı alanları da belli olan bir şeydir. Ağır sanayisinin ise komprador kapitalistlerin elinde olması ekonomik açıdan da halka hiçbir faydasının olmayacağını göstergesidir. Ekonomisinin sanal olarak büyüüp, asker satıp kredi olarak ayakta kaldığını düşündüğümüzde gerçekler, yüzümüzü yakarcasına aydınlatmaktadır.

Türkiye, özellikle son yirmi yıl içerisinde silahlanmaya ağırlık vermiş, kendisini olabildiğince militarize etmiş bir uşaktır. **Türkiye'nin**

kendine ait enerji stoğu yoktur. Madenlerini 50'şer yıllık "kiralayan" bu ülkenin yakıt olarak kullanabileceği kömür, petrol, uranyum ve toryum yatakları emperyalizme çalışmakta, Türkiye ise buna karşılık IMF kredileri almakta ve borçlarının faizlerini bile ödeyememektedir.

Türkiye'deki nükleer enerji alanında kullanılabilecek tahmini maden oranı 3100 ton uranyum ve 980000 ton toryumdur; bunların sahiplikleri de; işletimden tutun da işlenip pazara sunulmasına kadar; ABD, İngiltere ve Fransa'ya aittir. Aynı zamanda bu ülkeler nükleer enerjiyi en fazla kullanan ve onun önemini ve taşıdığı stratejik riskleri en iyi bilen emperyalistlerdir.

Öte yandan bu santrallerin bahsedilmeyen ve de hem çevre için hem de insan için çok tehlikeli ve de bir o kadar masraflı riskleri vardır ve emperyalistler bile bu riskler karşısında acizliklerini defalarca ortaya koymuştur.

NÜKLEER ENERJİ TÜRKİYE'YE NE GETİRİYOR?

Herkesin enerjiye ihtiyacımız var, nükleer enerji oluşturulsun dediği bir aşamada bu teknolojinin kim için, neyin ihtiyacını karşılayacağını konuşmak gerekir ki geçmiş tarih bunu gayet net olarak göstermiştir. Gelecek bu teknoloji yalnızca ülke içindeki komprador burjuvazi ve efendilerinin yararına çalışacaktır. Bu 1971'den beri istenen bir şeydir.

"Türkiye kendi hidrolik, linyit ve taşkömürü kaynak-

larından ekonomik olarak en çok 246 milyar kWh/yıl (bir yıla düşen kilo watt) elektrik üretebilecektir. Oysa, 2010 yılındaki elektrik talebi 290 milyar kWh ve 2020 yılındaki elektrik talebi de 547 milyar kWh'dır. Aradaki farkın ithal kömür ve ithal doğal gaz ile kapatılması önemli ithal ve çevre sorunlarını ortaya çıkaracaktır. Bu nedenle, temiz, güvenli, ekonomik ve yoğun üretime uygun nükleer teknoloji Türkiye için zorunlu duruma gelmiştir" diyor TUSİAD. Komprador sermayenin baş temsilci kurumu TUSİAD bu sözcükleri kullandığı raporda bunun kendilerine olacak faydalarını ortaya koymuştur. TUSİAD'ın hazırladığı bu raporla pek çok şey çakışmaya başlıyor, ancak tarihin öğrettikleri ve varolan pazarlıklar, gerçekler TUSİAD'ın söylediklerini resmen yalanlıyor.

Türkiye egemen sınıflarının bu çalışması ABD'nin 1955'te "Barış İçin Atom" anlaşmasını imzaladığından beri var. 5 Mayıs 1955'te ilk AR-GE'si olan AEK (Atom Enerji Komisyonu) oluşuyor. AEK yıllar içinde kendisini bir kurum haline getirerek TAEK'i (Türkiye Atom Enerji Kurumu) oluşturuyor. Bu tarih içinde Türkiye'ye yabancı sermaye yani emperyalistler aracılığıyla 4 kere nükleer santral açılın istenmiş ve yer olarak 1967'de Akkuyu, 1983'te de Sinop belirlenmiş; bu ticari anlaşmalar o dönemki muhalefetten ve iktidar koşullarından dolayı geri çekilmiştir. Bu ticarete katılan devletler hiç değişmemiştir; ABD, Kana-

da, Fransa, Almanya, İngiltere, Japonya, İsveç.

Her bir santral sürecinde halkın önüne enerji üretimi ve tüketimi ile ilgili tablolar konuldu. Her seferinde üretim, tüketimin altında denilse de tablolar halinde gösterilenlere bakarsak bunun zaten net olarak komprador sermayenin ihtiyaçları olduğu görülür.

İkinci olarak sistemi oluşturan parçaların önerisi ısrarla PHWR (Pressured Height Water Reactor: Basıncılı Ağır Su Reaktörü) tipi reaktör kullanılan santrallerdir. Bu santraller yazımızın başlarında belirttiğimiz ve silah yapımında en iyi verim (ölüm) yüzdelerine sahip zenginleştirilmiş uranyum kullanmaktadır. Aynı zamanda Türkiye egemen sınıflarının ısrarla aralarına girmek için çırpındığı AB'de atom santrallerinde önde gelenler bu yapıyı bir kıstas olarak görmektedir. Zaten bu yapı-inşa pazarında ABD, Rusya ve Fransa'dır ve özellikle ABD ve Fransa bu yatırımlara beraber girmektedir.

Bu pazarın hem zenginliği hem de yatırım açısından alan genişliği açıktır. Ancak istenen yalnızca yeni bir maden veya müşteri değildir. Nükleer enerjide en büyük ve en fazla muhalif sesleri yükselten atık konusudur. Santrale giren her madde tam anlamıyla yok olmaz. **Maddenin en verimli koşullarda % 4-5'i kadar enerjiye dönüşürken % 96'sı atık olarak kalır; bir nevi termik santrallerde yakılan kömür gibi.** Bu durumda geriye fisyon ürünleri ve uranyum-

Çernobil faciasında reaktör kalbinin soğutulmamasından ötürü yakıt kendi kılıfını parçalamış, oluşan patlama sonucu santralin en üst tavanı yıkılmış ve yakıt açığa çıkmıştır. Yani bu mağara veya madenlerin soğuk olması şarttır.

ötesi elementlerden (uranyumdan daha ağır ve daha zararlı yan ürünler) oluşan bir karışım kalır; işte bu karışıma, Yüksek Aktiviteli Nükleer Atık adı verilir. Eğer kullanılmış nükleer yakıtların yeniden işlenmesi yolu benimsenmezse -bu ispatlanmış bir teknoloji olmasına rağmen oldukça külfetli ve ekonomik açıdan tartışmalı bir işlemdir- o zaman kullanılmış yakıtın kendisi Yüksek Aktiviteli Nükleer Atık (içerdiği yüksek radyoaktivite nedeniyle) olarak nitelendirilir.

Yüksek Aktiviteli Nükleer Atıkların yeryüzünün 500 ile 1,200 m altında özel olarak seçilmiş jeolojik oluşumlarda inşa edilecek büyük bir maden işletmesini andıran depolara (repository) gömülmesi planlanmakta ve bu konudaki çalışmalar sürmektedir. Yeraltına gömülü nükleer atıkların biyosfere ulaşmasını sağlayabilecek tek mekanizma, yeraltı suyu hareketleri olduğundan, jeolojik oluşumun yeraltı suyundan özellikle uzak olması gerekir. Jeolojik ortam olarak granit, bazalt, tuz ve tüf yeterli özelliklere sahip bulunmuştur. Kullanılmış nükleer yakıtlar son derece radyoaktif olmalarının yanısıra, soğutmayı gerektirecek ölçüde ısı da üretirler ve bu nedenle de re-

aktörden alındıktan sonra havuzlarda su ile soğutularak muhafaza edilirler.

Soğutmanın düzgün olmadığı koşullarda nükleer atıkların paslanmaz çelikten yapılmış koruma kılıflarını ısıtarak parçaladıkları önceden de görülmüştür. Çernobil faciasında reaktör kalbinin soğutulmamasından ötürü yakıt kendi kılıfını parçalamış, oluşan patlama sonucu santralin en üst tavanı yıkılmış ve yakıt açığa çıkmıştır. Yani bu mağara veya madenlerin soğuk olması şarttır. Sorun tek bu da değil; hiç kimse bu depoların kendi yaşadığı yerde olmasını istemiyor. Nükleer atıklar yakıtlarla aynı özelliği gösteriyor; **her ikisinin de gücü azalabiliyor ama hiç bitmiyor!** Enerji için atom reaktörü kullanan 28 ülkenin hepsi bu atıkları atabileceği yerler arıyor. Türkiye halkı da bu atıkları 1996-98 yılları arasında Karadeniz kıyılarına vuran atık varillerinden, 1999'da İstanbul'da hurdacıdan çıkan röntgen makinası çekirdeğinden, Hatay ve çevre illerdeki çöplüklerden tanıyor.

Aslında bu maddeler için riski düşük saklama teknikleri de var; bunlardan biri de şöyle: Kullanılmış yakıtlar, içerdikleri uranyum ve plütonyumu geri kazanmak üzere işleme tabi tutulurlarsa,

fisyon ürünleri ve uranyum ötesi elementlerden oluşan bir sulu atık çözeltisi elde edilir. Bu çözelti kuruyana kadar buharlaştırıldıktan sonra yüksek sıcaklıkta cam eriyiği ile karıştırılıp metal silindire içine boşaltılır ve soğuduğunda katılaşmış camı bir yapı (camlaştırılmış atık) oluşturur. Cam, suda kolay çözünmeyen, uygun mekanik özelliklere sahip, binlerce yıl kararlı olarak kalabilen, nispeten ucuz ve işlenmesi kolay bir malzeme olduğu için günümüzde nükleer atık formu olarak tercih edilmektedir. Camlaştırılmış nükleer atık ile dolu silindirler, bir metal muhafaza içine konup yeraltı deposundaki deliklere yerleştirilirler. Ancak atom taneciği koşarak kaçılabilen bir şey olmadığından ısıması ve çevreye yayılımı en çok azaltılabilir ama durdurulamaz. Çevre yaşantısını birkaç yıl içinde etkileyeceği kesindir, biyologlar tarafından çeşitli tez ve raporlarla ispatlanmıştır.

Peki bunca tantana ne içindir? Kıstasımız ne olursa olsun; ekonomi, strateji, çevre ve sağlık.... hiçbiri birbirinden bağımsız değildir ve bizi aynı sonuca götürmektedir. Halk için hizmet yerine egemenler için hizmet yapılan bir toplum sisteminde nükleer enerji sadece halkın daha fakirleşmesine ve ölümüne sebep olur. Aldatmaca ne ile gelirse gelsin insanların kanıyla para kazanan bir zihniyet halkı asla umursamayacaktır. Amaç halkın değil; egemen sınıfların ve onların efendilerinin çıkarlarıdır.

Yeni Demokratik Gençlik Hareketi İçin Deneyimi birikime dönüştürüp daha büyük devrimci pratiklere cüret edelim!

Bir kampanya sürecine başlarken ve kampanya sürecini bitirirken kampanyanın amaç ve hedeflerinin ne kadar gerçekleştirildiğini görmek için o sürede yürütülen kitle çalışmasına, ne kadar kitleyle ilişkiye geçildiğine ve ne kadar kitleyi bu kampanya çerçevesinde harekete geçirildiğine bakmak önemlidir. Kampanyanın verimli geçip geçmediğini anlamak için sadece pratikte yapılan eylemler yeterli olmayacaktır. Yapılan eylemler, etkinlikler bizler için sadece bir araç olarak algılanmalıdır. Bu araçların hepsi kitlelere yönelik propaganda ve onları sorunları etrafında harekete geçirme amacı taşır.

“Kağıttan kaplanlar halkların devrimci fırtınası ile yıkılacaktır”

Kampanya faaliyetleri genel olarak belli bir zaman aralığına sıkıştırılarak yoğunlaştırılmış süreçler olarak ifade edilir. Ve kampanya boyunca tüm örgütlülükler, belirlenen gündemler doğrultusunda yoğunlaştırılmış bir faaliyet sürdürür. Bu yoğunlaştırılmış faaliyetten kastımız, kampanyanın **niteliğine göre** değişir. Bu anlamıyla kampanyalar arasında fark vardır ve her kampanya somut bir ihtiyaç temelinde örgütlenir. Bu ihtiyaçlar, kampanyaların niteliğini belirler. Ve hiç kuşkusuz ki bu kampanyalarda amaçlanan, kampanyanın sonucunda, kampanyayı yürüten örgütün, örgütlenmenin, komitenin kampanya sonucunda bulunduğu yerin daha önce bulunduğu yerden **daha ilerde** olmasıdır.

Kampanyaları genel olarak içe dönük ve dışa yani kitlelere dönük olmak üzere

ikiye ayırabiliriz. Ancak her halükarda kampanyalar, mutlaka ama mutlaka **kitlelerle ilişkilendirilmelidir**. Ve bu nedenle her kampanyanın kitlelere dönük bir yönü bulunmaktadır.

Bu kampanya da, var olan sürecin politik gelişmeleri göz önüne alınarak belirlenmiş ve uygulanmaya çalışılmıştır. Kampanyanın şiarından da anlaşılacağı gibi bu süreç esas itibariyle anti-emperyalist tepkileri örgütlemeyi amaçlayan ve bu mücadeleye en geniş kesimleri katmayı hedefleyen bir içeriğe sahipti.

Bilindiği gibi 2000 yılının Aralık ayında toplanan TMLGB, 6. MK toplantısında alınan kararlar doğrultusunda yeni bir yönelime girmiştir. Bu yönelimle birlikte süreci kampanyalarla örgütlemek ve varolan sorunları bu şekilde aşmak hedeflenmişti. Geçen süreçte Gençlik Birliği merkezi olarak 3 kampanya süreci örgütlemiştir. Ve bu kampanyaların kit-

lelere yönelik ayağında esas olarak anti-emperyalist vurgu ön plana çıkmıştır. Elbette ki bu bir tesadüf değildir. Dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeler göz önüne alındığında, süreçteki emperyalist saldırganlığın boyutuna ve buna karşı oluşan tepkilerle birlikte yaşanan mücadelelere baktığımızda **sürecin ana halkasının ne olması gerektiği** kendini ortaya koymaktadır. Dünya çapında ve ülkemizde yaşanan geniş çaplı emperyalist saldırganlık (ekonomik, siyasal, askeri ve ideolojik) doğal olarak karşıtını yaratmakta ve aynı şekilde geniş çaplı bir tepkinin oluşmasına ve en önemlisi de bunun bir tepki olarak kalmayıp, pratiğe dökülmesine yol açmaktadır. Bu temelde gençlik içerisinde bu tepkilerin daha yaygın olduğunu söylemek doğru bir belirleme olacaktır. Yani içinden geçtiğimiz dönem emperyalizmin derin krizinin kontrol altına alınması için saldırılarının daha da pervasız olarak artırıldığı bir sürecin bariz özelliklerini içermektedir. Ve doğallığında bu saldırılarının birincil hedefi geniş emekçi yığınlardır. Beraberinde ezi-

len emekçi yığınların da dolaysız olarak gördükleri bir gerçek vardır ki o da; emperyalizmin kendilerine dayattığı sefalet içinde bir yaşamdır.

Ekim ayında başlatılan kampanya sürecinde emperyalist saldırganlıklar hız kesmeden devam etmekteydi. Bu nedenle söz konusu kampanyaya neden ihtiyaç duyulduğunu anlayabilmek için; kısaca kampanyanın başlatıldığı süreçteki politik gelişmelere bakmakta fayda vardır.

Eğitim alanında özelleştirme saldırılarının en kapsamlı ve yapısal ayağı olarak ele alınan yeni YÖK Yasa Tasarısı, yani başımızda Irak topraklarında emperyalizmin askeri saldırganlığının ve işgalinin yaşanması ve buna faşist TC'nin de ortak olma/edilme planları ve yine ülkemizde yaşanan özelleştirme saldırılarının (Kamu Yönetimi Yasa Tasarısı, Yerel Yönetimler Yasa Tasarısı ve birçok KİT'in özelleştirmeye başlanması) kapsamının genişleyerek yaygınlaşması, öte yandan tüm bunlarla birlikte emperyalizmin yeni askeri saldırganlık planları vs. şeklinde bu saldırıları sı-

ralamak mümkün.

Bunun yanında asıl olarak dünya üzerinde emperyalizmin halk düşmanı yüzü ve politikaları neredeyse tüm dünya ülkelerinde teşhir oluyor, değişen güçte karşı koyuş ve tepkilerin açığa vurulması durumu belirginleşiyordu. Denilebilir ki halkların anti-emperyalist rüzgarı hızını artırmaya başlamıştı. Politik gündemlerin bu yoğunluğu doğrultusunda süreci karşılayabilmek, halk gençliğine ulaşmak ve örgütlülüğü derli toplu bir şekilde seferber etmek önemli bir zorunluluk olarak Komsomolcuların karşısına çıkmaktaydı. Bu doğrultuda geçmiş kampanyalarda ortaya çıkan yetmezlik ve eksikliklerin giderilerek, sürece müdahale edecek etkin bir kampanyanın örgütlenmesi perspektifiyle hareket edilmiştir. Ve salt kampanya tarzı çalışmanın üstün körü uygulanmasıyla değil **geçmiş kampanyalardan edinilen örgütsel ve politik deneyimlerin bir sentezi** şeklinde ele alınması gerekliliği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anti-emperyalist mücadele ekseninde Irak saldırı-

İçinden geçtiğimiz dönem emperyalizmin derin krizinin kontrol altına alınması için saldırılarının daha da pervasız olarak artırıldığı bir sürecin bariz özelliklerini içermektedir. Ve doğallığında bu saldırılarının birincil hedefi geniş emekçi yığınlardır.

ganlığı ve işgali merkezi gündem olarak belirlenerek, TC askerinin Irak'a gönderilmesi perspektifiyle kampanya süreci ele alınarak anti-emperyalist bir hatta kampanya süreci başlatılmıştır.

Kampanyanın enine boyuna irdelenmesi ve değişik alanlara nasıl uyarlanacağı belirlenmesi kampanyadan en üst düzeyde verim elde etmek için önemliydi. **Kampanyanın başlangıcından bitimine kadar bir plan ve program dahilinde hareket etmesini sağlamaya çalışmak, kampanya süreçleri açısından önemlidir.** Geçmiş kampanyalarda yeteri kadar uygulanamayan bu yöntem bu kampanya döneminde ısrarla asılmak bir gereklilikti. Geçmiş kampanyaların bir süre sonra kısırlaşması, sıradanlaşması tehlikesinin baş göstermesi, var olan bu plansız ve programsız hareket edişten bağımsız olarak değerlendirilemez.

Bunun yanında kampanyalarda sıradanlaşmanın ve tek düzeleşmesinin önüne geçmek amacı ile söz konusu kampanyanın süresi de makul düzeyde tutulmaya çalışılmıştır. Ve bu süre zarfında hangi araçların kullanılacağı, nasıl hareket edileceği, hangi politik gündem ekseninde örüleceği belirlenmiştir. Bu pratik süreci başarıyla örebilmek için var olan politik ve örgütsel seviyeden kaynaklanan sorunlara nasıl müdahale edilebileceği aşgari oranda ortaya konmuştur.

Bu kampanya vesilesiyle yayınların ne kadar etkili bir araç olduğuna da bir kez daha tanık olunmuştur. **Özel-**

likle örgütlü olmadığımız, ulaşamadığımız bölgedeki insanlarımızın yayınlar aracılığı ile harekete geçmesi önemsenmesi gereken olumluluklardandır.

Yayın organlarının okunması ve dağıtımının sağlanmasının önemi bir kez daha görülmelidir. Politik yönelimin ve hedefin sadeleştirilmesi ve araçların doğru belirlenmesi ve buradan kitleye yönelik, açılımlar yapılması mutlaka kitleden cevap almasını beraberinde getirecektir.

Ekim ayında yapılan kampanya; **YÖK ve yeni YÖK yasa tasarısına ve Irak'ta yaşanan işgale karşı** örülen bir kampanya olarak ortaya çıkmıştır. Yani bu kampanya doğrudan kitlelere yönelik onları harekete geçirmeyi hedefleyen bir kampanyadır.

Bir kampanya sürecine başlarken ve kampanya sürecini bitirirken kampanyanın amaç ve hedeflerinin ne kadar gerçekleştirildiğini görmek için o sürede yürütülen kitle çalışmasına, ne kadar kitleyle ilişkiye geçildiğine ve ne kadar kitleyi bu kampanya çerçevesinde harekete geçirildiğine bakmak önemlidir. Kampanyanın verimli geçip geçmediğini anlamak için sadece pratikte yapılan eylemler yeterli olmayacaktır. **Yapılan eylemler, etkinlikler bizler için sadece bir araç olarak algılanmalıdır.** Bu araçların hepsi kitlelere yönelik propaganda ve onları sorunları etrafında harekete geçirme amacı taşır. Ekim kampanyasında kitlelere gitmeyi, onlara etkin propagan-

da yapmayı sağlayacak yeterli derecede araç ve aynı şekilde politik malzeme mevcuttu. Bunlar diğer kampanyadan daha ileri bir düzeyde berrak şekilde konmuştu. Bu, kampanya açısından olumluluktur. Ancak bunların yaşam bulması pratikle ilgili bir sorundur. **Üreten, planlı, programlı bir çalışma tarzı ve kitle çalışması ancak bu araçların ve politikanın yaşam bulmasını sağlayabilir.** Bu kampanya çerçevesinde çalışmalara bakacak olursak; var olan araçlar ve politik malzemeye oranla yeterli derecede etkili bir çalışma yürütülemediği görülmektedir. Geçmiş kampanyalara göre azımsanmayacak ve önemsenmesi gereken bir hareketlenme sağlanmıştır ve yine aynı şekilde önemli oranda kitleye ulaşılmıştır.

Bu kampanyanın da gösterdiği gibi eğer örgütlenmeler, buldukları alanda en geniş kitleyi ve özellikle de ileri kitleyi kucaklayacak bir çalışma tarzı izlediklerinde ve bu çalışma tarzının anın ortaya çıkardığı politik yaklaşımlarla desteklediklerinde önemli bir kitleyi harekete geçirebilmektedir. Lenin yolunun deyimiyile, politika "**zincirin zayıf halkasını yakalamak**" meselesidir. Bizler bulunduğumuz alanlarda zincirin zayıf halkasını yakaladığımız oranda ve bu zayıf halka üzerinden ileri kitlelere çağrı yaptığımız oranda, bu kitlelerin harekete geçtiğini görüyoruz, tanık oluyoruz. Bizim dışımızda pek çok küçük burjuva devrimci yapılanmanın yıllara varan çalış-

masına rağmen, reformistlerin, revizyonistlerin gençlik kitlelerine yönelik alabildiğince yüklenmelerine rağmen; hitap ettiğimiz, harekete geçirdiğimiz gençlik kitlelerinin neredeyse onlarla eşit düzeyde, kimilerinden de fazla olduğunu görebilmekteyiz. Bu ne demektir? Bu şu demektir. Eğer Komsomolcular doğru politikalarda ısrar eder ve en önemlisi de Yeni Demokratik Gençlik Hareketinin haklılığının ve meşruluğunun bilinciyle hareket edip, hiç kuşkusuz ki bu mücadelede ısrarlı ve cüretli bir biçimde ileri kitleleri hedefleyip, onlara yönelik çağrılarını yenilerse yeni bir gençlik hareketi yaratmaları

mokrat kitlenin herhangi bir ilerici talebini bu hareket çerçevesinde ifade etmesini sağlamayı başarabilmek ve kitleyi bu hareketin etrafında toplayabilmek gerekiyor.

Bu kampanya süreçlerinde iki anlayış karşımıza çıkabilmektedir. Bir anlayış var olanla yetinen ve kendi özgünlüğüne kafa yormama şeklinde ele alırken diğer anlayış var olanla yetinmeyen ve kitleye gitmenin çeşitliliğini artırma şeklinde ortaya çıkmıştır. Bunun altında yatan gerçeklik ise kitlelerle ilişkide olmak ve onların gerçekliğini görerek araçlara biçim vermek ihtiyacıdır. Kitlelerle yüzeysel ve gelişigüzel bir ilişki elbette onların

li bir eksiklik de **politik yönelimi kavramamaktır**. Kampanyaların iki temel politik yönü vardı. Irak'ta yaşanan işgal ve "Türkiye Cumhuriyeti"nin buna ortak olma planları ve yeni YÖK Yasa Tasarısı. Bu anlamda kampanya yeni YÖK Yasa Tasarısı ön plana çıkarılarak yürütülmeye çalışılmışsa da önemli bir politik gündem olan Irak işgali de gündemlerden birisi idi. Ancak çalışmalar boyunca bu iki gündemin iç içe geçmişliğinin yeterince kavranılmadığı ortaya çıkmıştır. Özellikle Irak işgali çalışmalar boyunca gölgede kalmıştır. Hatta Irak'a asker gönderme tezkeresi kampanya yürütülürken

kaçınılmazdır.

Bu anlamda **Yeni Demokratik Gençlik Hareketi**ni demokratik devrimden çıkarı olan halk gençliğinden her kesimin kendini ifade edebileceği politik bir hareket olarak ele almak gerekmektedir. Bu çerçevede, uygulanan politikalar bu hareketin yaratılmasına yöneliktir. Bu anlamda ilerici de-

gerçek durumunu baz almayacak ve var olanla yetinecektir. Var olan araçlarımızı etkin bir şekilde yaşama geçirmek büyük önem taşırken sadece bu araçlar aracılığıyla faaliyeti yürüteceğini düşünmek en sade tanımla **yetinmeciliktir**. Yani elde olana koşullara tabi olmaktır.

Kampanyalar süresince ortaya çıkabilen diğer önem-

meclis gündemine gelmiş ve ancak bazı yerlerde "şimdi ne yapacağız hangisini ön plana çıkaracağız" gibi **gereksiz** ve **geri** bir tartışma yürütülmüştür. Bunlarda politik geriliği ele veren yaklaşımlar olmuştur. Emperyalizmin topyekün saldırılarının yeterince kavranılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Yeni YÖK Yasa Tasarısı

emperyalist patentli bir saldırdır. Bunu defalarca yayınlarmızda işledik. Hatta bir önceki kampanya emperyalizmin topyekün saldırılarına karşı mücadele hattı örmeye çalışan bir kampanyadır. Bu kavrayışsızlığımız F tiplerine karşı yürütülen mücadelede de ortaya çıkmıştır. Bu kavrayışsızlık açıktır ki birçok politik gündemi iç içe geçirmede sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır. Var olan bir gündeme yoğunlaşırken diğer gündemi gölgede bırakacak derecede gerilikler içerisine düşülebilmektedir. Politikayı yaşama geçirmek, pratiğe uygulamak elbette geniş bir kavrayış ve bunun yanında deneyim gerektirmektedir. Ama önemli olan kavrayıştır.

Dünyada ve Türkiye'deki gelişmeleri iyi takip etmenin yanında çeşitli gündemler arasındaki diyalektik bağı iyi kavramak ve bu ekseninde faaliyeti örmek gerekmektedir. Bu kavrayış edinilmediği takdirde kitleyi kucaklamak, var olan gündemleri doğru tarzda ele almak imkansız hale gelecektir. **Bu kampanyada YÖK ön plana çıkarılırken Irak işgali gölgede kalmıştır. Bu da esas itibarıyla var olan politik geriliğin bir ürünüdür.** Örgütlü bireylerimiz okuma inceleme tarzlarını yeniden gözden geçirmeli ve okuduklarına kafa yorarak, sorgulayarak ele almalıdır. Aynı şekilde alanların özgün sorunlarını ele alırken de iç içe geçirme noktasında yetmezliklerle, hatta çoğu zaman büyük eksikliklerle karşılaşmaktayız. Var olan gündemlerin dışında bir

sorunla karşılaştığımızda nasıl hareket edeceğimizi, pratik hattımızda, kitle çalışmasında hangi yönetime gireceğimizi şaşırmakta ve doğal olarak deyim yerindeyse "iki arada bir derede" kalmaktayız.

Bizim için her araç, her sorun kitle çalışmasını amaçlar. Bunu aklımızdan çıkarmadığımız taktirde kitlenin gündeminde acil olarak ön plana çıkan sorunlar karşısında anında müdahale edebiliriz. Ve alanın özgünlüğünde çıkan sorun karşısında tavır geliştirip kitle çalışması yürütebiliriz. Bu çalışmalar yürütülürken unutmayalım ki ilişkiye geçtiğimiz kitleye kendi esas gündemlerini tartışma zemini yaratmış oluruz. Ve yaptığımız kitle çalışması esasa evrilen bir hal alır.

Ekim ayı boyunca Kom-somolcular tarafından yürütülen kampanyada pratikte ortaya çıkan yetmezliklerimizi ve olumluluklarımızı ortaya koymaya çalıştık. Ve gördüğümüz gibi özellikle kitle çalışmasında, planlı ve programlı bir hareket tarzı oluşturmada, araç-amaç diyalektiğini kavrayışta önemli yetmezliklerimiz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu yetmezliklerimiz doğrultusunda kampanyanın ne derece başarılı ya da başarısız olduğunu ortaya koyarken ne kadar kitle çalışması yürüttüğümüz, ne kadar kitleyi çevre çeperimizde ya da ekonomik-demokratik kurumlarda örgütlediğimize bakmakta fayda olduğunu söylemiştik. Kampanya boyunca diğer kampanyalara göre, **görece** daha

hareketli ve yaygın bir çalışma yürüttüğümüzü söylemek yanlış olmayacaktır. Ama kampanya boyunca bunca koşturmaca bunca yaygın çalışma sonucunda çevremizde yeterince kitle oluşmadığını ya da yeterince ilişki yakalamadığımızı görebilmekteyiz. Kimi yerlerde belli bir kitleyi harekete geçirmesi dışında kendi etrafımızdaki kitleyi yeterince aktifleştiremediğimiz ve ilerletemediğimizi görmekteyiz. Kimi yerlerde kampanya başlangıcında neyse kampanya sonunda da aynı durumda kalmıştır. Kimi yerlerde çevre çeperini kısmen genişletse de bu çevreyi daha da ileriye taşımada en azından merkezi eyleme katma noktasında adım atmamıştır ve var olan kitleyle katılım sağlamıştır. Oysa aktif olarak harekete geçirdiği kitleye doğru ve yerinde bir yaklaşımla daha da ileri taşıma zemininin mevcut olduğunu görmekteyiz. Yine kimi yerlerde geniş bir kitleye etkili bir şekilde ulaşma çabası verirken ve bunda belli başarılar elde ederken, çalışmasında oldukça dağınık hareket etmesi ileri kitlenin yakalanmasında önemli yetmezlikler oluşmasına neden olmuştur. Kampanya, alanda oldukça geniş kitleye sesli ajitasyon ve imza aracılığıyla ulaşırken çevre çeperdeki ileri unsurların örgütlenemediğini yeni ilişkilerin layıkıyla yakalanamadığını görmekteyiz.

Yine genel olarak kitleyi bilinçlendirme ve tavır koymaya yönelik planlanan paneller, forumlar, eylemler vb etkinliklerin kitleyle buluşa-

madığını ya da kitleye taşınamadığını söyleyebiliriz. Kimi alanlarımız bu etkinliklerin örgütlenmesinde dahi önemli sorunlar yaşarken, kimi alanlarımızda plansızlığından ve faaliyeti sıkıştırmasından kaynaklı baştan savma bir şekilde bu etkinlikleri gerçekleştirmiştir. Bu gerçeklik doğrultusunda alanlarımızın faaliyetin altına doldurulması noktasında adımları olmasına rağmen yetersiz ve dağınık hareket ediş kampanya çalışmasına yansımıştır. Bizim yaptığımız her etkinlik kitlenin kendini ifade etmesine yöneliktir. Kitleyi sorunlar noktasında aydınlatmak amaçlıdır. Eğer etkinliklerimizi, eylemlerimizi alanlarımızda kendi kendimize yapıyorsak açıktır ki büyük oranda bu araçlar amacından sapıyor demektir. Bizler kendi örgütlü gücümüze bu etkinliklerin amacını anlatamamak ve kitle katılımının sağlanmasını başaramamak bir süre sonra araçlarımızın sıradanlaşması ile kaçınılmaz olarak yüz yüze kalırız. Elbette ki bir anda var olan çevrenin çok çok üstünde bir katılım beklemek gerekiyor ama bilinen aynı yüzlerle karşı karşıya isek çalışmalarımız ve kitleye gidişimiz derin bir sorgulamaya tabi tutulmalıdır. Ve sorunların nedenlerini açığa çıkaracak bir kafa yoruş sağlanmalıdır. Ve örgütümüz kendi içerisinde bu sorunlara karşı bir eğitim sürecine girmelidir. Örneğin kitleye karşı önyargılı yaklaşımlar çoğu zaman onlara gitmememize ya da gitsek dahi ısrarcı olmamamıza neden olmaktadır.

Ya da olumsuz yaklaşımlar karşısında ideolojik zafiyete düşmemize neden olmaktadır. Bu tarz sorunların çeşitli yansımaları her alanımızda bir şekilde mevcuttur. Açıktır ki bu sorunların çözümü, açığa çıkan yetmezliklerin yoğun bir eğitim sürecine girerek üzerine gitmekle olacaktır. Sorunlar karşısında başvuracağımız oldukça geniş materyallerimiz söz konusudur. Bunun yanında **basitten karmaşığa doğru yol alan bir pratik** hatta girmek esas çözüm yolumuz olacaktır.

Ekim kampanyamızın birçok eksikliğine ve yetersizliğine rağmen merkezi eylemle başarılı bir şekilde taçlandırılması oldukça önemli bir adım olarak görülmelidir. Merkezi eylemin başarılması ve hedeflediğimiz kitle katılımının sağlanması örgütümüzde belli bir coşkunluk ve heyecan yaratmıştır. Gelişimimizin somutlanması açısından da oldukça faydalı olmuştur. Merkezi eylemin yapılmasında ve organizasyo-

nunda bazı teknik hazırlıkların yetersizliği ise esasta deneyimsizlik ve bunun yanında var olan plansızlığımızdan kaynaklanmıştır. Özellikle metin hazırlığı ve seçilen yer noktasında eksik davranılmıştır. Bu eksiklikler merkezi önderliğin yeterli derecede denetim sağlayamaması ve teknik ayrıntılara kafa yormamasının bir sonucudur.

Ekim kampanyamızın birçok eksikliğine ve yetersizliğine rağmen merkezi eylemle başarılı bir şekilde taçlandırılması oldukça önemli bir adım olarak görülmelidir. Merkezi eylemin başarılması ve hedeflediğimiz kitle katılımının sağlanması örgütümüzde belli bir coşkunluk ve heyecan yaratmıştır. Gelişimimizin somutlanması açısından da oldukça faydalı olmuştur.

Kahraman Kadınlar*

Bu yazıda adı geçen beş kadın, hepsi öne çıkmış Marksist devrimcilerdir: Nadezhda Krupskaya, Alexandra Kollantai, Clara Zetkin ve Eleanor Marks, Avrupa ve Rusya'da işçilerin hareketinin Marksizme ve sosyalist devrime dönüştüğü bir dönemde yaşadılar. Devrimci olmak büyük özveriler gerektirir: Sürgün, hapisane, yoksulluk ve zorluklar. Kadın olarak onlar aynı zamanda (hatta Marksist hareket içindeki) kadını aşağılık olarak gören geleneksel anlayışlara karşı da savaşmak zorunda kaldılar. Eleanor Marks dışında, bu kadınlar aynı dönemde yaşadılar ve birbirleriyle tanışıyorlardı. Onlar yalnızca kendi ülkelerinde sosyalist devrim için mücadele etmediler; aynı zamanda işçi sınıfı enternasyonalizminin ilkelerine de ciddiyle bağlıydılar.

GİRİŞ

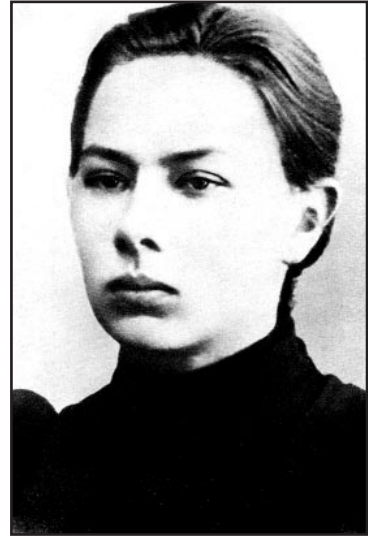
Bu yazıda adı geçen beş kadın, hepsi öne çıkmış Marksist devrimcilerdir: Nadezhda Krupskaya, Alexandra Kollantai, Clara Zetkin ve Eleanor Marks, Avrupa ve Rusya'da işçilerin hareketinin Marksizme ve sosyalist devrime dönüştüğü bir dönemde yaşadılar. Devrimci olmak büyük özveriler gerektirir: Sürgün, hapisane, yoksulluk ve zorluklar. Kadın olarak onlar aynı zamanda (hatta Marksist hareket içindeki) kadını aşağılık olarak gören geleneksel anlayışlara karşı da savaşmak zorunda kaldılar.

Eleanor Marks dışında, bu kadınlar aynı dönemde yaşadılar ve birbirleriyle tanışıyorlardı. Onlar yalnızca kendi ülkelerinde sosyalist devrim için mücadele etmediler; aynı zamanda işçi sınıfı enternasyonalizminin ilkelerine de ciddiyle bağlıydılar.

Bu öne çıkan kadınlar işçilerin hareketine önemli

katkılarda bulundular ve tarihte onurlu bir yer kazandılar. Onlar gerçekten kahraman kadınlardı.

**NADEZHDA
KRUPSKAYA
(1869-1939)**

Krupskaya ismi, Rus Devriminde aktif ve lider bir rol oynamasına karşın, bugün Batı'da çok az insana tanındık gelmektedir. Alexandra Kollantai ve Rosa Luxemburg gibi zamanının diğer kadın devrimcileri kadar

uluslararası alanda çok iyi tanınmasa da, Krupskaya 30 yıl boyunca Bolşevik Komünist Parti'nin önderliğindeydi ve 1939'da ölünceye kadar sosyalizm davası için durmaksızın çalıştı. Krupskaya Rusya'daki Ekim Sosyalist Devriminin önderi Lenin'in eşiydi, fakat bir eşten çok daha ileriydi. O bir ömür boyu süren devrimci ve yol-daştı.

Krupskaya'nın ilk yılları

1869'da demokrat bir memurun kızı olarak doğan Krupskaya, 14 yaşında yoksul ailesine katkıda bulunmak için öğretmen olarak yaşamını kazanmaya başladı. Okuldaki yüksek notlarıyla St Petersburg'da o dönemin kadınlara açık olan tek akademisinde bir öğretmen eğitim kursuna kabul edildi. Burada Marksist düşüncelerle tanıştı ve bir fabrika bölgesinde işçiler için gece okuluna katılmaya başladı.

5 yıl boyunca (1891-1896) işçiler arasında devrimci propagandayı yaydı ve Emeg'in Kurtuluşu İçin St Petersburg Mücadele Birliği'nin örgütlenmesine yardımcı oldu. Bu nedenle 1896'da tutuklandı ve 1898'de uzak taşrada üç yıllık sürgün cezası aldı. Bu dönemde Lenin'le evlendi ve sürgün cezasını doldurdu.

Uzun sürgün yılları

Çarlık Rusya'sından ayırmaya zorlanan Krupskaya ve Lenin 1901-1905 ve 1907-1917 yılları arasında yurtdışında yaşadılar. Avrupa'da sürgündeyken Krupskaya yorulmaksızın çalıştı.

Rus Sosyal-Demokrat Partisi'nin (henüz Bolşevik ve Menşevik olarak ayrılmamıştı) tüm ülke için çıkardığı ilk illegal gazete olan **Iskra**'nın (Kıvılcım) sekreteriydi. Bu gazete Devrimci Rus Marksistlerinin örgütünün bir araya gelmesine bir örgütçü olarak hizmet etti. Krupskaya'nın elinden bir ayda 300 civarında mektup geçti ve Çarlık polisinin dikkatini çekmemek için şifrelendi. O aynı zamanda Rus Sosyal-Demokrat Parti Merkez Komitesi Yurtdışı Bürosu'nun da sekreteriydi ve 1903-1906 yılları arasında bir dizi konferansta delege olarak Partiyi temsil etti.

Rusya'da eş zamanlı olarak yükselen 1905 demokratik devrimi Partiyeye kısa bir yarı-legal dönem getirdi ve kısa bir süre için Lenin ve Krupskaya'nın Rusya'ya dönmesine izin verildi. Bu dönemde Krupskaya St Petersburg'da ve daha sonra Finlandiya'da Parti Merkez Komitesi'nin sekreteri olarak hizmet verdi. Fakat 1905 burjuva demokratik devrimi Çarlık tarafından ezildi ve Lenin ve Krupskaya yeniden Avrupa'da sürgüne çıkmak zorunda kaldı.

Eğitimci ve örgütçü

1910'dan 1913'e kadar Krupskaya, eğitim reformu üzerine Partide kendisine önder eğitimcilerden biri olarak itibar kazandıran bir dizi makale yazdı. Aynı zamanda Partinin illegal gazetesinin editör sekreteri olarak çalıştı ve Parti okulunda eğitimlik yaptı. Birçok Parti konferansında delegeydi ve sosyalist

gençlik birliğinin kurulmasına yardımcı oldu. 1915'te İsviçre'deki Uluslararası Kadın Konferansında Bolşevik delegelerden biri de yine Krupskaya idi.

Şubat 1917 Demokratik Devriminden sonra Rusya'ya döndüğünde Krupskaya, St Petersburg bölgesi belediye encümen üyesi seçildi ve aynı zamanda işçi sınıfı içinde eğitim örgütçüsü olarak çalıştı.

Ekim Devrimi öncesindeki haftalarda Lenin, Finlandiya sınırında gizleniyordu ve Lenin'in talimat mektuplarını Merkez Komite'ye, Partinin Sankt Petersburg Komitesine ve Devrimci Askeri Komiteye gönderilmesi tehlikeli görevini Krupskaya üstlendi.

Okuma-yazma kampanyaları

Ekim Devriminden sonra Krupskaya Halk Eğitim Komiserliği üyesi oldu ve halk eğitimi üzerine talimatların hazırlanmasına yardımcı oldu. Krupskaya, yetişkinlerin eğitiminin geliştirilmesinde ve okuma-yazma kampanyalarında etkili isimdi ve bu dönemde cehaletle savaş için 30 binin üzerinde sınıf oluşturuldu. 1919'da sosyalizmin inşasını ilerletmek amacıyla ülkeyi dolaşarak konferanslar veren, filmler gösteren, gazete ve broşür yayınlayan Marksist bir grubun başındaydı. Bu görev müthiş yiyecek sıkıntısı ve iç savaş döneminde alınmıştı ve kolay bir iş değildi.

Lenin'in ölümünün ardından Krupskaya, **Lenin'den Anılar** adıyla Lenin'in yaşa-

mının paha biçilmez öyküsünü yazdı. Kuşkusuz O büyük bir Parti işçisi ve eğitim teorisi alanında bir liderdi, fakat Lenin, hatta Stalin gibi çok yönlü Marksist teorisyen değildi.

Troçki-Zinovyev muhalefeti

Lenin'in ölümünden sonra Krupskaya, "Yeni Muhalefet" olarak bilinen, Bolşevik Parti içindeki bir hizbe katıldı. Bu gruba önderlik eden Troçki'yi (Lenin'in birçok ideolojik muharebede mücadele ettiği Menşevik). Aslında Troçki, Ekim Devriminden hemen birkaç hafta önce Bolşeviklere katılmıştı.

Bu grubun liderliğinde aynı zamanda Zinovyev ve Kamanev de vardı. Bu ikisi, Ekim'de sosyalist bir ayaklanmaya karşı oy kullanan ve silahlı ayaklanmanın planlanan tarihini açıklayan, uzun zamandır Bolşevik Parti üye-

leriydi. Bu hainliğin sonucu olarak ayaklanma, yenilgiyi önlemek için ertelenmişti. Lenin, onların Merkez Komite kararına ihanet ettiklerini açıkladı ve Zinovyev ve Kamanev'in Partiden ihraç edilmesini istedi.

Muhalefet grubunun, Krupskaya'nın saflarında olmasından politik bazı çıkarları vardı ve Aralık 1925'teki 14. Parti Kongresinde tek ülkede sosyalizmin inşasının mümkün olduğunu reddeden ve Partinin sanayileşme planlarına karşı çıkan bir doküman sundular. Oysa Lenin yıllar önce Avrupalı devrimciler Rusya'daki devrimi takip etmedikleri durumda sosyalizmin tek ülkede inşa edilmesi gerektiğini yazmıştı. (Bkn. Lenin 1915, Avrupa Birleşik Devletleri Sloganı)

Stalin, Lenin'in SSCB'de sosyalizm inşası programını yaşama geçirdi ve sanayileşme ve kolektivizasyon kam-

panyalarını başlattı. Stalin yıkıcı konumdaki Yeni Muhalefete karşı azimle durdu. Stalin Parti üyelerinin çoğunluğunun desteğini kazandı ve Yeni Muhalefet çizgisi güçlü bir şekilde reddedildi.

Lenin, devrimci politikalarının devamı amacıyla Merkez Komite'ye birçok üyesini karakterize eden bir yazı yazdı. Önder üyeler arasında hoşgörüyle karşılanırsa da, Stalin'e yönelik temel eleştirisi, onun Genel Sekreterlik görevi için çok kaba olduğu yönündeydi. Bununla birlikte, Troçki de uzun bir Menşevik geçmişe sahipti. Lenin'in ölümünden bir süre sonra Krupskaya Buharin'i destekleme eğilimine girdi fakat Stalin'in politikalarının doğruluğunu görerek, Muhalefet'i terk etti ve bundan sonra Stalin'in politikalarını ciddi olarak savundu.

16 Ekim 1926'da, Kongredeki korkunç yenilgiyle ve komünist işçilerin uyarısıyla karşılaşan muhalefet liderleri geri çekildiler ve hatalarını itiraf eden ve hizipçilikten vazgeçtikleri sözünü veren bir demeç gönderdiler. Bu açıklamadan kısa bir süre sonra Krupskaya Muhalefet Grubunu terk etti ve onun karşı devrimci karakterini görerek Troçkizm düşmanı oldu.

Heykeller değil, okullar

Krupskaya, yaşamının geri kalan kısmında Bolşevik Parti içinde birçok lider konumları üslendi ve çocuk ihmal ile savaştan ve okul öncesi eğitimi geliştiren kampanyalar yaşama geçirdi. Konferanslar vererek, maka-

leler yazarak, fabrika toplantılarında ve konferanslarda konuşmalar yaparak yorulmaksızın çalıştı. Uluslararası hareket içinde de rol oynadı ve Komünist Enternasyonal'in dört kongresinde delegydi.

Krupskaya, kocası için heykeller ve anıtlar yapılmasına karşı çıktı ve onun ölümünden sonra işçilere ve köylülere bir çağrısında şunları yazdı:

“Vladimir İlyiç (Lenin) adını onurlandırmak istiyorsanız, ana okulları, çocuk yuvaları, çocuk evleri, okullar, kütüphaneler, klinikler, hastaneler, güçsüzler yurtları örgütleyin; tüm bunların üzerinde onun talimatlarını pratiğe geçirin.”
(1)

Krupskaya işte bunu yaptı. Yaklaşık 50 yıl boyunca, ölümüne kadar, kendini sosyalizm davasına adadı.

Dipnot

(1) A. Rothstein, Lenin'den Anılar Giriş, sayfa 13, 1970

ROSA LUXEMBURG (1870-1919)

“Kartallar bazen tavuklardan daha alçaktan uçabilir, fakat tavuklar asla kartalların yüksekliğine ulaşamaz... O, hatalarına karşın bir kartaldı -ve bizim için hep öyle kalacak.”
(Lenin)

Rosa Luxemburg bir kartaldı. Bugüne kadar, bu yüz yılın en iyi tanınan ve en saygıdeğer kadın devrimcisi olarak kaldı. Onun gözalıcı yaşamı kendisi gibi bir devrimci önder olan Karl Liebknecht ile birlikte, aynı zamanda Alman Sosyal Demokrat Partisinin de başkanı olan Freidrich Ebert'in liderliğindeki Sosyal Demokrat Hükümetin emriyle askerler tarafından tutuklandığı 1919 yılında 49 yaşındayken sona erdi. Rosa ve Karl polis hücrelerinde öldürüldüler. Rosa, Subay Korps'un bir grup askeri tarafından vahşice dövüldü, ardından başından vurularak öldürüldü ve cesedi bir kanala atıldı.

1870 yılında Born'da doğan Rosa, orta halli bir Yahudi ailesinin beş çocuğunun en küçüğüydü. O zamanlar Rus Emperyalizmine bağlı topraklar olan Polonya'nın başkenti Varşova'da büyüdü. Polonya'da, Çarlık otokrasisi tarafından kışkırtılan ve yoksulluk, cahillik ve ulusal şovenizmle desteklenen antisemitizm yaygındı. “Pogrom” denilen Yahudi katliamları yaygındı. Bunlar, Çarın siyasi polisi, Kara Yüzler tarafından örgütleniyordu.

19 yaşında Rosa, İsviçre'ye taşındı ve Zürih Üniversitesinde doğa bilimleri, ekonomi, felsefe ve hukuk okudu. Bu kent, birçok dev-

rimci eğilimi temsil eden mülteci ve göçmenle doluydu, Rosa bir Marksist olarak gelişti ve 1892'de ortağı Jogiches ile birlikte, Polonya Krallığı Sosyal Demokrasi adında bir parti kurdu ve yine kendisinin baş editörlüğünü ve yazarlığını yaptığı **İşçi Davası** adlı yayın organını çıkardı.

Yükselen şöhret

Rosa, 1897'de hukuk ve siyaset bilimi üzerine Zürih Üniversitesinden doktora kazandı ve ardından işçi hareketi içinde kısa sürede coşkulu bir konuşmacı olarak tanındığı Berlin'e taşındı. O kısa zamanda, Alman Marksist hareketi içindeki önemli şahsiyetlerle yan yana çalışıyor ve ideolojik tartışmalar sayesinde uluslararası bir ün kazanıyordu. Alman işçileri ona **“Bizim Rosa”** diyordu.

Rosa'nın yaşamı çok enternasyonal bir karakteri sahipti; Polonya Sosyal Demokrat Komünist Parti'yi kurmuştu; Alman Sosyal Demokrat Parti'ye katıldı ve daha sonra 1905 Devrimi sırasında Rusya'daydı. Bu ayaklanma başarıya ulaşmasa da onun devrimci aşkı büyük bir şekilde canlandırdı. Fakat Alman Sosyal Demokrat Parti oportünizmle delik deşik edilmişti. Geniş bir üye sayısı ve parlamentoda birçok temsilcisi mevcuttu, fakat önderliğin çoğunluğu, seçimlerde koltuk kazanmayı diğer mücadele biçimlerinin önüne koyuyordu. Marks ve Engels bu eğilimi “parlamento kretinizmi” olarak damgalamıştı.

1914'te 1. Dünya Savaşı-

nın patlak vermesiyle kesin ayrışma geldi. Sosyal Demokrat partilerin uluslararası konferansı 1912’de gerçekleştirildi ve tüm Marksistlerin emperyalist savaşa karşı çıkma ve onu kendi egemen sınıflarına karşı devrimci savaşa çevirme görevini deklar etti. Bolşevik Parti, bu görevi yerine getiren tek partiydi; bunun yanında Alman Partisi emperyalist savaşında Hükümeti destekledi. Karşı çıkanlar yalnızca Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht’ti. Parlamentodaki Sosyal Demokratların çoğunluğu savaş kredilerine onay verdi.

“Kokan ceset”

Alman Partisinin ihanetinin ardından Rosa “4 Ağustos 1914’ten itibaren, Alman Sosyal Demokrasisi kokan bir cesettir” diye ilan etti. Lenin’in de dikkat çektiği gibi, bu demeç **“Rosa Luxemburg adını uluslararası emekçi hareketi tarihinde en ünlü isim yaptı.”**

Doğru fikirler için, sosyalist devrime başarılı bir önderlik yapabilecek teori için mücadele 20. yüzyılın ilk on

yıllarında güçlü bir şekilde ortaya çıktı. Rosa da bu ideolojik mücadelelerde aktifti. İkinci (sosyalist) Enternasyonal’in uluslararası konferanslarında, Kongre’deki devrimci sol kanadı temsil eden Lenin ve Rus delegelerle ittifak yaptı.

Rosa üzerine sayısız biyografilerden hiçbiri bir Marksist-Leninist tarafından kaleme alınmamıştır, ve bu yüzden onun teorik sağlamlığı ve uyanıklığını tam olarak değer biçecek bir pozisyona sahip değildir.

Ulusal sorun tartışması

Özel bir ideolojik hesaplaşma da ulusal sorunla ilgiliydi. Önceleri Rosa, SDKP’de Polonya’nın bağımsızlık için mücadelesine karşı olmak olarak ifade edilen ulusal sorun üzerine bakış açısı geliştirdi. Rosa aslında Polonya’nın bağımsızlığını “ütopya” olarak adlandırdı. Ulusal sorun üzerine, uzun yıllar, Rosa, Lenin ve Bolşeviklerle dikkat çekici bir biçimde ayrıldı.

Lenin Bolşeviklerin bu konudaki bakış açısını şu şekilde özetledi:

“Bütün ulusların ayrılma hakkını tanımak; her somut ayrılma sorununu, her türlü eşitsizliği, her türlü ayrıcalığı, her türlü istisnacılığı ortadan kaldırma açısından değerlendirmek.”

Rosa ise **“Junius”** takma adıyla yazdığı broşürde şunları öne sürüyordu:

“Ulusal savaşlar, bu dizginsiz emperyalizm çağında artık olası değildir. Ulusal çıkarlar, işçi sınıfını, öldürücü düşmanı emperyalizmin hizmetine sokmak için, aldatma aracı olarak işlev görmekten başka şeye yaramamaktadır.”

Rosa’ya göre ulusal savaşlar, otomatik olarak emperyalist savaşlara dönüşebilirdi.

Lenin “Bu iddianın yanlışlığı ortadadır” diyor ve ekliyordu “Ulusal bir savaş emperyalist bir savaş dönüşebileceği gibi, tersi de doğrudur.”

“Emperyalit bir savaşla ulusal savaş arasındaki farkı, biri ötekine dönüşebilir diye önemsememek, ancak bir safsatıcıya (sofist) yaraşır.”

Ulusal savaşlar olasıydı ve hala da öyledir; bu noktada Rosa açıkça hatalıydı. Lenin bunun kesinliğini Junius Broşürü’nde (1916) işaret etti ve birçok gerici ve ilerici ulusal savaş örnekleri gösterdi. O, geleceğin ilerici ulusal kurtuluş savaşları getirebileceğini açıkça görmüştü ve şunları ifade etti: “Emperyalist çağda sömürge ve yarı sömürgelerde ulusal savaşlar yalnızca olası değil, aynı zamanda kaçınılmazdır.”

Diğer tüm konular gibi, Lenin, ulusal sorun meselesine de tüm yanlarıyla baktı ve

her durumu kendi özel tarihi, sosyal ve ekonomik koşulları içerisinde araştırdı. Kabul etmek gerekir ki, Rosa bu standardı oldukça kısa kesmiştir; ulusal sorun üzerine iddiaları da bunu göstermektedir.

Onun başka hataları da vardı -tarih Alman Sosyal Demokrat Parti içinde oportünizmden böylesi bir ayrışma gerekli olduğunu kesin bir şekilde kanıtladığında; Bolşevikleri Menşeviklerle birleştirmek için harcadığı uzun çaba gibi. Bu kusurlara karşın o her zaman proletarya enternasyonalizmi tavrını göstermeyi amaçladı ve ölümünden kısa bir süre önce bakış açısını yeniden gözden geçirerek hatalarının çoğunu düzeltti.

Rosa, birçok kez tutuklandı ve yıllarını Almanya'da hapishanede geçirdi. 1918'in çoğunluğu ve ölümünden önceki yılları sadece kısıtlı insanla yazışmasına izin verildiği izolasyon hücresinde geçti.

Alman Devrimi Yükseliyor

Almanya'da Kiel Kanalındaki Alman gemilerindeki bir donanma isyanının öncülük ettiği yeni bir devrimci akım yükseliyordu. Denizciler Sovyetler oluşturdu ancak Rusya'da Ekim Devriminde Lenin ve Bolşevikler tarafından verilen taktik deneyim ve önderlikten yoksundu. 9 Kasım 1918'de yüz binlerce Berlinli işçi fabrikalardan döküldü, Kral 2. Wilhelm ülkeden kaçtı, Almanya bir Cumhuriyet oldu; fabrika ve kırsalalarda işçi ve asker konseyleri kuruldu ve hükümet daireleri işçiler tarafından ele geçirildi. Hapishaneler hücu-

ma uğradı ve aralarında Rosa'nın da bulunduğu binlerce tutsak serbest bırakıldı.

Rosa derhal tüm enerjisini devrimci harekete akıttı. İki yıl önce O ve Karl Liebknecht Almanya'nın tek devrimci örgütü Spartakistleri kurmuşlardı. Çürümüş Sosyal Demokrat Parti'nin işbirliğiyle karşı-devrimciler üstünlüğü ele geçirdi ve Ocak 1919'da devrim bastırıldı. 15 Ocak 1919'da Karl Liebknecht ve Rosa tutuklandı ve katledildi. Alman Sosyal Demokrat Partinin cinayetleri suç ortaklığı tüm dünya devrimci işçilerine yönelik bir saldırıydı. "Yeni Zelanda'da, tanınmış işçi sınıfı lideri daha sonra İşçi Partisi üyesi olan Alex Galbraith, İşçi Partisi Ulusal Temsilcisine gitti ve Alman Sosyal Demokrat Partisine, cinayeti tüm ülkelerin işçilerine karşı işlenen bir suç olarak kınayan bir telgraf gönderilmesi çağrısı yaptı. Temsilcilik, parmağını dahi kıpırdatmayı reddetti." Alex Galbraith için Yeni Zelanda'nın Sosyal Demokrat Partisi eşiti olan İşçi Partisinin sermaye sınıfının bir aracı olduğu açıktı. Derhal bu partiyi terk etti ve Yeni Zelanda Komünist Partisinin kurucu üyesi oldu.

Karşı devrimci hareket için Karl ve Rosa'nın öldürülmesi bir kutlama nedeniydi. Çünkü bu iki insan Alman devriminin prensipli liderleriydi. Dünya sosyalist hareketine yiğit ve uzlaşmaz adanmışlığı Ona tüm dünya devrimci ve ilericilerinin saygısını kazandırdı. O her zaman gerçek bir kahraman bir kadın olarak hatırlanmaktadır.

ALEXANDRA KOLLONTAI (1872-1952)

Tarih boyunca devrimler kadın işçilerin katılımına itimat etmiştir, en büyük devrim de -Rusya'daki Ekim 1917 sosyalist devrimi- bu anlamda bir istisna değildi. Bu devrimde kadınlar yalnızca katılmakla kalmadılar, fakat önder roller de oynadılar. Bunların en tanınmışısı Alexandra Kollontai idi. Daha çok cinsiyet eşitliğini geliştirme çalışmaları bilinse de, Kollontai aynı zamanda 1923'te dünyanın ilk kadın büyükelçisi olma payesine de sahipti.

Marksizme yaklaşma

Kollontai, St. Petersburg'da burjuva liberal düşüncelere sahip bir generalin kızı olarak doğdu. Ailesi, kızlarının iyi bir eğitim görmesini ve rahat ve fırsatlarla dolu orta sınıf yaşamından zevk almasını istiyordu. Fakat Kollontai, orta sınıfın, çevresindeki halkın yoksulluğuna ve acılarına karşı kör olma yeteneğine sahip değildi ve erken yaşlarda Rusya'da güç kazanan Marksist

devrimci harekete ilgisi geliştirdi.

Kollontai 1893'te evlendi ve bir oğlu oldu, fakat kocası onun komünist anlayışını paylaşmıyordu ve evliliği 6 yıl sonra sona erdi. Kollontai'nin devrimci bir aktivist olma isteği ile entelektüelliği mahkum ettiği dönem kendiliğinden bir burjuva demokratik devrim olan 1905'ti. Her ne kadar 1905 Devrimi bastırıldıysa da, daha sonraki 1917 Devrimi için bir prova olarak işlev gördü.

Kollontai'nin Menşevik yılları

Kollontai 1906'da Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin (RSDİP) Menşevik fraksiyonuna katıldı. RSDİP 1903'te iki fraksiyona ayrılmıştı: Lenin'in önderlik ettiği **Bolşevikler** ve Markov'un önderlik ettiği **Menşevikler**. Bolşevikler, Parti'yi, üyelerinin Parti'ye örgütlerinin biri tarafından kabul edilmesinin zorunlu olduğu ve Parti disiplinini kabul ettiği örgütlü bir müfreze olarak görüyorlardı. Bu örgütlü, militan bir partiydi. Ve başka hiçbir çeşit parti, sosyalist devrime önderlik etmeye uygun değildi. Menşevikler üyeliğin herkese açık olmasını ve illegality ile baş edemeyecek disiplinsiz ve donanımsız şekilsiz bir parti yaratmayı istiyorlardı.

Kollontai, içinde çalışma yapmak için Çarlık Duması'na (parlamento) taktik destek veren Menşeviklere katıldı. Bolşevikler bu noktada Duma'yı boykot etmişler, Lenin bu hatayı görmüş ve derhal düzeltmişti. Kollontai,

bununla birlikte 1. Dünya Savaşına kadar, yaşamını Rusya dışında geçirerek Menşevik fraksiyonunun üyesi olarak kaldı. 1914 Savaşı, emperyalist devletler arasında dünyanın ve nüfus alanlarının yeniden bölüşüm için yapılan bir savaştı. Emperyalistlerin hepsi gizli savaşı için hazırlanıyorlardı ve savaş patlak verdiğinde her hükümet, kendi ülkelerini savunmak için savaştığını deklare etti. Rus burjuvazisi de yeni pazarlar ele geçirmek; savaş kontratlarından yüksek kârlar elde etmek ve aynı zamanda gelişen devrimci hareketi bastırmak amacıyla savaşa girdi. 1. Dünya Savaşının içindeki diğer ülkelerin burjuvazileri de aynı amaçlarla harekete geçmişlerdi.

"Emperyalist Savaşı İç Savaşı Çevir"

Bolşevikler, savaşın emperyalist bir savaş olduğunu ilan ettiler ve kendi emperyalist hükümetlerinin yenilgisi için bu savaşı devrimci iç savaşa çevirme çağrısı yaptılar. Menşevikler ise, tam aksine, savaşa karşı harekete geçmediler ve emperyalist savaşı bir iç savaşa çevirmeye karşı durdular. Kollontai, Lenin'in **Savaş Tezleri** adlı broşüründe açıkladığı duruşlarını düzeltmeleri karşısında ikna olarak 1915'te Bolşeviklere katıldı.

Bu süreçte Kollontai İsveç'te sürgündeydi ve savaş karşıtı çalışmada aktifti. Toplantılarda konuşuyor, Lenin'in Tezlerini tercüme ediyor ve sol-sosyalist yayınlar için makaleler yazıyordu. Bu

faaliyetler, onun tutuklanmasıyla sonuçlandı ve Kollontai İsveç'ten sınır dışı edilmeden önceki haftaları tek başına tecritte hapishanede geçirdi.

Avrupa'dan ABD'ye Geçiş

Savaş sırasında Kollontai, Lenin'le sıkı bağlarını koruyarak birçok Avrupa ülkesinde ve ABD'de anti-militarist propaganda yürüttü. Onun ABD'deki konuşma turu 4,5 ay sürdü; bu süre içinde 4 ayı dilde 123 konuşma yaptı: İngilizce, Rusça, Almanca ve Fransızca (Kollontai 11 dil konuşabiliyordu).

Bu ABD'deki tur çok canlıydı ve çoğu günler uzun tren yolculuklarını da içeriyordu. Los Angeles'teyken Kollontai, işçi sınıfının kahramanı ve Dünya Sanayi İşçileri adlı devrimci sendikasının üyesi Joe Hill'in ölümünü protesto eden aç görüşümlü solgun yüzlü işçilerin büyük protesto gösterisiyle karşılaştı. Joe Hill ikiyüzlü bir şekilde cinayetle suçlanmış ve Nevada yetkilileri tarafından idam edilmişti.

Tüm bu yoğunluğa karşın Kollontai, ABD'den ayrılmadan önce sosyalist yayınlar için 5 makale ve 8 Mart Uluslararası Kadınlar Günü için bir broşür yazmaya zaman bulabildi.

Kollontai Norveç'e döndü ve Lenin'in editörlüğünü yaptığı ve 1916'da basılan **Savaş Kimin İçin Gerekli-dir?** broşürünü tamamladı. Broşür askerler için, emperyalist savaşların doğasının gerçek yüzünü ve büyük asker kitlelerinin kapitalistler tarafından nasıl sömürüldüğünü göstermek için yazıl-

mişti. Askerleri yabancı askerlerle kardeşleşmeye çağırıyordu.

Broşür askerler arasında hemen etkili oldu ve çevirisi yapılarak yurtdışına gönderildi. Sonraki yıl Kollontai, Birleşik Devletlere döndü ve yeni bir Komünist Enternasyonal taahhüt eden 40 sosyalistten biri oldu. Eski İkinci Enternasyonal, içindeki partilerin savaş sırasında kendi burjuvazilerinin yanında tavır almasıyla toptan çürümüşlüğü ortaya çıkmıştı.

“Barış, ekmek ve toprak”

Rusya’da ise devrimci durum geliyordu. 7 Mart’ta (eski Rus takvimine göre 18 Şubat) işçiler St Petersburg’da Putilov silah depolarını işgal ettiğinde şehrin kadınları da büyük gösterilerle sokaklarda yerini aldı. Bunun ardından gelen günler daha çok grev ve gösteri getirdi. Burjuva Demokratik Şubat Devrimi Çarlık otokrasisini kaldırıp attı ve Geçici Hükümet kuruldu. İşçi ve köylüler “barış, ekmek ve özgürlük” talep ediyorlardı, ancak bu talepler Ekim Sosyalist Devrimine kadar karşılanmadı.

Kollontai yolunu Rusya’ya çevirdi ve Petrograd (St Petersburg) Sovyeti İdare Heyetinin üyesi olarak hizmet verdi. İşçi, asker ve köylülerin konseyleri olan Sovyetler 1905 Devrimi sırasında filizlenmişti ve Ekim sosyalist devrimi öncesindeki periyotta güç kazandı.

Kollontai Sovyetler 1. Kongresinde Bolşevikleri temsil etti. Askerler ve denizciler arasında aktif bir ajita-

tördü. Rusya boyunca yolculuk yaparak işçi ve askerlere konuşma yaptı ve ülkeyi emperyalist savaşa taşıyan Geçici Hükümeti desteklemeyen Bolşevik politikasını yaydı. Bu süreçte Kollontai, cesur duruşuyla ünlü bir Karadeniz Filosu askeri olan Pavel Dybenko ile tanıştı. Dybenko yoksul bir köylü ailesinden geliyordu ve genç yaşlarda Bolşevik olmuştu. O ve Kollontai 5 yıl süren bir ilişkiye başladılar, dostlukları ise daha uzun yıllar sürdü.

Rus kitleleri Geçici Hükümet konusunda bilinç bulanıklığını atıyorlardı. Zira Hükümet savaşta yer almayı sürdürüyor ve işçilerin koşullarının düzeltilmesini reddediyordu. Her gün daha fazla işçi ve asker savaşın sona erdirilmesini isteyen bir programa sahip olan Bolşeviklere katılıyordu.

Öne çıkmış bir Bolşevik olarak Kollontai, Geçici Hükümet tarafından tutuklandı ve hemen hemen iki ay boyunca tecritte kaldı. Onun tehlikeli boyutta yüksek tansiyon ve çarpıntısı vardı. Ancak yüzü ve bacakları yataktan kalkamayacak kadar şiştiğinde doktora görünmesine izin veriliyordu. O hapishanedeyken işçi ve askerlerden paketler ve selamlar alıyordu ve Maxim Gorki ve Leonid Krasin’in çabalarıyla sonunda kefaletle serbest bırakıldı.

Ekim silahlı ayaklanması

Sadece birkaç ay geçti ve Ekim Sosyalist Devrimi patlak verdi. Kollontai Petrograd’da Ekim silahlı ayaklanmasının hazırlığında ve yaşama geçirilmesinde yakından

yer aldı. Bolşevik Merkez Komitesinin ayaklanmayı başlatmayı karar aldığı 10 Ekim’deki oturumuna katıldı. İktidar Sovyetlere geçmişti; Sovyetler kitle demokrasisinin ifade edilebileceği yeni bir hükümet biçimi haline gelmişti.

Kollontai’a Sosyal Refah Komiserliği görevi verilmişti ve kargaşa ve iç savaş döneminin zor döneminde yorulmaksızın çalıştı.

Kollontai Kadın Sorunu da işleyen birçok makale ve broşür yazdı, fakat onun çalışmalarının hepsi tam olarak Marksist bakış açısını taşııyordu. Tanınmış Alman devrimci Clara Zetkin ile bir konuşmasında Lenin, Kollontai’ın öne sürdüğü meşhur “su bardağı” teorisini defalarca eleştirdi. Bu teori, cinsel isteğin, susuzluğun giderilmesi gibi basitçe giderilmesi gerektiğini öne sürüyordu. Lenin için bu, sadece eski burjuva genelev alışkanlığının geliştirilmesiydi. Tüm bunların Komünistlerin anladığı biçimiyle özgür aşkla ortak bir yanı yoktu. Lenin “su bardağı” teorisini anti-Marksist bir teori olarak kabul etti:

“Kuşkusuz, susuzluk giderilmelidir. Fakat normal bir kişi, normal olarak hendeğe yatıp bir su oluğundan su içer mi? Yada kenarı birçok dudakla yağlanmış bir bardaktan?... Eleştirimin asla çileciliği beslemesini istemem. Bu, benim fikirlerimden çok uzaktır. Komünizm, diğer şeylerin yanında mükemmel bir aşk yaşamının önüne set çeken çileciliği değil, haz ve kuvvet getirmeli-

dir. Oysa bugün, bence, cinsel yaşam doygunluğu elde etmek ne haz ne de kuvvet sağlamaktadır.”

Kadınlar için tam yasal eşitlik kabul eden yeni düzenlemeler devrimden sadece birkaç hafta sonra yasalaştırıldı. Yeni sosyalist cumhuriyetin karşı karşıya olduğu asıl görev ise bu yasal hakları gerçekliğe çevirmektir.

“İşçi Muhalefeti”

1920’de Kollontai Rus Komünist Partisi (Bolşevik) Merkez Komitesi Kadın Seksiyonuna başkanlık etti ve bu zaman içinde “İşçi Muhalefeti”ne katıldı. İşçi Muhalefeti broşüründe Kollontai şunları yazıyordu:

“Ulusal ekonominin yönetiminin örgütlenmesi yetkisi, bütün cumhuriyetin ulusal ekonomisini yönlendirecek merkezi bir organı seçecek olan mesleki ve üretim birliklerinde bir araya gelmiş üreticilerin Panrus Kongresine aittir.”

Bu Parti karşıtı muhalefet, Sovyet gücünün son derece kırılğan olduğu, benzeri görülmemiş kriz ve iç savaş döneminde, işçi sendikalarının ekonomiyi yürütmesini istiyordu. Bu, sosyalizmin inşasında yaşamsal önemdeki Parti ve proletarya diktatörlüğünün (işçi sınıfı yönetiminin) önderlik rolünü yadsıma anlamına gelecekti.

Lenin’in işaret ettiği gibi “ekonomik cephenin dayattığı devasa görevler göz önüne alındığında, sendikal örgütler bu yeni dönemin şafağında son derece güçsüz bir durumda” idi. İşçi Muhalefeti sendikaları Partinin karşısına

koyarak sosyalizmin inşası gibi büyük ve kompleks bir görevi sendikalara yüklüyordu.

İşçi Muhalefeti’nin aynı zamanda bürokrasi konusunda da şikayetleri vardı. Lenin, bunları şu şekilde yanıtlamıştı:

“Biz, 1919’daki Programımızda bürokratik pratiklerin var olduğunu yazdık. Kim ki ortaya çıkar ve bürokratik uygulamaların durdurulmasını isterse o bir demagogdur. Bizler bürokrasi belasını yıllardır mücadele yürütüyoruz ve aksini düşünen kim olursa demagoji ve hile yapıyordur, çünkü bürokrasi belasını alt etmek yüzlerce önlem, toptan okuma-yazma, kültür ve İşçi ve Köylülerin denetimi faaliyetine katılım gerektirmektedir. Shlyapnikov (İşçi Muhalefeti sözcüsü) İşçi ve Sendika ve Sanayi Halk Komiserliği yaptı. Bürokratik uygulamalara son verdi mi? Kiselyov Tekstil Sanayisi Merkez Kurulundaydı. Bürokrasi belasına son verdi mi?”

Rus Komünist Partisi 10. Kongresi ezici çoğunlukla İşçi Muhalefeti’nin taleplerini reddetti ve hizip örgütlenmelerine son verilmesini istedi. 1922’nin sonunda Kollontai İşçi Muhalefetinden ayrıldı ve Norveç’e büyükelçi olarak gitti.

Büyük kazanımlar

İşçi Muhalefetinin yeni sosyalist devlete eleştirilerine karşın Kollontai, müthiş zor koşullar altında elde ettiği büyük kazanımların farkındaydı. 26 Ocak 1921’de arkadaşı Dora Montefiore’ye

yazdığı mektupta devrimden bu yana kazanımlar hakkında şunları söylüyordu:

“Sadece üç yıl! Her tarafta değişim öyle büyük ki, bazen yüzyıllar geçmiş gibi geliyor. Sadece Sovyetler üyesi olan kadınlara değil, yerel Sovyetlerde başkan olan kadınlara da sahibiz. Birçok kadının sosyal ve Devlet yaşamının tüm bölümlerinde, cephe komiser olarak faaliyet yürütüyor. Bu yıllarda cephe- de Siyasi Komiser olarak çalışmasında Kızıl Yıldız nişanı dahi alıyor. Bir Halk Komiseri ve yüzlerce Komünist kadınımlar çeşitli devlet bakanlıklarının başında yer alıyor; özellikle de Halk Sağlığı, Sosyal Refah, Halk Eğitimi ve Halk Beslenmesi Komiserliklerinde.

“Partimiz, işçi kadınlar arasında iyi işler yapıyor. Her yerel Parti komitesinde özel bir kadın seksiyonumuz var. Ben şimdi tüm çalışmanın başındayım. Çoğunluğu Parti üyesi olan komünist yaklaşık 400 bin örgütlü kadınımlar var. (Partide cinsel ayırım ve Partinin içinde özel kadın örgütü yok)”

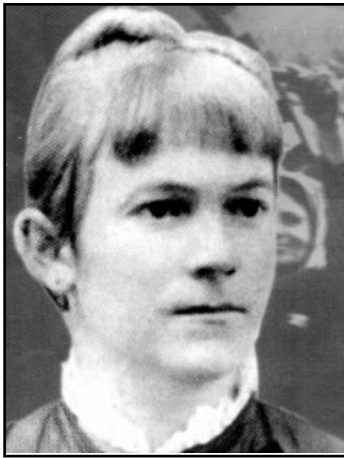
Kollontai’nın diplomatik görevleri arasında 1926’da Meksika’da, 1927’den 1930’a kadar Norveç’te ve 1930’dan 1945’e kadar büyük elçilik görevleri vardı.

1945’ten sonraki dönemde SSCB Dışişleri Bakanlığı danışmanlığı yaptı. Çoğunluğu kadınların devrimci hareketi ile ilgili sayısız makale, broşür ve çeşitli romanlar yazdı.

Kollontai’nın fevkalade zengin ve olaylı yaşamı 80. doğum gününden sadece on

gün önce bir kalp kriziyle sona erdi. 1933'te kadınlar arasındaki çalışmalar için, Lenin Nişanı ile 1942 ve 1945 yıllarında da diplomatik çalışmalar için İşçi Sınıfı Kızıl Sancağı ile ödüllendirildi. O Sovyetler Birliği ve yurtdışında sosyalizm davası için yaşamı boyunca yürüttüğü çalışmalarından kaynaklı büyük bir saygıya sahipti. O, yüzyılın kahraman kadınlardan biriydi.

CLARA ZETKİN (1857-1933)

Modern emperyalizm döneminde, uluslararası işçi sınıfının önemli liderlerinden biri de sosyalist kadın hareketinin kurucusu ve teorisyeni ve uluslararası kadın hareketi içinde öne çıkmış bir şahsiyet olan Clara Zetkin'di. Bu önemli devrimci 19. yüzyıl sonlarındaki hareketin önderlerinden Engels, Wilhelm Liebknecht ve August Bebel'e yakındı. Daha sonra Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht ile birlikte Almanya Komünist Partisi'nin kuruluşuna yardımcı oldu. Aynı şekilde Clara Bolşevik Partinin sağlam bir destekçisi idi ve kendisine

büyük değer veren Lenin'le güçlü bir birlikteliğe sahipti.

Clara Eissner, 1857'de Saksonya'da küçük bir dokümanacı köyünde doğdu. Ortaokuldan sınıfının birincisi olarak mezun olmasına karşın Clara, kadınların Alman üniversitelerine girişi yasak olduğundan üniversite öğrenimine devam edemedi. Ailesi, kadınların üniversiteye gitmesine izin veren ilerici bir iklimin olduğu İsviçre'ye göndermeyi başaramadı, bu yüzden Clara mürebbiye olarak işe başladı.

Yasal baskı

Clara'nın Marksizm'e ilgisi zaten gelişmişti ve 1878'de Alman Sosyal Demokrat Partisiyle yakın ilişkiye geçti; Oysa kadınların 1908'e kadar Almanya'da politik örgütlere katılmaları yasal olarak engellenmişti. Kadınlara aynı zamanda oy kullanma hakkı reddedilmişti ve yasal olarak evleninceye kadar babasının vasilğine tabiydiler. İkinci sınıf vatandaş olarak kadınların ev dışında çalışmaları için kocasının izni gerekiyordu ve evliliğe getirdikleri eşyaların kullanımını kocasına teslim etmek zorundaydı.

En çok sömürülenler, sınıfsal ve cinsel olarak çifte baskıyla karşı karşıya olan işçi kadınlardı. Fakat işçi sınıfı hareketi geliyor ve güç kazanıyordu. Bismarck ise bu hareketi 1878'den 1890'a kadar etkili olan Anti-Sosyalist Yasa ile ezmek istiyordu. Bu Yasanın yürürlüğe girmesiyle Sosyal Demokrat Parti yasaklandı ve Clara bir başka sürgün olan Ossip Zetkin ile

fiilen ilişki yaşadığı Paris'e sürgün gönderildi.

Sürgünde zor yıllar

Clara, o dönemde babaerkil evlilik yasalarına göre kaybedeceği Alman vatandaşlığını elinde tutmak için bekar olarak kalmayı seçti. Fakat Ossip Zetkin'in adını aldı ve ondan iki çocuğu oldu. Zetkin çifti on yıl sonra Ossip'in tüberkülozdan ölümüne kadar birlikte yaşadı. Sürgündeki yıllar yoksulluk ve zorluklarla doluydu; iş bulmak zordu ve Ossip'in hastalığı sırasında ve ölümünden sonra Clara ekmeği kazanan tek kişiydi. Bu deneyim, kapitalizmin sosyalizmle yer değiştirmesi gerektiği üzerine komünist bilincini daha da güçlendirdi.

Clara bir parti lideri ve kadın sorunu üzerine teorisyen olarak ün kazanıyordu. 1889'da Paris'te İkinci Enternasyonal'in Kuruluş Kongresinde kadın sorunu üzerine Avrupa işçi sınıfının ilk politik demecini dağıtmak için seçildi.

“O, kadının bağımsızlığını kazanıncaya kadar, işçi olarak sermayeye olduğu gibi, erkeğe köleliğinin devam edeceğini savundu. Proleter kadın erkekten ekonomik bağımsızlığını kazandığı zaman bile, sadece patronunu değiştirmiştir 'erkeğin köleliğinden işverenin kölesi haline gelmiştir'. Clara, sadece kapitalizmin yıkılması ve sosyalizmin zaferiyle, kadın cinsinin tam olarak özgürlüğüne kavuşmasının mümkün olacağını savundu. (Jane Slaughter ve Robert Kern)

Sonraki yıl Reichstag, Bismarck'ın Anti-Sosyalist Yasasını yenilemeyi reddetti ve Clara ve diğer sürgün Komünistler Almanya'ya dönebildi.

İşçi sınıfı kadınlarının hareketi

1892 ve 1916 yılları arasında kadınları komünist harekete katmanın aracı olan, kadınlar için haftalık parti yayını **Eşitlik**'i yayınladı. Konferanslar arasında kadın faaliyetleri için geçici bir merkez olarak işlev görecektir ve kadınlar tarafından yürütülecek ayrı bir kadın bürosunun oluşumunu sağlayarak, uluslararası kadın konferansları kurulmasına yardımcı oldu. Ve 1910'da Uluslararası Kadın Günü'nün ilan edilmesine aracılık yaptı.

Kadın hareketi için tüm çalışmalarında Clara, sosyalist devrimin gerekliliğini ve bu mücadelenin sınıfsal doğasını hep önde tuttu.

O, 1. Dünya Savaşında Alman emperyalist egemen sınıfından yana tavır koyan Alman Sosyal Demokrat Parti'nin sosyalist ilkelerine ihanetine muhalif olarak 1915'te oluşturulan Spartakist Partinin üyesiydi. Spartakistler, hareketin yenilenmesini savundu ve 30 Aralık 1918'de Alman Komünist Partisini kurdular. Sosyal Demokrat Partinin başkanı olan Friedrich Ebert'in başında bulunduğu Sosyal Demokrat Hükümetin talimatıyla liderleri Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht'in öldürülmesiyle Spartakistler kuruluşundan sadece iki hafta sonra ilk yenilgisini aldı. 1.

Dünya Savaşının patlak vermesiyle sosyal demokrasi, işçi sınıfına ihanetle eş anlamlı hale gelmişti.

Lenin'le konuşmalar

1920'de, Clara'nın Lenin'le Rusya ve Avrupa'daki kadınların durumu ve proleter hareketi ileri taşımak için gerekli görevleri ve kadınların eşitliği mücadelesi üzerine tartıştıkları ünlü konuşmaları var. Clara, bu renkli ve teşvik dolu konuşmaları Lenin'in Anıları başlıklı bir kitapta toplandı. Yeni Alman Komünist Partisi 3. Komünist Enternasyonal'e katıldı, güçlendi ve üyeleri Parlamantoya seçildi. Clara, 1920'den 1932'ye kadar sandalye sahibi olduğu Reichstag'ın en tanınmış Komünist üyeleri arasındaydı.

Bir dönemin sonu

Clara, Nazilerin iktidara geldiği dönemde 1933'te öldü. Nazilerin esas amacı komünist hareketin ezilmesi ve Komünist Partinin yıkılmasıydı. Bunda başarılı da oldu ve Alman Komünist Partisi 2. Dünya Savaşına kadar yeniden inşa edilemedi.

Clara'nın insanoğlunun kurtuluşu davasına adanmış yaşamı Almanya tarihinin en karanlık dönemine girdiğinde sona erdi. O, büyük devrimci hareketler döneminin büyük bir şahsiyetiydi. Zorluklarına ve tehlikelerine karşın uluslararası sosyalizm davasında asla tereddüte düşmedi. Tarihçiler ve bibliyografraflar tarafından da önemsenen Clara, İngilizce konuşulan dünyada, yaşamı ve bakış açısı üzerinde çalışılmaya

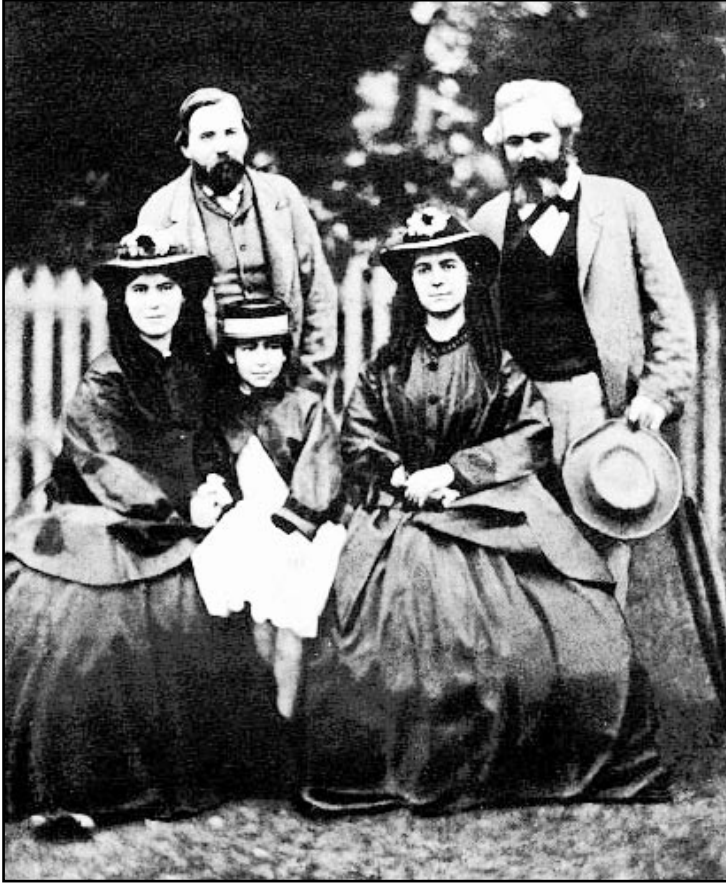
değer en kahraman kadınlardandı.

ELEANOR MARKS (1855-1898)

Eleanor Marks'ın radikal politik yaşam için doğduğu söylenebilir. Sosyalizm davası için adanmış bir savaşçı olarak bilinen Eleanor, bilimsel sosyalizmin kurucusu Karl Marks'ın en küçük kızıydı. Korkunç yoksulluklarına rağmen ailesi Eleanor Marks'ın mutlu bir çocukluk geçirmesini sağladı. Bu yaşam, müthiş hikaye anlatıcısı olan babasının anlattığı öykülerle zenginleşti. Onun birçok lakabı vardı, fakat yetişkinlik dönemine kadar süren en bilineni **Tussy** idi.

Eleanor, tüm çocuklarına Homeros ve Donkişot ve Arap Geceleri gibi birçok klasik öykü okuyan babası tarafından evde eğitimini gördü. Fakat ailenin büyük tutkusu Shakspeare idi ve Eleanor üç ya da dört yaşında tüm pasajlarını ezbere okuyabiliyordu.

Ezilmişliğin genç şampiyonu

Zeki ve erken gelişmiş bir çocuk olan Eleanor, 8 yaşında İrlanda Cumhuriyeti davasıyla ciddi olarak ilgiliydi. İrlanda hareketi ile tanışması babasının yaşam boyu arkadaşı ve bilimsel sosyalizmin kurucularından Frederick Engels sayesinde olmuştur. Engels'in eşi İrlandalıydı. Eleanor 15 yaşında, ezilen ulus davası üzerinde politik bilincini geliştirmişti.

Paris işçileri 1871'de iktidarı ele geçirdiğinde, Eleanor kız kardeşleriyle birlikte Fransa'ya gitti ve Paris Komünü için destek örgütlenmesine yardımcı oldu. Paris işçileri, Versailles orduları tarafından yenilgiye uğratılınca kadar iktidarı altı hafta ellerinde tuttular ve bu-

nu devlet baskısı dönemi takip etti. Eleanor ve kardeşleri, İspanya sınırını geçerek Fransa'dan kaçmak zorunda kaldılar. Yolda Fransız jandarmaları tarafından tutuklandılar, sorgulandılar ve bir gece hapisanede kaldılar. Marks'ın en büyük kızı Jenny (annesi ile aynı adı taşıyordu), bulunduğu takdirde New Caledonia'dan sınır dışı edilecekleri anlamına gelen, bir Komün liderinin mektubunu yok etmeyi başardı.

Londra'ya döndüklerinde Uluslararası İşçi Birliği'nin konferansına katıldılar. Gençliğine rağmen Eleanor sosyalist mücadele içinde inisiyatif almaya başlıyordu. Marks ve Engels'in yakın arkadaşı ve kendisi de önde gelen bir Alman Marksist olan Wilhelm Liebknecht Ulusla-

rarası İşçi Birliği içinde büyüdüğü yorumunu yaptı.

Uluslararası bağlantılar

Ailesi sayesinde Eleanor, erken yaşlarda arkadaşlığı olan Karl Kautsky (Kautsky 1. Dünya Savaşı öncesi dönemde önemli katkıları olmasına karşın daha sonra revizyonist oldu) gibi zamanın komünist hareketi içindeki önemli şahsiyetlerle tanıştı.

Tiyatro, Eleanor'un diğer tutkusuydu. Büyük piyes yazarlarının çalışmalarını teşvik eden ve basan edebi bir yapı olan Yeni Shakspeare Topluluğuna katıldı.

Her zaman parasızlık önemli bir problemdi ve Eleanor 26 yaşında fiziksel ve zihni bitkinlik yüzünden hastalandı. Haftalarca çok az yemek yedi ve uykusuzluk nöbetleri çekti. Bu sorun, yaşamın basıncıyla çeşitli zamanlarda kendini tekrarlayan bir hastalıktı. 1880'li yılların başları Eleanor için hiç de mutlu geçmedi. 1881'de annesi Jenny Marks, yıllarca süren hastalığının ardından karaciğer kanserinden yaşamını yitirdi. Sadece birkaç yıl sonra Eleanor'un kız kardeşi Jenny Longuet tüberkülozdan öldü. Yıllardır sağlık problemleri çeken Marks, iki ay sonra, eşinden sadece 15 ay daha uzun yaşayarak öldü.

Tiyatro ve Aveling

Annesinin ölümünden kısa bir süre sonra Eleanor, bağımsız bir yaşam kurma kararıyla oyunculuk sınıfına girdi. Bu süreçte coşkulu bir Shakspeare öğrencisi, oyun yazarı, yapımcı ve aktör olan **Dr Edward Aveling** ile ta-

nıştı. Aveling militan ateist hareket içinde aktifti ve Eleanor'un etkisiyle ilgisini sosyalizme çevirdi. Aveling evliydi fakat eşinden ayrı yaşıyordu ve kısa bir zaman sonra ilişkilerine yasal bir statü vermeksizin birlikte yaşamaya başladılar. Bu ilişki o dönemde uygun görülen bir biçim değildi. Ancak Eleanor bu önyargıları önemsemedi.

Eleanor ve Aveling 1884'te Sosyalist Ligi kurduklar ve aylık bir gazete olan Commonweal'i (Toplum Yararı) çıkardılar. Onlar aynı zamanda sosyalist eğitim sınıflarında ve tiyatro oyunu gösterilerinde de aktiflerdi. Commonweal'de Eleanor, kadın sorunu da dahil birçok konuda makaleler yazdı. Bebel'in Geçmişte, Günümüzde ve Gelecekte Kadın kitabını yenileştirdi ve Aveling ile birlikte Kadın Sorunu broşürünü bastı.

1886'da Eleanor, Aveling ve Wilhelm Liebknecht bir konuşma turu için Amerika'yı dolaştı. Bu, Amerikan işçi sınıfı hareketinin 8 saatlik işgünü için şiddetli bir mücadele yürüttüğü yıldır. Tur oldukça başarılı geçti ve ABD'nin geniş bir bölgesini kapsadı.

Aveling birçok yönden çok yetenekli bir aktivistti fakat karakteri oldukça olumsuzdu. Birçok insan tarafından sevilmiyordu, zevklerinde savurgan ve kadın düşkünüydü. Bununla birlikte Kapital'in İngilizce'ye çevrilmesindeki yardımlarında önemli bir katkısı vardı.

Eleanor ve Aveling bağımsız bir işçi sınıfı partisinin oluşturulmasına ihtiyaç

olduğuna inanıyorlardı fakat bunu yapmayı başaramadılar. Sosyalist Lig ise Anarşistler tarafından ele geçirilmişti. Günbegün tiyatroya yüzlerini döndüler fakat bu alanda da tam olarak başarılı olamadılar. Eleanor Flaubert'in Madam Bovary ve İbsen'in birçok oyunu gibi edebi eserlerin tercümelerini yaptı.

Eleanor ne zaman ki kendini tamamen sınıf mücadelesine adadı, en büyük başarıları da burada kazandı. Eleanor, 1 Mayıs'ın Uluslararası İşçi Günü olmasında aracı oldu ve İngiltere'de 300 bin işçinin katıldığı ilk 1 Mayıs kutlamalarının örgütlenmesinde önemli bir rol oynadı.

Yeni sendikacılık ve 8 saatlik işgünü

1890'lar İngiltere'de Eleanor'un en önde olduğu "Yeni Sendikacılık" dönemine girdi. Bu dönem, sendikaların şimdiye kadar önemsenmeyen vasıfsız işçilere doğru genişlemesiyle karakterize olmuştu. Eleanor, Doğalgaz İşçilerinin grevlerinin desteklenmesinde aktifti ve sendikanın kadın bölümünden delege olarak sendika konseyine katıldı, konsey üyeleri tarafından "Annemiz" olarak tanınması etkileyiciydi. Bu sürecin büyük çoğunluğu 8 saatlik işgününün sağlanması ve korunması mücadelesi üzerine kuruluydu.

5 Ağustos 1895'te Engels yaşamını yitirdi. O, Eleanor ve Aveling ile birlikte yakından çalışmış ve Marks'ın ölümünden beri çiftin paha biçilmez politik rehberleri olmuştu. Engels'in Eleanor için miras bıraktığı para

onun bir süre maddi konuları bir yana bırakmasını sağladı. Fakat bu süre ne yazık ki çok kısa sürdü. Aveling en zor yollarda gelirlerinin büyük kısmını çarçur etti. İlk eşinin ölümünün üzerinden 5 yıl geçmişti ve 14 yıldır Eleanor ile evli olmasına karşın Aveling gizlice bir başka kadınla evlendi. Aveling Eleanor'un geliriyle çifte evlilik yaşıyordu. Eleanor 31 Mart 1898'de bunu keşfettiğinde kloroform ve zehir içerek kendi yaşamına son verdi.

Eleanor'un trajik ölümü

Eleanor'un cenaze töreninde acılı geniş bir kitle katıldı. Birçok Sosyalist örgütten, tabutunun çevresine konulan çelenk gönderildi. Kız kardeşi üzüntüden mahvolmuştu ve Aveling "gözleri tek kuru kişiydi ve sözlerinde ve hareketlerinde yapmacıktı". Eleanor'un işçi sınıfı içinde saygınlığı ve etkisi çok açıktı. Doğalgaz İşçileri Sendikasının kurucusu ve lideri Will Thorne'un Eleanor'un işçi sınıfına adanmış yaşamını ve sendikaya yaptığı katkıları ve dostluklarını anlatırken kontrolünü kaybederek ağlaması bunun göstergesiydi.

O eğer ölmeseydi, Marksizmi geliştirecek katkılar yapabiliirdi. Babasına çok benzeyen Eleanor, için Marks "Jenny bana en çok benzeyen kızım, fakat Tussy... ben'im" diyordu. Onun trajik ölümü İngiltere ve uluslararası hareket açısından büyük bir kayıptı.

* Yeni Zelanda İşçi Partisi tarafından 1997 Haziran'ında yayınlandı.

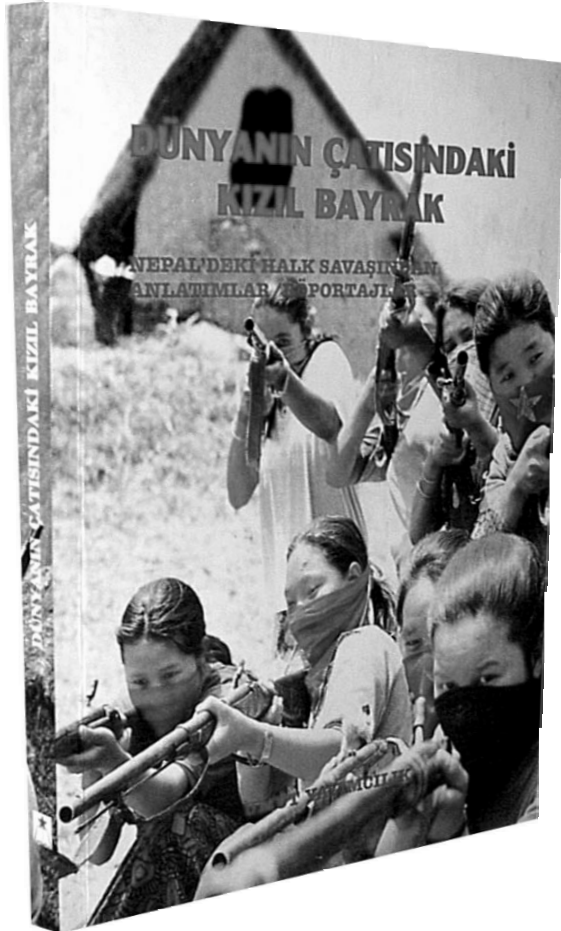
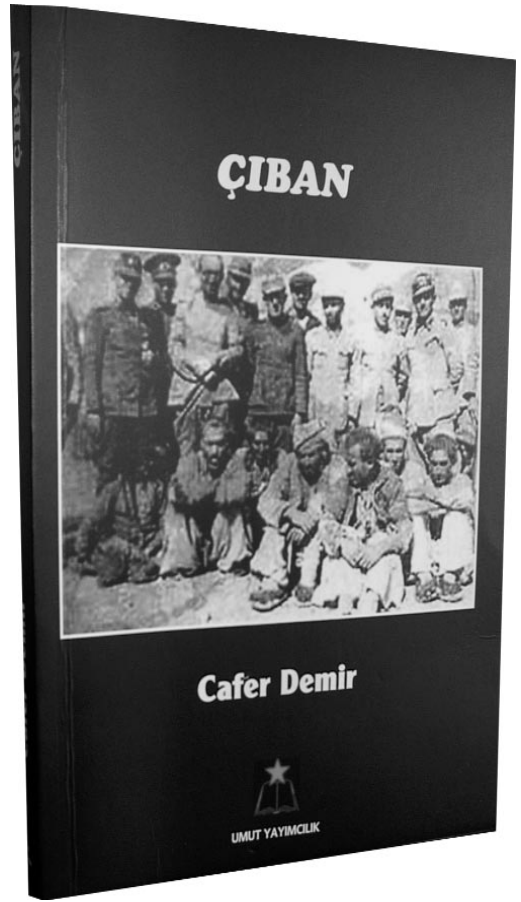
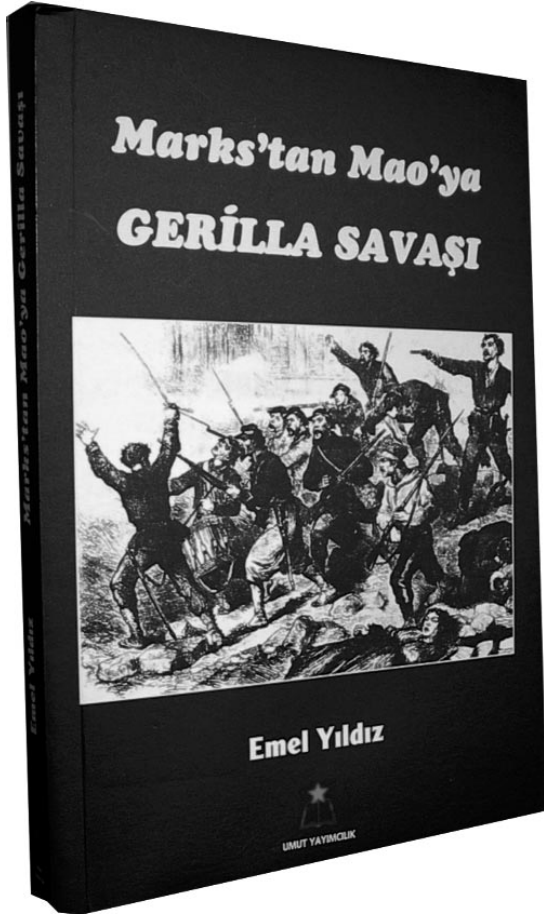
Halkların
Uluslararası
Mücadele
Bülteni

3 Ayda Bir Bülten * Adana - Eylül 2004 * Sayı 3 * Yıllık 4.000.000

Emperyalizm ve NATO'ya
GEÇİT YOK

NO PASSARAN

✓ **Dünyanın Çatısındaki Kızıl Bayrak;** NKP(M)'nin yürüttüğü Halk Savaşı'nın canlı tanıklığına dayanan bir çalışmanın ürünü olan bu kitap, Nepal'de yürütülen Halk Savaşı'nın Türkiye kamuoyuna duyurulması ve dünyanın çatısında yaşanan bu altüst oluşun hak ettiği biçimde değerlendirilmesi açısından yararlı olacaktır.

✓ **Marks'tan Mao'ya Gerilla Savaşı;** Ülkemizde işçi sınıfı ve ezilen halk açısından gerilla savaşı ve genel olarak silahlı mücadele konusunda tereddütlerin yaratılmaya çalışıldığı bu süreçte genel Marksist bilgileri içeren bu çalışma büyük önem taşımaktadır.

✓ **Çıban;** Toplumsal belleğimizin yenilenmesi için gerekli olduğunu düşündüğümüz ve yaşanan trajedinin canlı tanıklarının anlatımlarıyla Dersim katliamının öykü şeklinde anlatıldığı bu kitabımızın ve diğerlerinin ideolojik ve politik birikimimize katkıda bulunacağını umuyoruz.

Nepal'de Maoist Kuşatma

**Dünyanın Çatısında Kızıl
Bayrak Dalgalanıyor!**